

แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ อำเภอไพศาลี ปี ๒๕๖๖-๒๕๗๐

สำนักงานเกษตรอำเภอไพศาลี
จังหวัดนครสวรรค์

หลักฐานประกอบการพิจารณาประกอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการ
ของเกษตรจังหวัด ตัวชี้วัดที่ ๑.๑.๒ ร้อยละของความสำเร็จในการจัดทำ
แผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐
ตามแนวทาง การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ/ตำบล ปี ๒๕๖๒

คำนำ

แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอฉบับนี้ จัดทำขึ้นตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของ ตำบล อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ โดยการจัดทำเวทีชุมชนในระดับหมู่บ้านและตำบล ภายใต้หลักการที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการคิด วิเคราะห์ และตัดสินใจในการกำหนดแผนพัฒนาพื้นที่ด้วยตนเอง ภายใต้ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลเป็นการวางแผนปรับปรุงในการพัฒนาอาชีพ โดยมุ่งหวังการสร้างรายได้ การฟื้นฟูและส่งเสริมความเข้มแข็งของเกษตรกรในการพัฒนาการผลิตด้านการเกษตร ภายใต้ศักยภาพของพื้นที่และศักยภาพของชุมชน และเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้มีฐานะในสังคมที่ดีขึ้น สามารถพึ่งพาตนเอง มีรายได้เพิ่มขึ้นและลดปัญหาหนี้สินของตนเองได้ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสว่น บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุล ยั่งยืน และส่งเสริมการรวมตัวของเกษตรกรเพื่อวางแผนทางการเกษตรและรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกรในรูปแบบการเกษตรแบบแปลงใหญ่

ดังนั้น จึงได้จัดทำโครงการกิจกรรมต่างๆ ตามแผนพัฒนาการเกษตรอำเภอไพศาลี ซึ่งปรากฏอยู่ในเอกสารฉบับนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการเกษตรอำเภอไพศาลีต่อไป

สำนักงานเกษตรอำเภอไพศาลี

พ.ศ. ๒๕๖๖

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

สารบัญตาราง

สารบัญรูป

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

๑

๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑

๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

๑

๑.๒ อาณาเขตติดต่อ

๑

๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

๒

๒ ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

๒

๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

๒

๒.๒ ลักษณะทิศทาง ความลาดชัน

๓

๒.๓ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน

๓

๓ สภาพภูมิอากาศ

๕

๓.๑ ลักษณะภูมิอากาศ

๕

๓.๒ ฤดูกาล

๕

๓.๓ ปริมาณน้ำฝน

๕

๓.๔ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์

๖

๔ เส้นทางคมนาคม

๖

๔.๑ ถนนหลวงสายหลัก/สายรอง

๖

๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

๗

๕.๑ แหล่งน้ำใต้ดิน

๗

๕.๒ แหล่งน้ำผิวดิน

๘

๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม

๘

๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

๘

๖.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด

๙

๖.๓ รายได้เฉลี่ยของประชากร

๙

๖.๔ ประชากร

๙

๖.๕ การศึกษา

๑๐

๖.๕ การสาธารณสุข

๑๐

๖.๖ ประเพณีและวัฒนธรรม

๑๐

๗ การใช้ประโยชน์ที่ดินอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

๑๐

๘ องค์กร/สถาบันต่าง ๆ

๑๑

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรอำเภอไพศาลี	๑๓
๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ	๑๓
๑.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่	๑๓
๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร	๒๑
๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๕๑
๓ การจัดทำ TOWS Matrix	๕๒
บทที่ ๓ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอไพศาลี	๕๔
๑. แนวทางการพัฒนา	๕๔
๑.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)	๕๔
๑.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร	๕๕
๑.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร	๕๖
๒. สร้างโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตร	๕๗
บรรณานุกรม	๖๓
ภาคผนวก	๖๔

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๑ ตารางแสดงเขตการปกครองอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๒
ตารางที่ ๒ ตารางปริมาณฝนที่ตกและจำนวนวันฝนตก ย้อนหลัง ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๓	๖
ตารางที่ ๓ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์ รายเดือน ย้อนหลัง ๒ ปี อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๔
ตารางที่ ๔ แสดงผลผลิตหลักจากภาคการเกษตร ปีการผลิต ๒๕๖๔/๖๕ อำเภอไพศาลี	๙
ตารางที่ ๕ แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดนครสวรรค์ ณ ราคาคงที่ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒	๙
ตารางที่ ๖ รายได้เฉลี่ย ย้อนหลัง ๓ ปี อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๙
ตารางที่ ๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๑๐
ตารางที่ ๘ กลุ่ม OTOP ที่ได้รับการลงทะเบียน	๑๑
ตารางที่ ๙ กลุ่มสหกรณ์การเกษตร อำเภอไพศาลี	๑๒
ตารางที่ ๑๐ แสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๑๓
ตารางที่ ๑๑ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกรอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๑๔
ตารางที่ ๑๒ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๑๔
ตารางที่ ๑๓ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๑๕
ตารางที่ ๑๔ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๑๖
ตารางที่ ๑๕ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตรอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๑๗
ตารางที่ ๑๖ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๑๗
ตารางที่ ๑๗ แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๑๘
ตารางที่ ๑๘ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๑๙
ตารางที่ ๑๙ แสดงทรัพยากรดินไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๒๑
ตารางที่ ๒๐ แสดงพื้นที่และร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับข้าว อำเภอไพศาลี	๒๓
ตารางที่ ๒๑ แสดงปริมาณการปลูกข้าว อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๒๕
ตารางที่ ๒๒ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวในอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๒๗
ตารางที่ ๒๓ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๔ อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๒๗
ตารางที่ ๒๔ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตข้าว อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๒๘
ตารางที่ ๒๕ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับปลูกมันสำปะหลัง อำเภอไพศาลี	๒๙
ตารางที่ ๒๖ แสดงปริมาณการปลูกมันสำปะหลัง อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๓๑
ตารางที่ ๒๗ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกมันสำปะหลังในอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๓๓
ตารางที่ ๒๘ แสดงต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง ปี ๒๕๖๔ อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๓๓
ตารางที่ ๒๙ ร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับปลูกอ้อยโรงงาน อำเภอไพศาลี	๓๖
ตารางที่ ๓๐ แสดงปริมาณการปลูกอ้อยโรงงาน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๓๙
ตารางที่ ๓๑ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกอ้อยโรงงานในอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๔๐
ตารางที่ ๓๒ แสดงต้นทุนการผลิตอ้อยโรงงาน ปี ๒๕๖๔ อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๔๑
ตารางที่ ๓๓ แสดงเกษตรกรต้นแบบในพื้นที่ อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๔๓

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ ๓๔ ร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๔๔
ตารางที่ ๓๕ แสดงปริมาณการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๔๗
ตารางที่ ๓๖ แสดงพฤติกรรมการเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๔๘
ตารางที่ ๓๗ แสดงต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี ๒๕๖๔ อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๔๘
ตารางที่ ๓๘ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๕๑
ตารางที่ ๓๙ แสดงการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix	๕๒

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ ๑ ภาพแสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอไพศาลี	๑
ภาพที่ ๒ ภาพแสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๒
ภาพที่ ๓ ภาพแสดงเส้นทางคมนาคมอำเภอไพศาลี	๗
ภาพที่ ๔ แสดงแหล่งน้ำผิวดินอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๗
ภาพที่ ๕ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๘
ภาพที่ ๖ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินอำเภอไพศาลี	๑๑
ภาพที่ ๗ แสดงหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๑๓
ภาพที่ ๘ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๑๔
ภาพที่ ๙ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๑๕
ภาพที่ ๑๐ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๑๕
ภาพที่ ๑๑ แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และเครือข่าย อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๒๐
ภาพที่ ๑๒ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๒๑
ภาพที่ ๑๓ แสดงแหล่งน้ำผิวดินอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๒๒
ภาพที่ ๑๔ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๒๒
ภาพที่ ๑๕ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว อำเภอไพศาลี	๒๓
ภาพที่ ๑๖ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอไพศาลี	๒๔
ภาพที่ ๑๗ แสดงการซ้อนทับพื้นที่เขตความเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกข้าวจริงของอำเภอไพศาลี	๒๔
ภาพที่ ๑๘ แสดงการเปรียบเทียบพื้นที่เขตความเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกจริงในแต่ละระดับ ความเหมาะสมของข้าว อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๒๕
ภาพที่ ๑๙ แสดงแหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๒๘
ภาพที่ ๒๐ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง อำเภอไพศาลี	๒๙
ภาพที่ ๒๑ แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอไพศาลี	๓๐
ภาพที่ ๒๒ แสดงการซ้อนทับพื้นที่เขตความเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกจริงของมันสำปะหลัง อำเภอไพศาลี	๓๐
ภาพที่ ๒๓ แสดงการเปรียบเทียบพื้นที่เขตความเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกจริงในแต่ละระดับ ความเหมาะสมของมันสำปะหลัง อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๓๑
ภาพที่ ๒๔ แสดงปริมาณการปลูกมันสำปะหลัง อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๓๒
ภาพที่ ๒๕ แสดงวิธีการตลาดมันสำปะหลัง ของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๓๔
ภาพที่ ๒๖ แสดงแหล่งรับซื้อมันสำปะหลัง อำเภอไพศาลี	๓๕
ภาพที่ ๒๗ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อยโรงงาน อำเภอไพศาลี	๓๕
ภาพที่ ๒๘ แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอไพศาลี	๓๖
ภาพที่ ๒๙ แผนที่แสดงการซ้อนทับพื้นที่เขตความเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกจริงของอ้อยโรงงาน อำเภอไพศาลี	๓๗
ภาพที่ ๓๐ แสดงการเปรียบเทียบพื้นที่เขตความเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกจริงในแต่ละระดับ ความเหมาะสมของอ้อยโรงงาน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์	๓๗

สารบัญภาพ (ต่อ)

หน้า

ภาพที่ ๓๑	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอฟุคาสาลี	๓๘
ภาพที่ ๓๒	แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน ตามระดับความเหมาะสม อำเภอฟุคาสาลี	๓๘
ภาพที่ ๓๓	แสดงปริมาณการปลูกอ้อยโรงงาน อำเภอฟุคาสาลี จังหวัดนครสวรรค์	๓๙
ภาพที่ ๓๔	ประมาณการราคาอ้อยโรงงาน ฤดูกาลผลิตปี ๒๕๖๓/๒๕๖๔	๔๒
ภาพที่ ๓๕	แสดงวิธีการตลาดอ้อยโรงงาน ของอำเภอฟุคาสาลี จังหวัดนครสวรรค์	๔๒
ภาพที่ ๓๖	แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอฟุคาสาลี	๔๓
ภาพที่ ๓๗	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอฟุคาสาลี	๔๔
ภาพที่ ๓๘	แผนที่แสดงการซ้อนทับพื้นที่เขตความเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกจริงของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอฟุคาสาลี	๔๕
ภาพที่ ๓๙	แสดงการเปรียบเทียบพื้นที่เขตความเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกจริงในแต่ละระดับ ความเหมาะสมของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอฟุคาสาลี จังหวัดนครสวรรค์	๔๕
ภาพที่ ๔๐	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอฟุคาสาลี	๔๖
ภาพที่ ๔๑	แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอฟุคาสาลี	๔๖
ภาพที่ ๔๒	สถานการณ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของไทย	๔๙
ภาพที่ ๔๓	แสดงวิธีการตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ของอำเภอฟุคาสาลี จังหวัดนครสวรรค์	๕๐

๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

อำเภอไพศาลี แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น ๘ ตำบล จำนวน ๑๐๑ หมู่บ้าน โดยมีเขตการปกครองเป็น อบต. จำนวน ๘ แห่ง และ เทศบาลตำบล จำนวน ๑ แห่ง

ตารางที่ ๑ แสดงการแบ่งเขตการปกครองอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	เทศบาลตำบล	อบต
โคกเดื่อ	๙		๑
สำโรงชัย	๒๑		๑
วังน้ำลัด	๑๐		๑
ตะคร้อ	๑๘		๑
โพธิ์ประสาท	๑๓		๑
วังข่อย	๑๑		๑
นาขอม	๑๑		๑
ไพศาลี	๘	๑	๑

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอำเภอไพศาลี

๒. ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

สภาพโดยทั่วไปเป็นที่ราบสูง มีภูเขาสลับซับซ้อน ไม่มีแม่น้ำสำคัญไหลผ่าน พื้นที่ลาดเอียงลงมาทางทิศตะวันตก สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ๕๐-๑๕๐ เมตร มีเขตป่าสงวนแห่งชาติที่สำคัญ ๒ แห่ง ได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติเขาคอก เขานางโลม และเขาสอยดาว เนื้อที่ ๑๐๕,๖๐๐ ไร่ อยู่ในพื้นที่ตำบลไพศาลี ตำบลวังข่อย ตำบลสำโรงชัย และตำบลตะคร้อ และป่าสงวนแห่งชาติเขาสูง เขาพระ เนื้อที่ ๘,๐๐๐ ไร่ อยู่ในพื้นที่ตำบลวังน้ำลัด และยังมีสวนรุกขชาติไพศาลี มีพื้นที่ ๑,๕๒๘ ไร่ สภาพพื้นที่เป็นเทือกเขาสูงชัน ส่วนใหญ่มีความลาดชันเกินกว่า ๓๕ % ประกอบด้วยเทือกเขาสอยดาวในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาคอก ป่าเขาโลมนาง และป่าเขาสอยดาว สภาพภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงชัน มียอดเขาสูงสุด ๕๕๘ เมตร มีน้ำตกซับสมบูรณ์ และน้ำตกซับใหญ่ โดยน้ำตกทั้งสองแห่งนี้จะมีน้ำเฉพาะเดือนมิถุนายนจนถึงเดือนตุลาคม สภาพป่าบริเวณร่มรื่นด้วยป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ป่าดงดิบแล้ง และป่าทุ่งหญ้า จึงมีความหลากหลายของระบบนิเวศและเป็นแหล่งอาศัยของสัตว์ป่านานาชนิด

ภาพที่ ๒ ภาพแสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

(ที่มา: สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๔ นครสวรรค์, พ.ศ.๒๕๖๔)

๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน

เนื่องจากอำเภอไพศาลี สภาพโดยทั่วไปเป็นที่ราบสูง มีภูเขาสลับซับซ้อน สภาพดินโดยทั่วไปเป็นดินเหนียวปนทราย ไม่สามารถเก็บน้ำได้ในฤดูแล้ง พื้นที่ลาดเอียงลงมาทางทิศตะวันตก สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ๕๐-๑๕๐ เมตร ความลาดชัน ๒๐-๓๕% เป็นเขตอาศัยน้ำฝน ไม่มีแม่น้ำสำคัญไหลผ่าน ส่วนใหญ่พบปัญหาภัยแล้ง จึงเป็นปัญหาหลักที่เกิดซ้ำซากทุกปีซึ่งเกิดความไม่สม่ำเสมอในการกระจายตัวของฝนทำให้เกิดฝนทิ้งช่วงยาวนาน สร้างความเสียหายต่อพืชเศรษฐกิจหลัก

๒.๓ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน

ดินในอำเภอไพศาลี มีกลุ่มชุดดินจำนวน ๘ กลุ่มชุดดิน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

กลุ่มชุดดินที่ ๒ / ๖

ลักษณะโดยทั่วไป บริเวณดังกล่าวมีกลุ่มชุดดินหมายเลข ๒ และหมายเลข ๖ ปะปนกันอยู่ เนื้อดินเป็นดินเหนียว ดินบนมีสีเทาหรือเทาแก่ ดินล่างมีสีน้ำตาลปนเทาหรือสีเทา มีจุดปะสีน้ำตาลและเหลืองหรือสีแดงตลอดชั้นดิน บางแห่งมีศิลาแรงอ่อนหรือก้อนสารเคมี พวกเหล็กและแมงกานีส ยังพบตามที่ทำไร่กลุ่มภาคกลางเป็นส่วนใหญ่มีน้ำแข็งลึก ๒๐-๕๐ ซม. นาน ๓-๕ เดือน ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลางถึงต่ำมี pH ๔.๕-๕.๕

เหมาะสำหรับใช้ทำนาและปลูกพืชล้มลุกในช่วงฤดูแล้ง ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดินมีปฏิกิริยาเป็นกรดแก่ ฤดูฝนน้ำท่วมขังนาน ๓-๕ เดือน

กลุ่มชุดดินที่ ๕

ลักษณะโดยทั่วไป เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว ดินบนมีสีเทาแก่ น้ำตาลปนเทา ดินล่างมีสีเทาอ่อนหรือสีเทา มีจุดประสีน้ำตาลแก่และสีน้ำตาลปนเหลือง ตลอดชั้นดินมักพบก้อนสารเคมีเหล็กและแมงกานีส ปะปนอยู่ในพื้นที่ปลูกไม้ผลแต่ละชนิดชั้นดินลึก ดินกลุ่มนี้เกิดจากพวกตะกอนลำน้ำและเป็นดินลึก การระบายน้ำเร็ว พบในพื้นที่ราบเรียบตามลานตะพักลำน้ำค่อนข้างใหม่และลานตะพักลำน้ำระดับต่ำ น้ำแข็งเล็กน้อยกว่า ๓๐ ซม. นาน ๓-๕ เดือน ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติค่อนข้างต่ำถึงปานกลาง pH ๕.๕-๖.๕ แต่ถ้าดินมีก้อนปูนปะปนในดินชั้นล่าง ดินชั้นนี้จะมีปฏิกิริยาเป็นด่าง pH ๕.๕-๖.๕

เหมาะสำหรับทำนา ข้าวที่ปลูกให้ผลผลิตค่อนข้างสูง ในบริเวณที่มีแหล่งน้ำใช้ปลูกพืชไร่ พืชผัก ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดินในฤดูน้ำแข็งนาน ๓-๕ เดือน การระบายน้ำเร็ว

กลุ่มชุดดินที่ ๖

ลักษณะโดยทั่วไป เนื้อดินเหนียว ดินบนสีเทาแก่ ดินล่างมีสีน้ำตาลปนเทาหรือสีเทามีจุดประสีน้ำตาลหรือสีแดง ตลอดชั้นดินบางแห่งมีศิลาแรงอ่อนหรือก้อนสารเคมีพวกเหล็กและแมงกานีสปะปนอยู่ด้วย กลุ่มดินชุดนี้เกิดจากพวกตะกอนลำน้ำเป็นดินลึกมากมีการระบายน้ำเร็ว พบตามที่ทำไร่ ตั้งแต่ที่ทำรายน้ำท่วมถึงลานตะพักลำน้ำระดับต่ำ น้ำแข็ง ๓๐-๕๐ ซม. นาน ๓-๕ เดือน ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติค่อนข้างต่ำ pH ๔.๕-๕.๕ ดินมีความเหมาะสมสำหรับนา และปลูกพืชล้มลุกในช่วงฤดูแล้ง ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน ปฏิกิริยาของดินเป็นกรดแก่

กลุ่มชุดดินที่ ๑๖

ลักษณะโดยทั่วไป เนื้อดินเป็นดินเหนียว ดินบนมีสีเทาแก่ ดินล่างมีสีน้ำตาลปนเทาหรือสีเทามีจุดประสีน้ำตาลหรือสีแดง ตลอดชั้นดินบางแห่งมีศิลาแรงอ่อน หรือก้อนสารเคมี พวกเหล็กและแมงกานีส ปะปนอยู่ด้วย กลุ่มนี้เกิดจากพวกตะกอนลำน้ำระดับต่ำน้ำแข็ง ๓๐ ซม. นาน ๔-๕ เดือน ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติค่อนข้างต่ำ pH ๕.๐-๖.๐

ดินมีความเหมาะสมสำหรับทำนา ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน หนาดินแน่นทึบทำให้ต้นข้าวแตกกอยาก

กลุ่มชุดดินที่ ๑๙

ลักษณะโดยทั่วไป เนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายดินเหนียวปนทราย มีสีน้ำตาลปนแดง สีแดงปนเหลือง จุดปะสีน้ำตาลปนเทา สีเทาปนชมพู บางพื้นที่อาจพบศิลาแลงอ่อนปะปนอาจพบก้อนสารเคมีพวกปูน และเหล็กปะปนอยู่เกิดจากตะกอนลำน้ำระดับกลาง น้ำแช่ขังลึก ๒๐ – ๓๐ ซม. นาน ๓-๔ เดือน ดินลึกมีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติค่า pH ๕.๐-๕.๕

ดินมีความเหมาะสมสำหรับทำนายน้อย ให้ผลผลิตต่ำ พื้นที่ส่วนนี้มักปล่อยเป็นที่รกร้างว่างเปล่าหรือเป็นป่าละเมาะเล็กๆ

ปัญหาการใช้ประโยชน์จากที่ดิน ดินเป็นดินทราย ดินล่างแน่นทึบ ไม่เหมาะกับการเจริญเติบโตของพืช ฤดูฝนน้ำท่วมขังนาน แต่ถ้าฝนทิ้งช่วงดินจะขาดน้ำ

กลุ่มชุดดินที่ ๒๕

ลักษณะโดยทั่วไป เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ส่วนดินล่างเป็นดินเหนียวหรือดินร่วนปนดินเหนียวที่เป็นกรวดหรือลูกรังปะปนปริมาณมาก มีจุดปะสีน้ำตาลปนเหลือง สีเทาอ่อนหรือสีน้ำตาลปนเทา ใต้ชั้นดินลูกรังอาจพบชั้นดินเหนียวที่มีศิลาแลงอ่อนปะปน เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำที่บอยุ่นชั้นหินผุ พบบริเวณพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ เป็นดินตื้นมีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว น้ำแช่ขังนาน ๓-๔ เดือน ลึก ๓๐ ซม. ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติค่า pH ๔.๕-๕.๕

เหมาะสำหรับทำนายน้อย บางแห่งเป็นป่าละเมาะและป่าเต็งรัง ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดินตื้นเป็นทรายมีชั้นลูกรังศิลาแลงยากแก่การไถพรวน มักขาดน้ำ

กลุ่มชุดดินที่ ๒๘

ลักษณะโดยทั่วไป เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียวจัด ในชั้นดินล่างลึกๆ อาจพบชั้นปูนมาร์ส สีดินเป็นสีดินเข้มหรือสีน้ำตาล อาจพบจุดปะสีน้ำตาลหรือสีแดงปนน้ำตาล แต่พบเป็นปริมาณน้อยในช่วงดินชั้นบนมีสภาพพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน ประมาณ ๐.๒% บริเวณเทือกเขาหรือพหุหินภูเขาไฟเป็นดินลึกมีการระบายน้ำดีระดับน้ำใต้ดินอยู่ลึกกว่า ๑ เมตร ตลอดปี ความอุดมสมบูรณ์ของดินตามธรรมชาติปานกลางถึงสูง pH ๗.๐-๘.๐

เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่ต่างๆ เช่น ข้าวโพด ข้าวฟ่าง ถั่วต่างๆ ฝ้าย และไม้ผลบางชนิด

ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน เป็นดินเหนียวจัดยากต่อการไถพรวน ชั้นดินล่างมีเศษหินผุน้ำซึมผ่านได้ช้า มีการอุ้มน้ำสูง ในฤดูฝนดินและพืชได้รับความเสียหาย ฤดูแล้งดินแตกระแหงเป็นร่องลึก ถ้าฝนทิ้งช่วงดินจะขาดน้ำ

กลุ่มชุดดินที่ ๑/๒๘

ลักษณะโดยทั่วไป เนื้อดินเป็นดิน ๒ ชุด ปะปนกันอยู่ระหว่างดินชุดที่ ๑ และ ๒๘ เป็นดินเหนียวจัด หนาดินแตกระแหงเป็นร่องลึกในฤดูร้อน สีดินเป็นสีดำหรือสีเทาแก่หรือสีน้ำตาลอาจพบจุดปะสีน้ำตาล สีแดงหรือสีเหลืองปะปนอยู่บ้างในดินชั้นบน ส่วนดินชั้นล่างมักจะมีก้อนปูนปะปน เกิดจากต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำบริเวณเทือกเขาหินปูนหรือหินภูเขาไฟ สภาพพื้นที่พบตามที่ราบลุ่ม ตั้งแต่ที่ราบน้ำท่วมถึงลำ

ตะกอนน้ำระดับต่ำ มีน้ำแข็งในฤดูฝนลึก ๓๐-๔๐ ซม. นาน ๓-๔ เดือน ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลางถึงสูง pH ๖.๕-๘.๐

เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวโพด ข้าวฟ่าง ถั่วต่างๆ ฝ้าย ไม้ผลบางชนิด

ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดินเหนียวจัดยากแก่การไถพรวน เหมือนกับกลุ่มชุดดินที่ ๒๘

กลุ่มชุดดินที่ ๖๒

ลักษณะโดยทั่วไป ดินนี้ประกอบด้วยหินภูเขา มีความลาดชันมากกว่า ๓๕% ดินที่พบในบริเวณดังกล่าวมีทั้งดินลึกและดินตื้น ลักษณะของดินและความอุดมสมบูรณ์แตกต่างกันไปแล้วแต่ชนิดของหินต้นกำเนิด บริเวณนั้น มักมีเศษหินหรือหินนั้นโผล่กระจัดกระจายทั่วไป ส่วนใหญ่ฝังปกคลุมด้วยป่าไม้ต่างๆ เช่น ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง หรือป่าดิบชื้นหลายแห่งมีการทำไร่เลื่อนลอย โดยปราศจากมาตรการในการอนุรักษ์ดินและน้ำ ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดการชะล้างพังทลายของดินจนบางแห่งเหลือแต่หินโผล่

กลุ่มชุดดินนี้ไม่ควรนำมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตรเนื่องจากมีปัญหาหลายประการที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ ควรสงวนไว้เป็นป่าธรรมชาติเพื่อรักษาแหล่งต้นน้ำลำธาร

๓ สภาพภูมิอากาศ

๓.๑ สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศของอำเภอไพศาลี สัมพันธ์กับปริมาณน้ำฝนในแต่ละปี หากปีใดปริมาณน้ำฝนมากกว่า ๑,๒๐๐ มิลลิเมตรต่อปี จะเกิดปัญหาน้ำท่วม ถ้าปริมาณน้ำฝนต่ำกว่า ๑,๐๐๐ มิลลิเมตรต่อปี จะประสบปัญหาฝนแล้ง ถ้าปีใดฝนน้อยจะไม่มีน้ำเพียงพอต่อการทำการเกษตร ข้าวและพืชไร่จะได้รับความเสียหายอย่างรุนแรงน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคไม่เพียงพอ ถ้าปีใดฝนตกมากจะทำให้เกิดน้ำไหลบ่า กระแสน้ำรุนแรง เกิดภาวะน้ำท่วมฉับพลัน พื้นที่การเกษตรจะได้รับความเสียหาย สาธารณูปโภคต่าง ๆ เช่น ถนน สะพาน เขื่อน ฝาย ฯลฯ ได้รับความเสียหายเนื่องจากถูกน้ำพัดพังหรือชำรุด

๓.๒ ฤดูกาล

เป็นแบบมรสุม มีสามฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว ในฤดูร้อนอากาศร้อนอบอ้าวและแห้งแล้ง อุณหภูมิสูงสุดประมาณ ๔๒ องศาเซลเซียส และอากาศหนาวในฤดูหนาว อุณหภูมิต่ำสุดประมาณ ๑๘ องศาเซลเซียส ในฤดูฝนจะไม่ตกต้องตามฤดูกาลและตกไม่สม่ำเสมอ ได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ในช่วงเดือนตุลาคม ปริมาณน้ำโดยเฉลี่ย ๕๙.๐๗ มิลลิเมตรต่อปี ส่วนฤดูหนาวอยู่ในช่วงเดือนตุลาคมถึงมกราคม ได้รับอิทธิพลความเย็นจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ในช่วงเดือนมกราคมมีอากาศหนาว อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยประมาณ ๑๗ องศาเซลเซียส และช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม มีอากาศร้อนถึงร้อนจัด อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยประมาณ ๔๑ องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ย ๒๘.๐๐ องศาเซลเซียส

๓.๓ ปริมาณน้ำฝน

อำเภอไพศาลีมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยปี ๒๕๖๑-๒๕๖๓ โดยมีปริมาณฝนเฉลี่ยต่อปีที่ ๙๓๙.๖ มิลลิเมตร ตกชุกในช่วงเดือน พฤษภาคม-ตุลาคม ของทุกปี มีปริมาณน้ำฝนที่ต่ำสุดในช่วงเดือนธันวาคม

ตารางที่ ๒ ปริมาณฝนที่ตกและจำนวนวันฝนตก ย้อนหลัง ๓ ปี ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๓ อำเภอไพศาลี

อำเภอ	๒๕๖๑		๒๕๖๒		๒๕๖๓	
	จำนวน ฝนรวม (มิลลิเมตร)	จำนวน วันฝนตก (วัน)	จำนวน ฝนรวม (มิลลิเมตร)	จำนวน วันฝนตก (วัน)	จำนวน ฝนรวม (มิลลิเมตร)	จำนวน วันฝนตก (วัน)
ไพศาลี	๑๐๒๘.๕	๗๕	๘๓๒.๖	๘๓	๙๕๗.๘	๗๕

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยานครสวรรค์

๓.๔ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์

อำเภอไพศาลี ปี๒๕๖๓ อุณหภูมิสูงสุด ๔๓.๓ องศา อุณหภูมิเฉลี่ย ๒๙.๕๗ องศา โดยจะมีอุณหภูมิสูงสุดอยู่ในเดือนเมษายน ของทุกปี อุณหภูมิต่ำสุดอยู่ในเดือนธันวาคม ของทุกปี ความชื้นสัมพัทธ์สูงสุด ๘๕.๑๐% ในเดือนตุลาคม และความชื้นสัมพัทธ์ต่ำสุด ๕๖.๘๑% ในเดือนเมษายน

ตารางที่ ๓ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์ รายเดือน ย้อนหลัง ๒ ปี อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

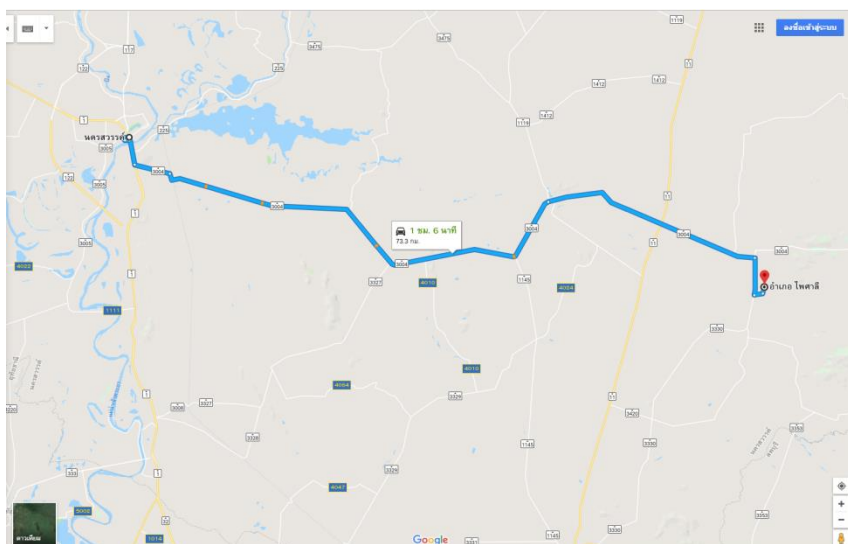
เดือน	ปี ๒๕๖๒				ปี ๒๕๖๓			
	อุณหภูมิ ต่ำสุด	อุณหภูมิ สูงสุด	อุณหภูมิ เฉลี่ย	ความชื้น สัมพัทธ์	อุณหภูมิ ต่ำสุด	อุณหภูมิ สูงสุด	อุณหภูมิ เฉลี่ย	ความชื้น สัมพัทธ์
มกราคม	๑๗.๙	๓๕.๙	๒๖.๙๖	๖๗.๖๗	๑๘.๐	๓๖.๘	๒๘.๑๙	๖๓.๔๔
กุมภาพันธ์	๒๑.๐	๓๘.๑	๒๙.๕๗	๖๖.๑๒	๒๐.๐	๓๘.๐	๒๙.๐๓	๕๖.๙๓
มีนาคม	๒๑.๖	๔๑.๑	๓๑.๕๘	๕๙.๕๙	๒๓.๓	๔๑.๐	๓๑.๙๓	๕๙.๕๕
เมษายน	๒๓.๓	๔๒.๕	๓๓.๒๑	๖๑.๓๐	๒๔.๖	๔๓.๓	๓๒.๙๒	๕๖.๘๑
พฤษภาคม	๒๓.๘	๔๒.๕	๓๑.๔๘	๗๐.๓๘	๒๕.๓	๔๒.๒	๓๒.๔๓	๖๕.๑๙
มิถุนายน	๒๔.๖	๓๘.๒	๓๐.๐๖	๘๐.๐๗	๒๓.๗	๓๙.๘	๓๐.๓๕	๗๓.๖๘
กรกฎาคม	๒๔.๒	๓๗.๓	๒๙.๗๑	๗๗.๖๕	๒๓.๙	๓๘.๐	๓๐.๒๖	๗๓.๒๐
สิงหาคม	๒๔.๔	๓๕.๕	๒๘.๕๓	๘๒.๔๐	๒๔.๔	๓๘.๗	๒๙.๒๖	๗๗.๐๔
กันยายน	๒๓.๖	๓๖.๕	๒๘.๘๑	๗๙.๔๔	๒๔.๕	๓๗.๐	๒๙.๔๑	๗๙.๗๘
ตุลาคม	๒๑.๓	๓๗.๓	๒๙.๑๕	๗๗.๖๒	๒๑.๖	๓๕.๑	๒๗.๐๕	๘๕.๑๐
พฤศจิกายน	๑๙.๓	๓๖.๔	๒๗.๘๔	๖๙.๒๔	๑๙.๕	๓๖.๕	๒๘.๐๑	๗๓.๑๐
ธันวาคม	๑๒.๔	๓๖.๒	๒๕.๑๔	๖๕.๒๕	๑๕.๔	๓๕.๘	๒๕.๙๖	๖๗.๓๔

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยานครสวรรค์

๔ เส้นทางคมนาคม

๔.๑ ถนนหลวงสายหลัก/สายรอง

รถยนต์ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๐๔ นครสวรรค์-ท่าตะโก-ไพศาลี-วังพิรุณ ไม่มี
สถานีขนส่งและรถไฟในเขตไพศาลี

ภาพที่ ๓ แสดงเส้นทางคมนาคมอำเภอไพศาลี

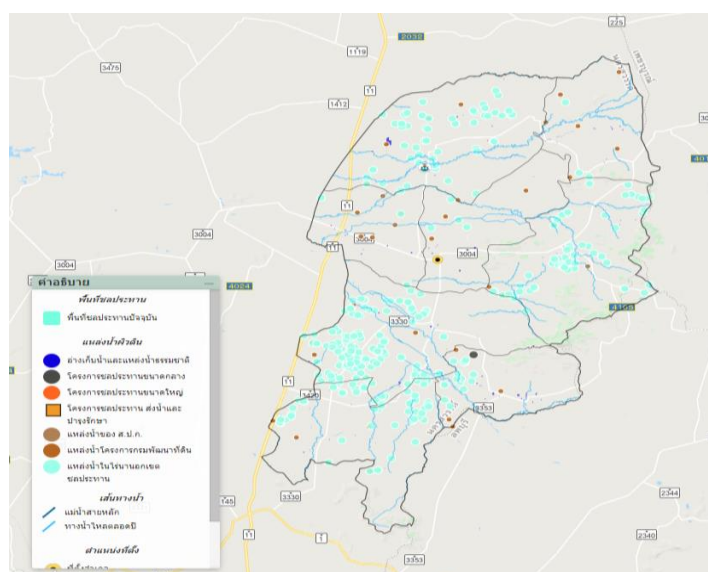
แหล่งข้อมูล: <https://www.google.co.th/maps/> สืบค้นวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

อำเภอไพศาลี เป็นพื้นที่นอกเขตชลประทานทั้งหมดต้องอาศัยน้ำฝนทั้งหมดและมีแหล่งน้ำธรรมชาติเป็นลำห้วย ซึ่งมีลำห้วยใหญ่เป็นลำห้วยหลักในการเก็บกักน้ำในฤดูแล้งและแยกเป็นลำห้วย อ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่ (ไพศาลี) นครสวรรค์ ทรัพยากรน้ำของอำเภอไพศาลี มาจากแหล่งที่สำคัญ ๆ ๒ แหล่ง คือ แหล่งน้ำผิวดิน และแหล่งน้ำใต้ดิน ดังนี้

๕.๑ แหล่งน้ำผิวดิน

ปกติน้ำผิวดินจะได้รับการเติมจากน้ำฝน อำเภอไพศาลีมีแหล่งน้ำผิวดินที่ใช้ทำการเกษตรดังนี้ สระน้ำในไร่นา จำนวน ๓๕๔ แห่ง แหล่งน้ำจากกรมพัฒนาที่ดิน จำนวน ๔๗ แห่ง โครงการชลประทานขนาดกลาง จำนวน ๑ แห่ง และโครงการชลประทานเล็ก จำนวน ๑ แห่ง

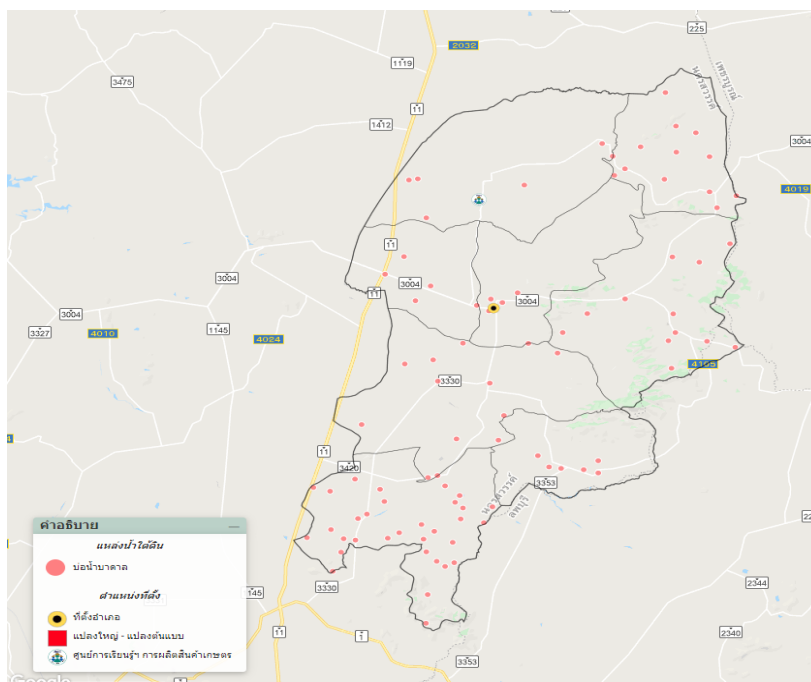
ภาพที่ ๔ แสดงแหล่งน้ำผิวดินอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ.๒๕๖๕)

๕.๒ แหล่งน้ำใต้ดิน

แหล่งน้ำใต้ดิน ไม่สามารถระบุข้อมูลที่ต้องการได้ว่ามีจำนวนมากน้อยเพียงใด เพราะไม่มีการสำรวจอย่างจริงจัง มีหน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการขุดเจาะเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ตลอดจนการใช้เพื่อการเกษตร ขณะเดียวกันก็มีการขุดเจาะเพื่อการเกษตร โดยเกษตรกรอีกด้วย แหล่งน้ำใต้ดิน บ่อบาดาลอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ รวมทั้งสิ้น ๔๐๙๙ บ่อ แยกรายตำบลได้ดังนี้

ตำบลโคกเตือ	จำนวน ๕๒๘	บ่อ
ตำบลสำโรงชัย	จำนวน ๗๕๔	บ่อ
ตำบลวังน้ำลัด	จำนวน ๕๖๒	บ่อ
ตำบลตะคร้อ	จำนวน ๔๔๐	บ่อ
ตำบลโพธิ์ประสาท	จำนวน ๓๗๑	บ่อ
ตำบลวังข่อย	จำนวน ๕๙๙	บ่อ
ตำบลนาขอม	จำนวน ๓๘๑	บ่อ
ตำบลไพศาลี	จำนวน ๔๖๔	บ่อ

ภาพที่ ๕ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ.๒๕๖๕)

๖. สภาพเศรษฐกิจและสังคม

๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

โครงสร้างเศรษฐกิจหลักมาจากภาคการเกษตร ปีการผลิต ๒๕๖๔/๖๕ ผลผลิตหลัก ได้แก่ มันสำปะหลัง ๓๑๕,๐๐๘.๒๕ ตัน รองลงมา คือ ข้าว จำนวน ๑๔๑,๙๘๒.๗ ตัน อ้อยโรงงาน จำนวน ๑๐๑,๐๒๐ ตัน และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จำนวน ๑๙,๒๘๗ ตัน ตามลำดับ (ตารางที่ ๔)

ตารางที่ ๔ แสดงผลผลิตหลักจากภาคการเกษตร ปีการผลิต ๒๕๖๔/๖๕ อำเภอไพศาลี

อำเภอ	ข้าว (ตัน)	มันสำปะหลัง (ตัน)	อ้อยโรงงาน (ตัน)	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ตัน)
ไพศาลี	๑๔๑,๙๘๒.๗	๓๑๕,๐๐๘.๒๕	๑๐๑,๐๒๐	๑๙,๒๘๗

ที่มา: ทะเบียนเกษตรกร <http://farmer.doae.go.th/>

๖.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดนครสวรรค์/ผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อหัว

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Product : GPP) ณ ราคาประจำปี ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เท่ากับ ๑๑๗,๖๘๕ ล้านบาท เทียบกับปีที่แล้ว (ปี๒๕๖๑) มีมูลค่า เท่ากับ ๑๑๖,๗๖๖ ล้านบาท เพิ่มขึ้น ๙๑๙ ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ ๐.๘

ผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อหัว (Per Capita GPP) ณ ราคาประจำปี ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ มีรายได้ต่อคนต่อปีเท่ากับ ๑๒๖,๖๗๙ บาท เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว (ปี๒๕๖๑) ที่มีรายได้ต่อคนต่อปี ๑๒๔,๕๒๕ บาท จำนวน ๒,๑๕๔ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑.๗๓

ตารางที่ ๕ แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดนครสวรรค์ ณ ราคาคงที่ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒

(ล้านบาท) รายการ	ปี พ.ศ.				
	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒
ภาคเกษตร	๓๔,๘๗๒	๒๗,๘๘๔	๓๑,๑๑๘	๓๖,๙๙๔	๓๕,๙๙๑
ภาคบริการ	๕๐,๙๔๘	๕๐,๗๓๘	๕๓,๗๕๑	๕๕,๙๖๖	๕๗,๙๓๐
ภาคอุตสาหกรรม	๒๐,๑๒๕	๒๔,๐๕๘	๒๔,๓๓๐	๒๓,๘๐๖	๒๓,๗๖๔
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	๑๐๕,๙๔๔	๑๐๒,๖๘๐	๑๐๘,๑๙๙	๑๑๖,๗๖๖	๑๑๗,๖๘๕
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว (บาท)	๑๐๙,๗๕๑	๑๐๗,๓๕๖	๑๑๕,๓๖๖	๑๒๔,๕๒๕	๑๒๖,๖๗๙
จำนวนประชากร (๑,๐๐๐ คน)	๙๗๑	๙๕๖	๙๔๗	๙๓๘	๙๒๙

ที่มา: สำนักงานคลังจังหวัดนครสวรรค์, พ.ศ.๒๕๖๔

๖.๓ รายได้เฉลี่ยของประชากร

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ประชากรอำเภอไพศาลี มีรายได้เฉลี่ย จำนวน ๙๓,๒๔๙.๖๔ บาทต่อคนต่อปี ในปี ๒๕๖๑ มีรายได้เฉลี่ย ๘๓,๐๔๗.๔๘ บาทต่อคนต่อปี และ ปี ๒๕๖๐ มีรายได้เฉลี่ย ๘๐,๗๑๖ บาทต่อคนต่อปี

ตารางที่ ๖ มีรายได้เฉลี่ย ย้อนหลัง ๓ ปี อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

อำเภอ	รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี (บาท)		
	ปี ๒๕๖๐	ปี ๒๕๖๑	ปี ๒๕๖๒
ไพศาลี	๘๐,๗๑๖	๘๓,๐๔๗.๔๘	๙๓,๒๔๙.๖๔

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครสวรรค์ , มิถุนายน ๒๕๖๒

๖.๔ ประชากร รวมทั้งสิ้น ๕๙,๔๖๑ คน แบ่งเป็น

เพศชาย จำนวน ๒๙,๔๒๘ คน

เพศหญิง จำนวน ๓๐,๐๓๓ คน

๖.๕ การศึกษา ประชากรส่วนใหญ่จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งอำเภอไพศาลี มีโรงเรียนระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ดังนี้

โรงเรียนระดับประถมศึกษา	จำนวน ๓๙ โรงเรียน
โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา	จำนวน ๓ โรงเรียน

๖.๖ การสาธารณสุข

มีโรงพยาบาล	จำนวน ๑ แห่ง
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	จำนวน ๑๕ แห่ง

๖.๗ ประเพณีและวัฒนธรรม

อำเภอไพศาลี เรียกได้ว่า เป็นเมืองพุทธ เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ แม้ประชาชนจะตั้งบ้านเรือนอยู่ห่างๆ กัน แต่สังคมไพศาลีจะเป็นสังคมที่มีความสนิทชิดใกล้ รู้จักกัน มีความอบอุ่น อารีย์ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และยังมีขนบธรรมเนียมประเพณีที่งดงามและสืบทอดมาอย่างปัจจุบันให้คนรุ่นหลังได้ร่วมหวงแหนและอนุรักษ์ไว้สืบไป อาทิเช่น ประเพณีก่อเจดีย์ข้าวเปลือก ทำขวัญข้าว ของหมู่บ้านห้วยตะโก , ประเพณีบุญบั้งไฟ ตำบลนาขอม,ประเพณีกวนข้าวทิพย์

๖.๘ องค์กร/สถาบันต่างๆ

สหกรณ์การเกษตร	จำนวน ๓ แห่ง	
สถาบันการเงิน ได้แก่	ธกส.	จำนวน ๒ แห่ง
	ธนาคารออมสิน	จำนวน ๑ แห่ง
	ธนาคารชนชาติ	จำนวน ๑ แห่ง

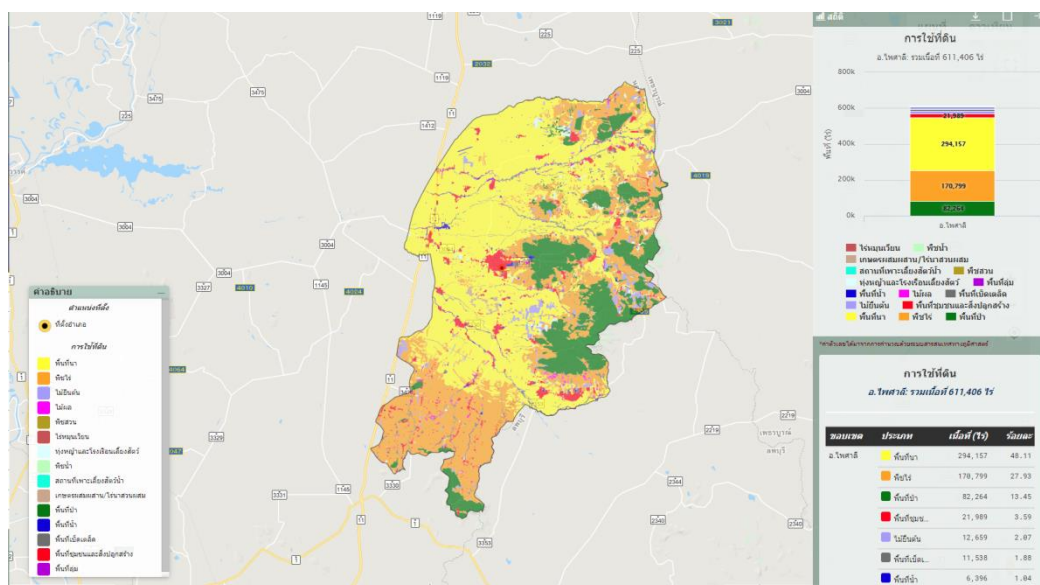
๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

อำเภอไพศาลี มีการใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำการเกษตร จำนวน ๔๔๕,๒๔๑ ไร่ รองลงมาคือพื้นที่ป่า จำนวน ๗๙,๙๒๑ ไร่ พื้นที่อื่นๆ จำนวน ๔๓,๓๘๖ ไร่ พื้นที่ที่อยู่อาศัย จำนวน ๓๖,๒๔๘ ไร่ และพื้นที่สาธารณะ จำนวน ๓,๙๑๔ ไร่

ตารางที่ ๗ แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด	พื้นที่ทำการเกษตร	ที่อยู่อาศัย	พื้นที่ป่า	พื้นที่สาธารณะ	พื้นที่อื่นๆ
	(ไร่)	(ไร่)	(ไร่)	(ไร่)	(ไร่)	(ไร่)
โคกเคี้ยว	๔๙,๐๓๖	๔๖,๖๐๘	๒,๓๙๘	-	๓๐	-
ลำโรงชัย	๙๖,๒๖๗	๘๐,๗๓๗	๑๓,๑๔๖	๑,๖๓๐	-	๗๕๔
วังน้ำลึก	๗๖,๑๕๐	๖๖,๔๖๖	๒,๑๔๙	๑๐,๓๘๙	-	๒,๘๕๔
ตะคร้อ	๕๑,๒๑๙	๒๗,๕๒๑	๕,๙๘๓	๙๕๓	๗	๗,๕๙๖
โพธิ์ประสาท	๙๓,๑๘๒	๘๒,๔๑๔	๓,๔๒๗	๓,๓๖๙	๑๑๐	๓,๘๖๒
นาขอม	๘๓,๐๖๒	๔๗,๔๐๒	๓๙๘	๕,๙๑๐	๑,๖๖๗	๒๗,๖๘๕
วังข่อย	๙๒,๕๖๔	๓๙,๕๖๙	๑,๕๘๙	๕๐,๙๖๓	-	๔๔๓
ไพศาลี	๗๐,๖๘๑	๕๔,๕๒๔	๗,๑๕๘	๖,๗๐๗	๒,๑๐๐	๑๙๒
รวม	๖๑๒,๑๖๑	๔๔๕,๒๔๑	๓๖,๒๔๘	๗๙,๙๒๑	๓,๙๑๔	๔๓,๓๘๖

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอไพศาลี, ๒๕๖๔

ภาพที่ ๖ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินอำเภอโพธารน
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ.๒๕๖๕)

๑.๘ องค์การ/สถาบันต่างๆ

อำเภอโพธารน มีกลุ่มสถาบันเกษตรกร กลุ่มอาชีพการเกษตร ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานราชการ หลายกลุ่ม กลุ่มอาชีพการเกษตร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น มีกลุ่มต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ ๘ กลุ่ม OTOP ที่ได้รับการลงทะเบียน

ชื่อกลุ่ม	ผลิตภัณฑ์	ที่ตั้ง	
		หมู่ที่	ตำบล
กลุ่มผลไม้เหาะตุ๊กถิ่นบ้านหนองยอเหนือ หมู่ที่ ๑๓ ตำบลโพธิ์ประสาท	ถ่านผลไม้	๑๓	โพธิ์ประสาท
กลุ่มจักสานตะกร้าหวายบ้านหนองปลาย หมู่ที่ ๗ ตำบลโพธิ์ประสาท	ตะกร้าหวาย	๗	โพธิ์ประสาท
กลุ่มแปรรูปหน่อไม้บ้านศรีล้อม หมู่ที่ ๙ ตำบลโพธิ์ประสาท	หน่อไม้ดอง	๙	โพธิ์ประสาท
กลุ่มกระยาสารที่บ้านผักแว่น หมู่ที่ ๑๓ ตำบลตะคร้อ	กระยาสาร	๑๓	ตะคร้อ
กลุ่มแกะสลักดอกไม้โคกเตื่อ หมู่ที่ ๓ ตำบลโคกเตื่อ	ดอกไม้แกะสลัก	๓	โคกเตื่อ
กลุ่มทำสมุนไพรบ้านโคกเตื่อ หมู่ที่ ๓ ตำบลโคกเตื่อ	ลูกประคบสมุนไพร ยาหอม	๓	โคกเตื่อ
กลุ่มกระเปาะเชือกฝางบ้านเขาหินกลิ้ง หมู่ที่ ๓ ตำบลวังน้ำลึก	กระเปาะเชือกฝาง	๓	วังน้ำลึก

ชื่อกลุ่ม	ผลิตภัณฑ์	ที่ตั้ง	
		หมู่ที่	ตำบล
กลุ่มประติมากรรมกระดาดบ้านโพธิ์ศรี หมู่ที่ ๖ ตำบลวังน้ำลัด	ประติมากรรมกระดาด	๖	วังน้ำลัด
กลุ่มปุยชีวภาพบ้านสระแก้ว หมู่ที่ ๑๑ ตำบลสำโรงชัย	ปุยหมัก ปุยน้ำชีวภาพ	๑๑	สำโรงชัย
กลุ่มเพาะเห็ดฟางบ้านสระแก้ว หมู่ที่ ๑๑ ตำบลสำโรงชัย	ก้อนเชื้อเห็ด เห็ดฟางสด	๑๑	สำโรงชัย
กลุ่มจักสานที่รองบาตรพระบ้านตะคร้อลาด หมู่ที่ ๑๐ ตำบลสำโรงชัย	หวายรองบาตร ตะกร้าหวาย	๑๐	สำโรงชัย
กลุ่มดอกไม้ไยบัวบ้านหนองสะแกยาว หมู่ที่ ๕ ตำบลวังข่อย	ดอกไม้แห้ง	๕	วังข่อย
กลุ่มน้ำส้มควันไม้ยูคาลิปตัสบ้านซับสมบุรณ์ หมู่ที่ ๖ ตำบลวังข่อย	น้ำส้มควันไม้	๖	วังข่อย

ที่มา: สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอไพศาลี, พ.ศ.๒๕๖๔

ตารางที่ ๙ กลุ่มสหกรณ์การเกษตร อำเภอไพศาลี

ชื่อกลุ่ม	จำนวนสมาชิก	ที่ตั้ง	
		หมู่ที่	ตำบล
สหกรณ์การเกษตรไพศาลี จำกัด	๒,๒๑๐	๘	ไพศาลี
สหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดินไพศาลี	๕๓๓	๒	วังข่อย
สหกรณ์ส่งเสริมอาชีพเวสาลี จำกัด	๒๓๓	๔	สำโรงชัย

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครสวรรค์, ๒๕๖๔

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอไพศาลี

๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์

๑.๑ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

๑) เกษตรกร

(๑) ครุฑเรือนเกษตรกร

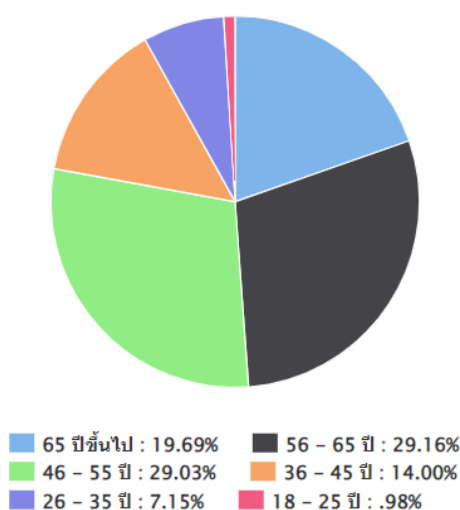
อำเภอไพศาลี มีครุฑเรือนเกษตรกร จำนวน ๑๓,๓๒๖ ครุฑเรือน โดยมีหัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกร อายุระหว่าง ๕๖ - ๖๕ ปี จำนวน ๓,๘๘๖ ครุฑเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๑๖ รองลงมาอายุระหว่าง ๔๖ - ๕๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๐๓ ,อายุระหว่าง ๖๕ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๖๙ ,อายุระหว่าง ๓๖ - ๔๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๐๐, อายุระหว่าง ๒๖ - ๓๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๗.๑๕ และอายุระหว่าง ๑๘ - ๒๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๐.๙๘ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๐ แสดงหัวหน้าครุฑเรือนจำแนกตามอายุอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

ช่วงอายุ (ปี)	ครุฑเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๒,๖๒๔.๐๐	๑๙.๖๙
๕๖ - ๖๕ ปี	๓,๘๘๖.๐๐	๒๙.๑๖
๔๖ - ๕๕ ปี	๓,๘๖๘.๐๐	๒๙.๐๓
๓๖ - ๔๕ ปี	๑,๘๖๕.๐๐	๑๔.๐๐
๒๖ - ๓๕ ปี	๙๕๓.๐๐	๗.๑๕
๑๘ - ๒๕ ปี	๑๓๐.๐๐	๐.๙๘
รวม	๑๓,๓๒๖.๐๐	๑๐๐

ที่มา : ระบบการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร <http://farmer.doae.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๔

หัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกร จำแนกช่วงอายุ

ภาพที่ ๗ แสดงหัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

(ที่มา : ระบบการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร <http://farmer.doae.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๔)

(๒) ลักษณะการประกอบอาชีพ

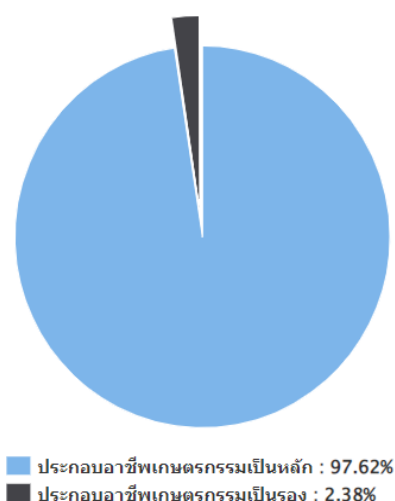
อำเภอไพศาลี มีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นหลัก จำนวน ๑๓,๐๐๙ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๖๒ และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง จำนวน ๓๑๗ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒.๓๘

ตารางที่ ๑๑ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๑๓,๐๐๙	๙๗.๖๒
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๓๑๗	๒.๓๘

ที่มา : ระบบการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร <http://farmer.doae.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๔

ลักษณะการประกอบอาชีพ

ภาพที่ ๘ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

(ที่มา : ระบบการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร <http://farmer.doae.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๔)

(๓) ลักษณะการถือครองที่ดิน

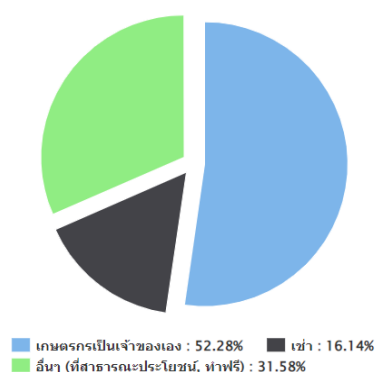
ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรอำเภอไพศาลี ส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง จำนวน ๘,๙๐๓ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๒๘ รองลงมาคืออื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี) จำนวน ๕,๓๗๙ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๕๘ และเช่า จำนวน ๒,๗๔๙ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๑๔ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๒ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง	๘,๙๐๓	๕๒.๒๘
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๕,๓๗๙	๓๑.๕๘
เช่า	๒,๗๔๙	๑๖.๑๔

ที่มา : ระบบการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร <http://farmer.doae.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๔

ลักษณะการถือครองที่ดิน

ภาพที่ ๙ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

(ที่มา : ระบบการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร <http://farmer.doae.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๔)

(๔) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของตนเอง)

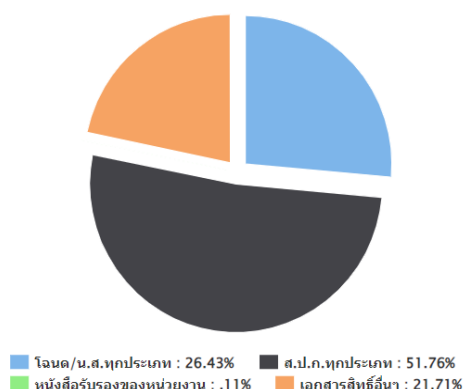
เกษตรกรอำเภอไพศาลี มีการถือครองที่ดินแบบเอกสารสิทธิ์ประเภท ส.ป.ก. ทุกประเภท จำนวน ๕,๐๘๖ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๗๖ รองลงมาคือ โฉนด/น.ส.ทุกประเภท จำนวน ๒,๕๙๗ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๔๓ ไม่มีเอกสารสิทธิ์ จำนวน ๒,๑๓๓ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๗๑ และหนังสือรับรองของหน่วยงาน จำนวน ๑๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๐.๑๑ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๓ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรอง ของหน่วยงาน	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	
๒,๕๙๗	๕,๐๘๖	๑๑	๒,๑๓๓	๘,๘๒๗
๒๖.๔๓%	๕๑.๗๖%	๐.๑๑%	๒๑.๗๑%	๑๐๐%

(ที่มา : ระบบการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร <http://farmer.doae.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๔)

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)

ภาพที่ ๑๐ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

(ที่มา : ระบบการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร <http://farmer.doae.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๔)

๒) องค์การและสถาบันเกษตรกร

(๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

อำเภอไพศาลี มีกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ๕๙ กลุ่ม มีสมาชิก ๑,๘๗๘ ราย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ๒๒ กลุ่ม สมาชิก ๖๗๗ ราย กลุ่มยุวเกษตรกร ๑๐ กลุ่ม สมาชิก ๒๐๐ ราย วิสาหกิจชุมชน ๑๓๒ แห่ง สมาชิก ๓,๓๒๒ ราย สหกรณ์ จำนวน ๓ แห่ง สมาชิก ๒,๙๓๔ ราย และกลุ่มเกษตรกร ๔ กลุ่ม สมาชิก ๑๘๐ ราย

ตารางที่ ๑๔ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
ไพศาลี	๘	๓๐๖	๒	๕๐	๑	๒๐	๑๐	๓๓๓	๑	๒,๑๗๓	๑	๕๐
โคกเคี้ยว	๖	๑๒๐	๒	๔๕	-	-	๙	๔๗๓				
วังน้ำลัด	๘	๒๓๙	๓	๙๐	๒	๔๐	๑๗	๕๗๖				
นาขอม	๔	๗๔	๓	๗๐	๑	๒๐	๖	๙๔				
วังข่อย	๓	๖๔	๒	๖๐	๒	๔๐	๑๐	๕๔	๑	๕๖๒	๑	๓๐
ตะคร้อ	๖	๑๗๑	๓	๙๐	๑	๒๐	๑๒	๓๘๐				
ลำโรงชัย	๙	๑๘๕	๔	๘๗	๑	๒๐	๓๗	๗๓๔	๑	๑๙๙		
โพธิ์ประสาท	๑๕	๗๑๙	๓	๑๘๕	๒	๔๐	๓๑	๕๗๘			๒	๑๐๐
รวม	๕๙	๑,๘๗๘	๒๒	๖๗๗	๑๐	๒๐๐	๑๓๒	๓,๓๒๒	๓	๒,๙๓๔	๔	๑๘๐

ที่มา : ระบบทะเบียนวิสาหกิจชุมชน <http://smce.doae.go.th/> พ.ศ.๒๕๖๔

(๒) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

อำเภอไพศาลี มีแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร มีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จำนวน ๑ ศูนย์ และศพก. เครือข่าย จำนวน ๙ ศูนย์ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จำนวน ๘ ศูนย์ ศูนย์จัดการดินและปุ๋ย จำนวน ๕ ศูนย์ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จำนวน ๘ ศูนย์ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงด้านปศุสัตว์ จำนวน ๓ ศูนย์ และศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน จำนวน ๘ ศูนย์

ตารางที่ ๑๕ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศตปช.	ศบกด.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง			ศูนย์ถ่ายทอด เทคโนโลยี ด้านการ พัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปฎิรูป	
ไพศาลี	-	๑	๑	-	๑	-	-	-	๑
โคกเคี้ยว	-	-	๑	๑	๑	-	-	-	๑
วังน้ำลัด	๑	๔	๑	๑	๑	-	๑	-	๑
นาขอม	-	๒	๑	-	๑	-	-	-	๑
วังข่อย	-	๑	๑	๑	๑	-	๑	-	๑
ตะคร้อ	-	๒	๑	๑	๑	-	-	-	๑
สำโรงชัย	-	๓	๑	๑	๑	-	๑	-	๑
โพธิ์ประสาท	-	๑	๑	-	๑	-	-	-	๑
รวม	๑	๑๔	๘	๕	๘	-	๓	-	๘

ที่มา : ข้อมูลศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตรอำเภอไพศาลี พ.ศ.๒๕๖๔

(๓) อาสาสมัครเกษตร

อำเภอไพศาลี มีอาสาสมัครเกษตร จำนวน ๒๑๔ คน โดยมีเกษตรหมู่บ้านจำนวนมากที่สุด จำนวน ๑๐๑ ราย รองลงมาคือหมอดินอาสา ๗๗ ราย และอาสาปศุสัตว์ ๑๑ ราย ตามลำดับ อย่างไรก็ตามอาสาสมัครบางราย ทำหน้าที่อาสามากกว่า ๑ หน้าที่

ตารางที่ ๑๖ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบัญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอดิน อาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏิรูปที่ดิน
ไพศาลี	๒	๒	-	๑	๗	๘	-	-	-
โคกเคี้ยว	๑	-	-	๑	๑๘	๙	-	-	-
วังน้ำลัด	๑	๖	-	๑	๘	๑๐	-	๑	-
นาขอม	-	-	-	๑	๑๑	๑๑	-	-	๑
วังข่อย	๑	-	-	๒	๖	๑๑	๒	-	๓
ตะคร้อ	๑	-	-	๒	๔	๑๘	-	-	-
สำโรงชัย	๑	๒	-	๑	๑๖	๒๑	-	-	-
โพธิ์ประสาท	๑	-	-	๑	๗	๑๓	-	-	-
รวม	๘	๑๐	-	๑๑	๗๗	๑๐๑	๒	๑	๔

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลอาสาสมัครเกษตร(อกษ.) <https://asa-center.doae.go.th/> พ.ศ.๒๕๖๔

(๔) ประชาชนชาวบ้าน

อำเภอไพศาลี มีประชาชนชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกประชาชนชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิถีของประชาชนแต่ละคน ซึ่งในอำเภอไพศาลี มีประชาชนชาวบ้านจำนวน ๑๐ คน

ตารางที่ ๑๗ แสดงข้อมูลประชาชนชาวบ้านอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

ตำบล	จำนวน (ราย)	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่
ลำโรงชัย	๓	๑. นายสอง ปลั่งกลาง ๒. นายกิตติคุณ วัฒนสุข ๓. นายดำรงเกียรติ ขุนเนตร	๕๔/๒ หมู่ ๒ ต.ลำโรงชัย อ.ไพศาลี ๔๐/๓ หมู่ ๔ ต.ลำโรงชัย อ.ไพศาลี ๕๐ หมู่ ๔ ต.ลำโรงชัย อ.ไพศาลี
นาขอม	๑	๔. นายจันทร์แก้ว ตันถา	๒๖๗ หมู่ ๒ ต.นาขอม อ.ไพศาลี
โคกเตื่อ	๑	๕. นายบุญเลิศ โพธิ์พันธ์	๔๖/๕ หมู่ ๑ ต.โคกเตื่อ อ.ไพศาลี
ไพศาลี	๑	๖. นายกล่อม ถนอมพุทธา	๖๔๒ หมู่ ๔ ต.ไพศาลี อ.ไพศาลี
วังน้ำลัด	๓	๗. นางทองเม็ต พรหมพิทักษ์ ๘. นายรินทร์ ชายตะคุ ๙. นางศรีไพร พริ้วตะคุ	๑๕๑ หมู่ ๓ ต.วังน้ำลัด อ.ไพศาลี ๑๑๑/๘ หมู่ ๒ ต.วังน้ำลัด อ.ไพศาลี ๑๓๙/๓ หมู่ ๓ ต.วังน้ำลัด อ.ไพศาลี
โพธิ์ประสาท	๑	๑๐. นายล้ำ เพ็งยอด	๔๓/๑ หมู่ ๖ ต.โพธิ์ประสาท อ.ไพศาลี
รวม	๑๐ ราย		

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอไพศาลี พ.ศ.๒๕๖๔

(๕) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ชื่อ : ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ : นางทองเม็ต พรหมพิทักษ์

บ้านเลขที่ ๑๕๑ หมู่ที่ ๓ ต.วังน้ำลัด อ.ไพศาลี จ.นครสวรรค์

สถานการณ์ของพื้นที่ : เกษตรกรในพื้นที่อำเภอไพศาลี ส่วนใหญ่ปลูกข้าว เป็นพื้นที่อาศัยน้ำฝนในการเพาะปลูกเป็นหลัก โดยปลูกข้าวเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ไว้จำหน่าย แต่ประสบปัญหาต้นทุนการผลิตสูง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ ราคาปุ๋ยและสารเคมีแพง อีกทั้งบางฤดูกาลยังประสบปัญหาโรคและแมลงระบาด

แนวทางการพัฒนา : ๑) การทำนาหยอด การทำปุ๋ยหมักใช้เอง การผลิตและใช้ชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดศัตรูข้าว เพื่อลดต้นทุนการผลิตข้าว โดยมีเป้าหมายลดต้นทุนไร่ละ ๕๐๐ บาท

๒) การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า และเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร โดยการจัดตั้งกลุ่มข้าวปลอดสาร ผลิตข้าวกล้องปลอดสารจำหน่าย กลุ่มส่งเสริมอาชีพและกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผลิตไข่เค็มใบเตย, น้ำพริก, ไม้กวาด, พรมเช็ดเท้า และตะกร้าเชือกฟาง

จุดเด่นของศูนย์เรียนรู้ : เทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว การทำข้าวปลอดสารพิษ และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ได้แก่ ไข่เค็มใบเตย น้ำพริก ไม้กวาด และตะกร้าเชือกฟาง

หลักสูตรเรียนรู้ : ๑. การลดต้นทุนการผลิตข้าว

๒. เศรษฐกิจพอเพียง

๓. การส่งเสริมอาชีพ

๔. การทำบัญชีฟาร์ม/ต้นทุนอาชีพหลักสูตรบังคับ

หลักสูตรเสริม

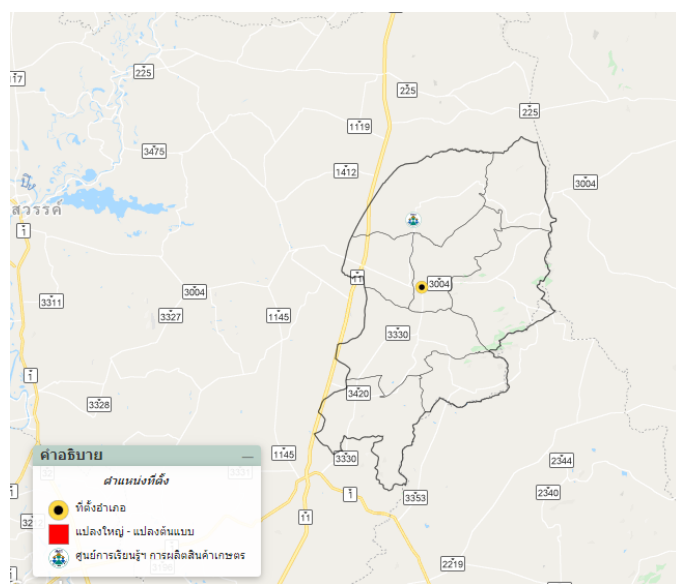
๑. ไข่เค็มใบเตย
๒. พริกแกง
๓. ไม้กวาด
๔. ตะกร้าเชือกฟาง

ศูนย์เครือข่าย จำนวน ๑๔ ศูนย์

ตารางที่ ๑๘ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

แบบสรุปข้อมูล						
ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์						
ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ - นามสกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์ ประธานศูนย์เครือข่าย
			หมู่	ตำบล		
๑	ศูนย์เรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่บ้านเขาดิน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๒	วังน้ำลัด	นายนิรันดร์ ชัยตะคุ	๐๖๑๙๖๕๕๒๕๐
๒	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านตะกุดพยอม	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๒	นาขอม	นายจันทร์แก้ว ต้นถา	๐๖๑๒๕๔๐๓๔๒
๓	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนบ้านวังกรด	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	๔	สำโรงชัย	นายดำรงเกียรติ ชุนเณร	๐๘๘๒๖๔๑๔๒๔
๔	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนบ้านวังเตียน	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.)	๒	สำโรงชัย	นายสอง ปลั่งกลาง	๐๘๑๐๔๕๗๖๒๓
๕	ศูนย์เรียนรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวกลุ่มโคกมะขามงาม	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว / ศูนย์ข้าวชุมชน	๔	ไพศาลี	นายกולם ถนอมพุทธา	๐๘๗๒๐๔๓๖๕๘
๖	ศูนย์เรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่บ้านโพธิ์ศรี	ศูนย์เรียนรู้ด้านบัญชี	๖	วังน้ำลัด	นางวรรณ ไซตะคุ	๐๘๓๘๐๓๕๖๒๔
๗	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านโพธิ์ศรี	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	๖	วังน้ำลัด	นายเถลิงศักดิ์ หวัดสูงเนิน	๐๘๗๒๖๘๒๔๕๙
๘	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนบ้านพัฒนา	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.)	๑๑	วังข่อย	นางชุลีกร วงสระไทร	๐๙๙๔๑๔๖๒๐๓
๙	ศูนย์เรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่บ้านโค้งสวอง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๖	โพธิ์ประสาท	นายล้ำ เพ็งยอด	๐๙๔๖๕๔๕๙๗๔
๑๐	ศูนย์เรียนรู้การจัดการศัตรูพืชชุมชนบ้านวังโพธิ์	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	๑๗	ตะครี	นายสมบัติ บัวทอง	๐๘๙๙๕๕๔๔๗๗
๑๑	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ	๑๙	สำโรงชัย	นายแดง ผลสุข	๐๘๗๐๘๖๔๐๑๗

	พอเพียงบ้านวังตุลก	พอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน				
๑๒	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านเขาหินกลิ้ง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๓	วังน้ำลัด	นางศรีไพร พรวัวตะคุ	๐๘๗๗๓๔๙๗๙๖
๑๓	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านเนินมะเกลือหวาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๑๔	ตะคร้อ	นายชัยณรงค์ พัดดาสิงห์	๐๙๓๕๗๕๔๕๑๓
๑๔	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านถนนสุด	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๑๐	นาขอม	นายณัฐ กวดขุนทด	๐๘๐๘๔๑๓๓๘๓

ภาพที่ ๑๑ แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ (ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ.๒๕๖๕)

(๖) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่อำเภอไพศาลี

อำเภอไพศาลี มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน ๖ กลุ่ม ได้แก่

๑. กลุ่มนาแปลงใหญ่ หมู่ ๔ บ้านเขาธรรมบท ตำบลไพศาลี
๒. กลุ่มแปลงใหญ่ หมู่ ๘ บ้านหนองกระบอก ตำบลวังน้ำลัด
๓. กลุ่มแปลงใหญ่ หมู่ ๖ บ้านหนองโพธิ์ศรี ตำบลวังน้ำลัด
๔. กลุ่มแปลงใหญ่ หมู่ ๓ บ้านเขาหินกลิ้ง (๑) ตำบลวังน้ำลัด
๕. กลุ่มนาแปลงใหญ่ หมู่ ๓ ตำบลวังน้ำลัด
๖. กลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ม.๑๒ ตำบลโพธิ์ประสาท

๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

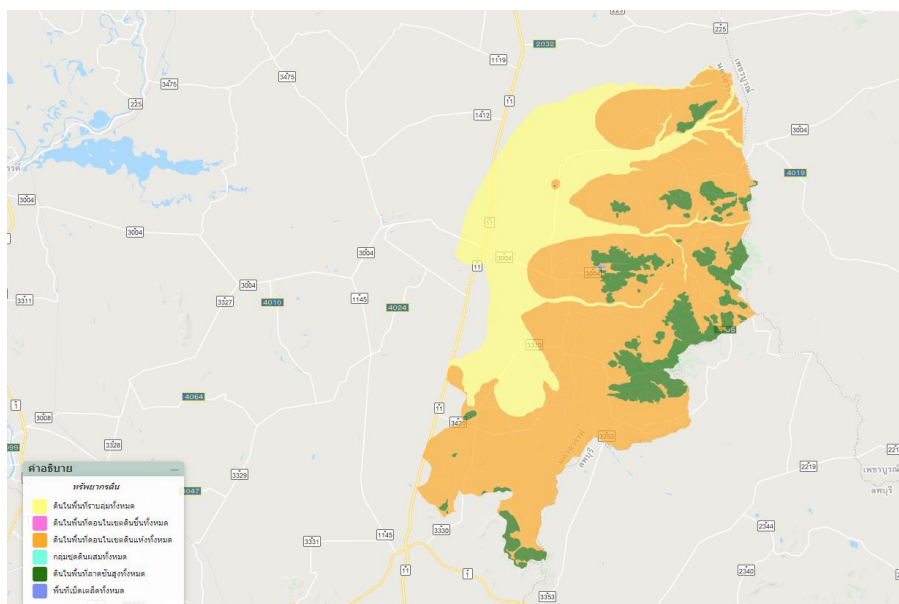
๑) ทรัพยากรดิน

อำเภอไพศาลี มีพื้นที่ ๖๑๒,๑๖๐ ไร่ โดยมีดินในพื้นที่ดอนในเขตดินแห้ง จำนวน ๓๔๖,๔๕๓.๔๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๖๐ รองลงมาดินในพื้นที่ราบลุ่ม คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๙๖ ดินในพื้นที่ลาดชันสูง คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๐๕ และพื้นที่เบ็ดเตล็ด คิดเป็นร้อยละ ๐.๓๙ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๙ แสดงทรัพยากรดินอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
ดินในพื้นที่ลาดชันสูง	๖๗,๖๔๕.๑๙	๑๑.๐๕
ดินในพื้นที่ดอนในเขตดินแห้ง	๓๔๖,๔๕๓.๔๗	๕๖.๖๐
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๒,๔๑๖.๖๘	๐.๓๙
ดินในพื้นที่ราบลุ่ม	๑๙๕,๖๔๕.๖๖	๓๑.๙๖

ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/> ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

ภาพที่ ๑๒ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๖๓)

๒) ทรัพยากรน้ำ

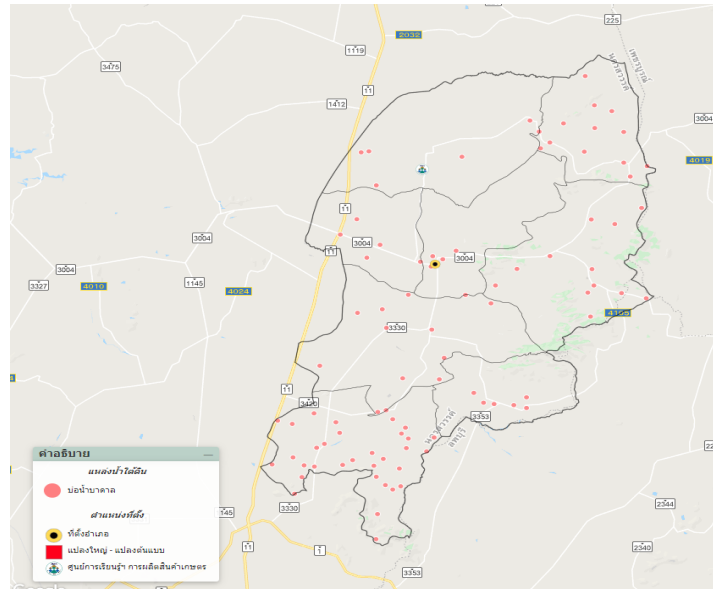
อำเภอไพศาลี เป็นพื้นที่อาศัยน้ำฝนในการทำเกษตรเป็นหลัก ประมาณ ๙๒.๐๐% ของพื้นที่ทั้งหมดนอกจากนี้ยังแหล่งน้ำอื่นๆ ที่ใช้ในการเกษตรดังนี้

- แหล่งน้ำใต้ดิน บ่อบาดาลอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ รวมทั้งสิ้น ๔๐๙๙ บ่อ แยกรายตำบลได้

ดังนี้

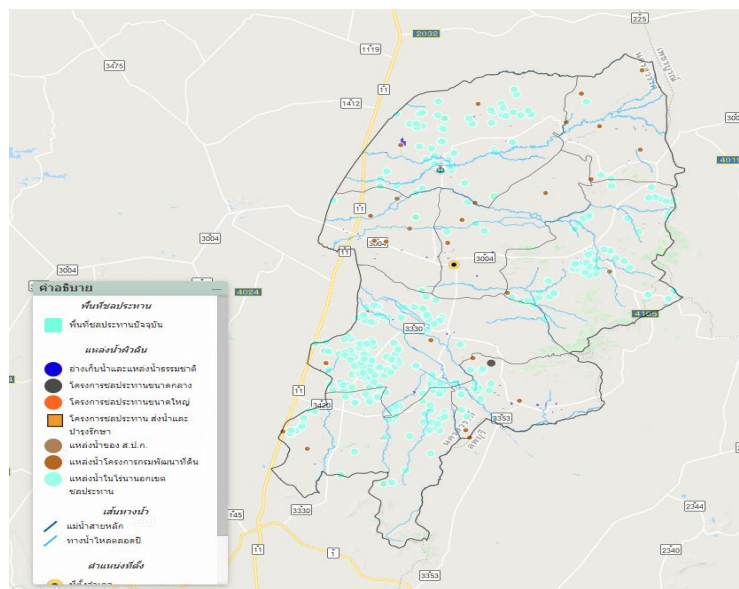
ตำบลโคกเดื่อ	จำนวน ๕๒๘ บ่อ
ตำบลสำโรงชัย	จำนวน ๗๕๔ บ่อ
ตำบลวังน้ำลาด	จำนวน ๕๖๒ บ่อ
ตำบลตะคร้อ	จำนวน ๔๔๐ บ่อ

ตำบลโพธิ์ประสาท	จำนวน ๓๗๑	บ่อ
ตำบลวังข่อย	จำนวน ๕๕๕	บ่อ
ตำบลนาขอม	จำนวน ๓๘๑	บ่อ
ตำบลไพศาลี	จำนวน ๔๖๔	บ่อ

ภาพที่ ๑๓ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ.๒๕๖๔)

- แหล่งน้ำผิวดิน ได้แก่ น้ำในแม่น้ำลำคลอง ทะเลสาบ และในพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นน้ำจืด ปกติน้ำผิวดินจะได้รับการเติมจากน้ำฝน อำเภอไพศาลีมีแหล่งน้ำผิวดินที่ใช้ทำการเกษตรดังนี้ สระน้ำในไร่นา จำนวน ๓๕๔ แห่ง แหล่งน้ำจากกรมพัฒนาที่ดิน จำนวน ๔๗ แห่ง โครงการชลประทานขนาดกลาง จำนวน ๑ แห่ง และโครงการชลประทานเล็ก จำนวน ๑ แห่ง

ภาพที่ ๑๔ แสดงแหล่งน้ำผิวดินอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ.๒๕๖๔)

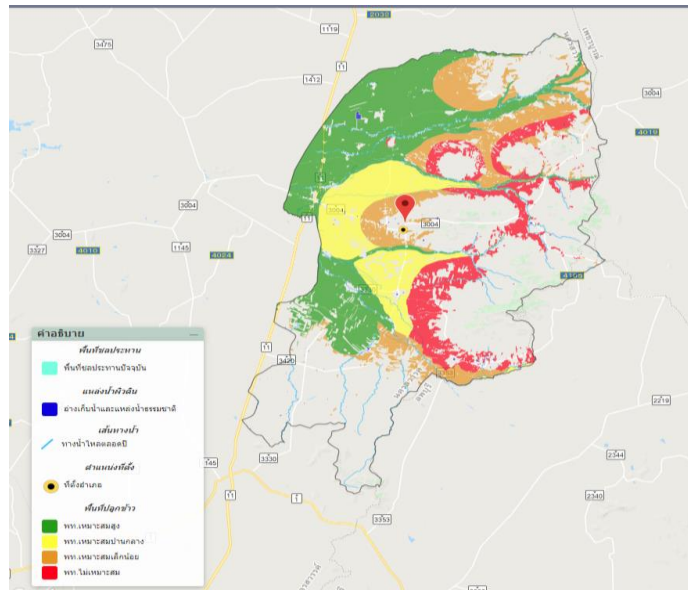
๑.๓ สีน้าเกษตรที่สำคัญ

๑.๓.๑ ชนิดสินค้าข้าว

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

อำเภอไพศาลี มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าว ทั้งหมด จำนวน ๒๙๔,๕๒๖ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๑๒๓,๖๕๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๙๘ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๕๓,๘๘๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๒๙ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๖๖,๑๖๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๔๖ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๕๐,๘๘๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๒๕

ภาพที่ ๑๕ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว อำเภอไพศาลี
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๖๓)

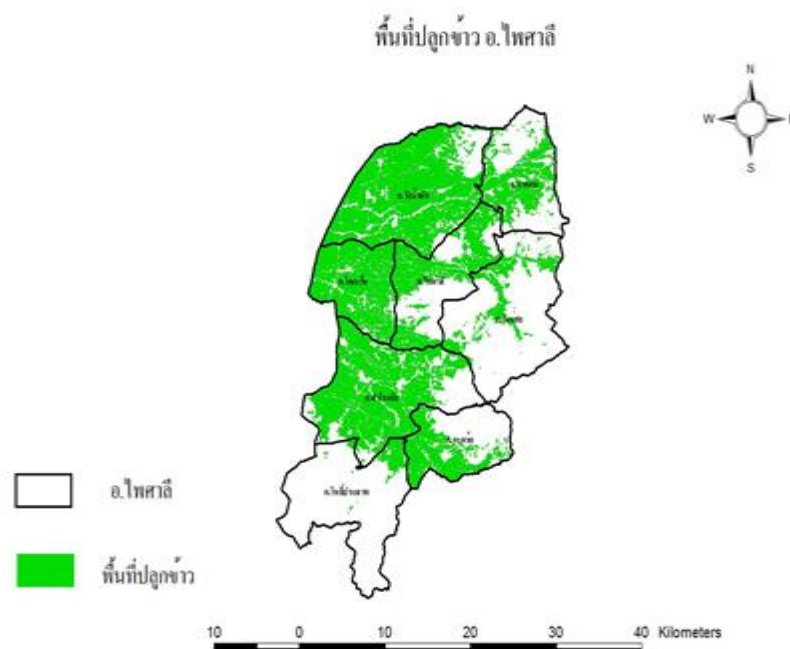
ตารางที่ ๒๐ แสดงพื้นที่และร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับข้าว อำเภอไพศาลี

ขอบเขต	ประเภท	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ
ไพศาลี	เหมาะสมสูง	๑๒๓,๖๕๐	๔๑.๙๘
	เหมาะสมปานกลาง	๕๓,๘๘๓	๑๘.๒๙
	เหมาะสมเล็กน้อย	๖๖,๑๖๗	๒๒.๔๖
	ไม่เหมาะสม	๕๐,๘๘๖	๑๗.๒๕

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๖๓

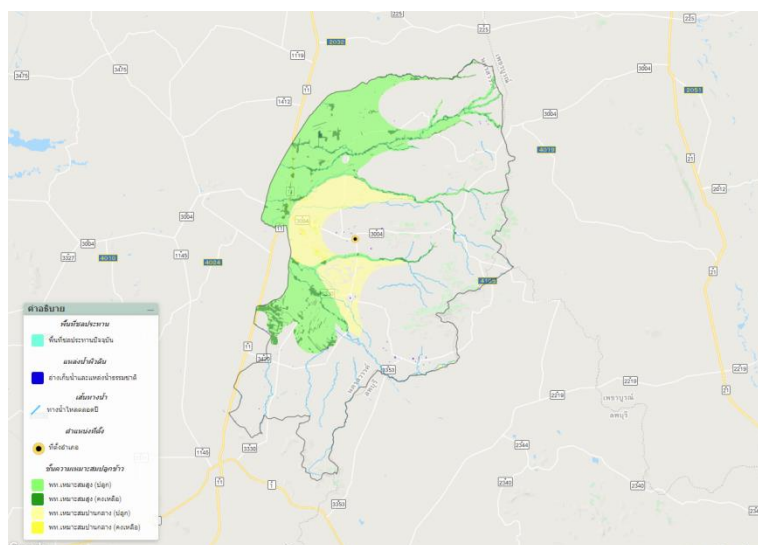
(๒) พื้นที่ปลูกข้าว

อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่ปลูกข้าว จำนวน ๒๖๓,๕๔๑ ไร่ โดยปลูกมากที่สุดคือ ตำบลวังน้ำลาด จำนวน ๖๕,๔๒๕ ไร่ รองลงมาคือตำบลสำโรงชัย จำนวน ๖๐,๖๘๗ ไร่ ตำบลโคกเตื่อ จำนวน ๔๗,๐๘๘ ไร่ ตำบลไพศาลี จำนวน ๓๓,๖๔๒ ไร่ ตำบลนาขอม จำนวน ๒๓,๐๓๒ ไร่ ตำบลตะคร้อ จำนวน ๑๗,๙๓๑ ไร่ ตำบลวังข่อย จำนวน ๑๓,๘๕๐ ไร่ และตำบลโพธิ์ประสาท จำนวน ๑,๘๘๖ ไร่ ตามลำดับ

ภาพที่ ๑๖ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอไพศาลี
(ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกร พ.ศ.๒๕๖๔)

(๓) การซ้อนทับพื้นที่เขตความเหมาะสมสำหรับปลูกพืชกับพื้นที่ปลูกจริง

ภาพที่ ๑๗ แสดงการซ้อนทับพื้นที่เขตความเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกจริงของข้าว อำเภอไพศาลี
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๓)

ภาพที่ ๑๘ แสดงการเปรียบเทียบพื้นที่เขตความเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกจริงในแต่ละระดับความเหมาะสมของข้าว อำเภอไพศาล
 (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๓)

๒) ปริมาณการผลิต

อำเภอไพศาล จังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่ปลูกข้าว จำนวน ๒๖๓,๕๔๑ ไร่ โดยปลูกมากที่สุดคือ ตำบลวังน้ำลัด จำนวน ๖๕,๔๒๕ ไร่ รองลงมาคือตำบลสำโรงชัย จำนวน ๖๐,๖๘๗ ไร่ ตำบลโคกเดื่อ จำนวน ๔๗,๐๘๘ ไร่ ตำบลไพศาล จำนวน ๓๓,๖๔๒ ไร่ ตำบลนาขอม จำนวน ๒๓,๐๓๒ ไร่ ตำบลตะคร้อ จำนวน ๑๗,๙๓๑ ไร่ ตำบลวังข่อย จำนวน ๑๓,๘๕๐ ไร่ และตำบลโพธิ์ประสาท จำนวน ๑,๘๘๖ ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๑ แสดงปริมาณการปลูกข้าว อำเภอไพศาล จังหวัดนครสวรรค์

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
โคกเดื่อ	๑,๘๕๘	๔๗,๐๘๘	๔๖,๐๓๘	๒๓,๕๔๔	๐.๕
สำโรงชัย	๒,๔๙๕	๖๐,๖๘๗	๕๕,๓๐๖	๓๐,๓๔๓	๐.๖
วังน้ำลัด	๒,๕๖๕	๖๕,๔๒๕	๖๓,๔๕๔	๓๒,๗๑๓	๐.๖๕
ตะคร้อ	๑,๐๘๗	๑๗,๙๓๒	๑๓,๙๖๗	๘,๙๖๖	๐.๕
โพธิ์ประสาท	๑๐๙	๑,๘๘๖	๑,๒๑๖	๙๔๓	๐.๖
วังข่อย	๗๘๒	๑๓,๘๕๐	๑๒,๖๒๖	๖,๙๒๕	๐.๕
นาขอม	๑,๑๔๒	๒๓,๐๓๒	๒๑,๘๕๒	๑๑,๕๑๖	๐.๖๕
ไพศาล	๑,๓๘๘	๓๓,๖๔๒	๓๑,๗๖๗	๑๖,๘๒๑	๐.๕
รวม	๑๑,๔๒๖	๒๖๓,๕๔๑	๒๖๓,๕๔๑	๑๓๑,๗๗๑	

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกร, พ.ศ.๒๕๖๔

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

เกษตรกรในอำเภอไพศาลี มีการปลูกข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ และข้าวขาวเจ้า เช่น กข ๔๑ กข๖๑ ข้าวชัยนาท และ กข ๕๗ ดังนี้

(๑) การใช้พันธุ์ดีจากศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวนครสวรรค์ กรมการข้าว กลุ่มแปลงใหญ่ในอำเภอไพศาลี และศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวแต่ละตำบล และใช้เมล็ดพันธุ์ที่เก็บไว้เอง

(๒) การเตรียมดิน อำเภอไพศาลีเป็นพื้นที่นาอาศัยน้ำฝน เกษตรกรไถแห้งเตรียมดินด้วยรถแทรกเตอร์ ชนิด ๗ ผล และเกษตรกรคราดเตรียมแปลงด้วยรถไถเดินตามหรือรถแทรกเตอร์ ดากดิน จนกว่าฝนจะตกถึงจะทำการหว่านข้าว

(๓) การปลูก เกษตรกรและใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวอัตราตั้งแต่ต่ำสุดที่ ๑๕ กิโลกรัม ถึงสูงสุดที่ ๒๕ กิโลกรัมต่อไร่ ทำให้ผลผลิตข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ ที่ได้รับไม่แตกต่างกัน เกษตรกรปลูกข้าวแบบการทำนาหว่านข้าวแห้งตามสภาพความเหมาะสมของพื้นที่ และความพร้อมของเกษตรกร โดยการจัดการวิธีการเตรียมดินและวิธีการปลูกแต่ใช้เมล็ดพันธุ์ที่เหมาะสม โดยลดต้นทุนการผลิตข้าวในด้านแรงงานและค่าใช้จ่ายต่างๆ เพื่อลดปัญหาวัชพืชในนาหว่านข้าวแห้งได้ในระดับหนึ่ง โดยลดต้นทุนการผลิตข้าวที่จะต้องใช้แรงงานเตรียมดิน และอัตราเมล็ดพันธุ์ได้อย่างเหมาะสม

(๔) ระบบการให้น้ำ อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก หมั่นเข้าไปดูน้ำในแปลง หากฝนไม่ตกในช่วงข้าวออกดอกต้องสูบน้ำจากสระของตนเองเพื่อประคองต้นข้าวให้สามารถออกรวงได้

(๕) การดูแลรักษา เกษตรกรออกไปตรวจดูต้นข้าวที่ปลูกไว้เสมอ ๆ ในแปลงที่ปลูกข้าว มีการกำจัดวัชพืช ใส่ปุ๋ย และพ่นยาเคมีเพื่อป้องกันและกำจัดโรคแมลงศัตรู

(๖) การใส่ปุ๋ย มีการใส่ปุ๋ยเคมีจำนวน ๒ ครั้ง ครั้งที่ ๑ ปุ๋ยสูตร ๑๖-๑๖-๘ หรือสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๒๐-๒๕ กิโลกรัมต่อไร่ ประมาณ ๒๐-๓๐ วันหลังข้าวออก ครั้งที่ ๒ ใส่ปุ๋ยยูเรีย (๔๖-๐-๐) อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ ระยะกำเนิดช่อดอก หรือ ๓๐ วันก่อนข้าวออกดอก และมีการใส่ปุ๋ยน้ำชีวภาพในช่วงข้าวแตกกอ เพื่อความอุดมสมบูรณ์ให้กับดินอีกด้วย

(๗) การเก็บเกี่ยว เกษตรกรมักจะเก็บเกี่ยวข้าวหลังข้าวออกดอก ๒๘-๓๕ วัน เนื่องจากโรคควรรถเกี่ยวข้าว โดยจ้างรถเกี่ยวในพื้นที่ ข้าวมีความชื้นสูงประมาณ ๒๕ - ๓๐%

(๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว แต่ละตำบลจะมีลานตาก เกษตรกรก็ตากข้าวสลดลดความชื้นเอง หรือเพื่อเก็บไว้ทำเมล็ดพันธุ์ ซึ่งการตากข้าวบนลานจะมีผ้าใบ ผ้าสาน รองรับเมล็ดข้าวไม่ให้สัมผัสกับพื้นปูนซีเมนต์โดยตรง กองข้าวที่ตากหนาประมาณ ๕ - ๑๐ ซม. การตากหนาเกินไปจะทำให้การระบายอากาศไม่ดี ข้าวแห้งช้า การตากบางเกินไป ทำให้อุณหภูมิข้าวสูงมีผลต่อความงอกของข้าวได้ ระหว่างการตากควรหมั่นกลับกองข้าวทุกๆ ๒ ชั่วโมงหรือวันละ ๔ ครั้ง เพื่อให้ลดความชื้นได้อย่างรวดเร็วและสม่ำเสมอ โดยจะตากข้าวไว้กลางแดดประมาณ ๓-๕ วัน เพื่อให้ความชื้นลดลงเหลือ ประมาณ ๑๒ - ๑๔ % จึงบรรจุใส่กระสอบพลาสติก เพื่อเก็บไว้ในยุ้ง หรือบางกลุ่มก็นำข้าวที่แห้งไปทำความสะอาดโดยใช้เครื่องเป่าเอาเศษฟาง สิ่งเจือปนออกก่อนถึงจะนำมาบรรจุเก็บเป็นเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้ในปีถัดไป

(๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู เกษตรกรอำเภอไพศาลี มีวิธีการจัดการเพื่อป้องกันกำจัดศัตรูข้าวแบบผสมผสานประกอบด้วยวิธีต่าง ขึ้นอยู่กับแรงงาน สภาพแวดล้อมแต่ละครัวเรือนเกษตรกร เช่น การใช้วิธีเขตกรรม : - ใช้อัตราเมล็ดพันธุ์ที่เหมาะสม ไม่บางเกินไป หรือไม่หนาแน่นเกินไป แปลงปลูกข้าวสามารถระบายอากาศได้ดี - ไถพื้นที่ตากดินหลายๆครั้ง โดยเฉพาะในพื้นที่ที่เคยมีโรคระบาด -ปรับปรุงพื้นที่ปลูกข้าว เพื่อหลีกเลี่ยงแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ศัตรูข้าว ได้แก่ ลดพื้นที่คันนาซึ่งเป็นที่อยู่ของหนู กำจัดวัชพืชบนคันนา การใช้พันธุ์ข้าวที่เหมาะสม ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่สะอาดปราศจากโรคและสิ่งเจือปน การใช้สารเคมีฉีดพ่น และ การใช้ชีวภัณฑ์ป้องกันควบคุมโรค

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

ตารางที่ ๒๒ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวในอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าวขาวเจ้า				←△			▽→					
ข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕					←△						▽→	

สัญลักษณ์

ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด

ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

๕) ต้นทุนการผลิต

อำเภอไพศาลี มีต้นทุนการผลิตข้าว โดยพื้นที่นอกเขตชลประทานทั้งหมด มีต้นทุนข้าวขาวเจ้า เป็นเงิน ๓,๕๗๐.๐ บาท และมีต้นทุนข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ เป็นเงิน ๔,๗๒๙.๗ บาท

ตารางที่ ๒๓ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๔ อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

รายการ	ข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕	ข้าวเจ้า
	นอกเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน
ค่าเช่านา	๑,๑๕๐	๑,๒๕๐
ค่าเตรียมดิน	๔๓๐	๔๐๐
ค่าเมล็ดพันธุ์	๖๒๕	๓๙๐
ค่าจ้างหว่านข้าว	๑๐๘	๕๐
ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช	๑๐๓	๑๙๘
ค่าปุ๋ยเคมีครั้งที่ ๑	๓๔๓	๓๑๕
ค่าจ้างใส่ปุ๋ย	๙๒	๑๒๕
ค่าปุ๋ยเคมีครั้งที่ ๒	๒๗๖	๓๗๕
สารเคมีกำจัดแมลงศัตรูข้าว	๗๘	๑๕๐
ค่าจ้างพ่นยา/ฮอร์โมน	๑๙๗	๒๕๐
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	๑๓๘	๒๗๕
ค่ารถเกี่ยวนา	๕๘๓	๕๕๐
ค่าขนส่ง (จากนาไปโรงสี)	๑๓๓	๑๔๐
รวมต้นทุน	๔,๒๕๖	๔,๔๖๘
ผลผลิตเฉลี่ย กก./ไร่	๕๐๐	๗๒๕
ราคา กิโลกรัมละ	๙.๑๕	๗.๑
รายได้	๔,๕๗๕	๕,๑๔๗.๕
กำไร	๓๑๙	๖๘๐

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอไพศาลี, พ.ศ.๒๕๖๔)

หมายเหตุ ปีการผลิต ๒๕๖๔ อำเภอไพศาลีประสบปัญหาภัยแล้งและน้ำท่วม

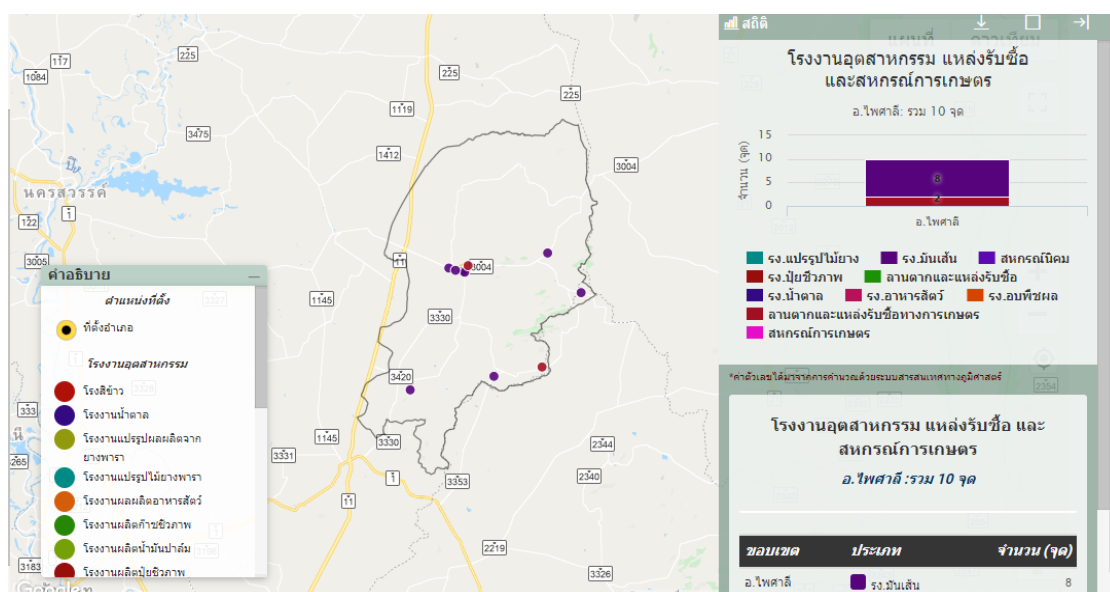
๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

(๑) วิธีการตลาด

ในปี ๒๕๖๔ อำเภอไพศาลีประสบภัยแล้งและภัยน้ำท่วม ส่งผลให้ผลผลิตข้าวนาปีลดลงมาก การผลิตและการตลาดข้าวยังประสบปัญหาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอุปทานข้าวมักกว่าอุปสงค์ ข้าวราคาถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง ราคาข้าวเปลือกอ่อนตัวลงมาก เมื่อเทียบกับราคากลางที่กรมการค้าภายในประกาศ ซึ่งราคาข้าวเฉลี่ยในปี ๒๕๖๔ เกวียนละ ๘,๙๐๐-๙,๔๐๐ บาท ส่วนข้าวนาปรังราคาเกวียนละ ๗,๐๐๐-๘,๐๐๐ บาท ซึ่งเกษตรกรก็พอจะอยู่ได้ ส่วนใหญ่ขายยังลานตากและโรงสีในอำเภอ เช่น โรงสีล้อพูนผล โรงสีเจริญภัณฑ์ เป็นต้น

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

อำเภอไพศาลี มี แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร รวม ๑๐ แห่ง โดยเป็นลานรับซื้อ ๘ แห่ง และโรงสีข้าว จำนวน ๒ แห่ง

ภาพที่ ๑๙ แสดงแหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร อำเภอไพศาลี

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, ๒๕๖๓)

๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

อำเภอไพศาลี มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ต้นแบบด้านการผลิตข้าว จำนวน ๓ ราย

ตารางที่ ๒๔ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตข้าว อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เริ่ม	สาขา
๑	นายกล่อม ฅนอมพุทธา	๔	ไพศาลี	ไพศาลี	๒๕๕๘	ทำนา
๒	นางทองเม็ด พรหมพิทักษ์	๓	วังน้ำลัด	ไพศาลี	๒๕๕๙	ทำนา
๓	นายกิตติคุณ วัฒนสุข	๔	สำโรงชัย	ไพศาลี	๒๕๖๐	ทำนา

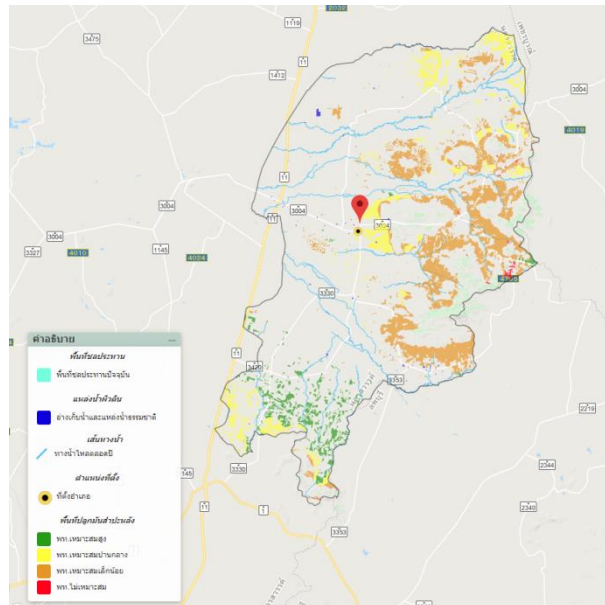
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอไพศาลี, พ.ศ. ๒๕๖๔)

๑.๓.๒ ชนิดสินค้าน้ำมันสำปะหลัง

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

อำเภอไพศาลี มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกมันสำปะหลัง จำนวน ๑๐๒,๐๖๔ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๑๑,๓๖๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๑๓ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๒๖,๙๒๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๓๗ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๖๒,๕๘๘ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๓๒ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๑,๑๙๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑.๑๖

ภาพที่ ๒๐ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่มีศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง อำเภอไพศาลี
ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๓

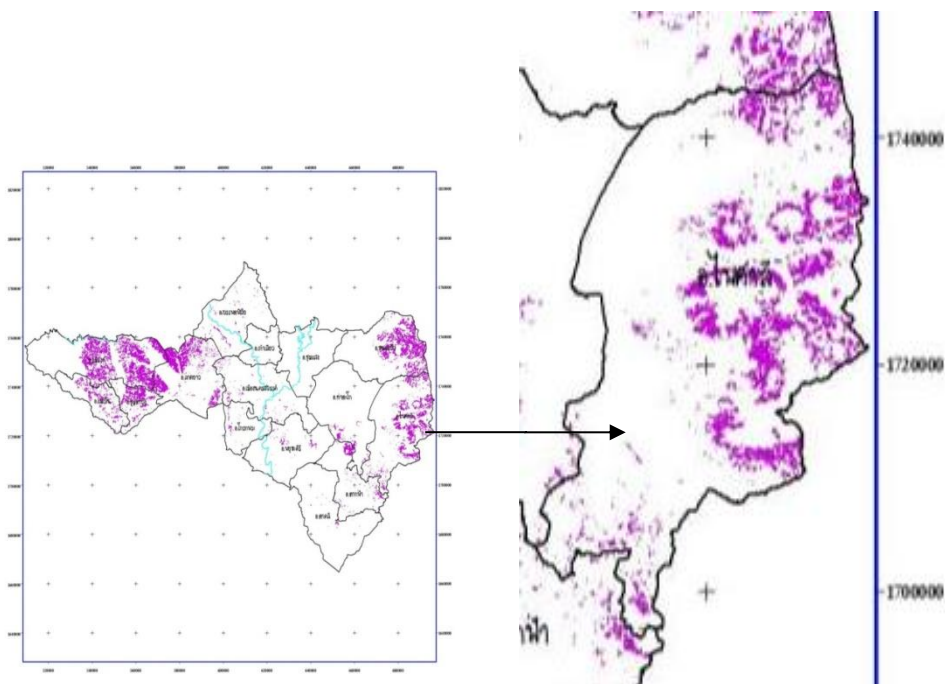
ตารางที่ ๒๕ แสดงร้อยละแต่ละระดับขึ้นความเหมาะสมสำหรับปลูกมันสำปะหลัง อำเภอไพศาลี

ขอบเขต	ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
ไพศาลี	เหมาะสมสูง	๑๑๓๖๔	๑๑.๑๓
	เหมาะสมปานกลาง	๒๖๙๒๑	๒๖.๓๗
	เหมาะสมเล็กน้อย	๖๒๕๘๘	๖๑.๓๒
	ไม่เหมาะสม	๑๑๙๑	๑.๑๖

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๓

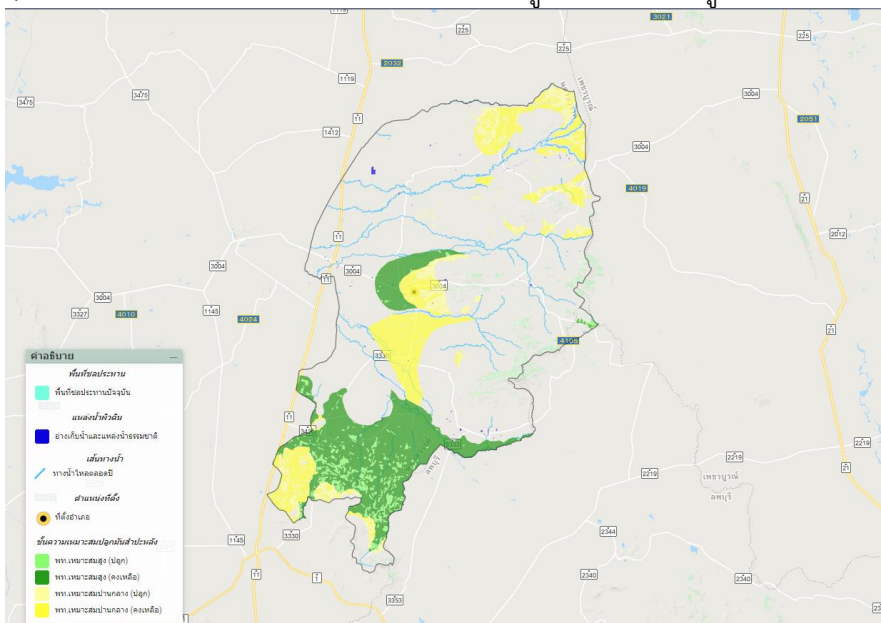
(๒) พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง

อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง จำนวน ๑๐๔,๕๕๘ ไร่ โดยมีพื้นที่ปลูกมากอยู่ที่ตำบลวังข่อย จำนวน ๒๗,๖๘๘ ไร่ รองลงมาคือตำบลโพธิ์ประสาท จำนวน ๒๔,๖๕๘ ไร่ ตำบลตะคร้อ จำนวน ๑๘,๑๒๖ ไร่ตำบลนาขอม จำนวน ๑๓,๑๕๑ ไร่ ตำบลไพศาลี จำนวน ๑๑,๕๓๑ไร่ ตำบลสำโรงชัย จำนวน ๔,๗๑๒ ไร่ ตำบลวังน้ำลาด จำนวน ๔,๒๙๑ไร่ และตำบลโคกเดื่อ จำนวน ๔๐๑ ไร่ ตามลำดับ

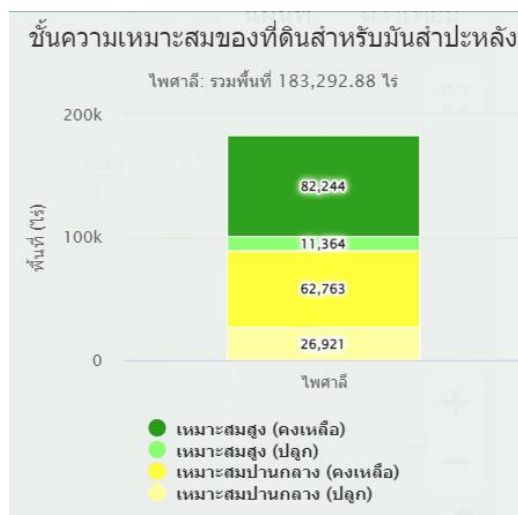

ภาพที่ ๒๑ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอไพศาลี
ที่มา : ฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกร, พ.ศ. ๒๕๖๔

(๓) การซ้อนทับพื้นที่เขตความเหมาะสมสำหรับปลูกพืชกับพื้นที่ปลูกจริงมันสำปะหลัง

ภาพที่ ๒๒ แผนที่แสดงการซ้อนทับพื้นที่เขตความเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกจริงของมันสำปะหลัง อำเภอไพศาลี
ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๑

ภาพที่ ๒๓ แสดงการเปรียบเทียบพื้นที่เขตความเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกจริงในแต่ละระดับความเหมาะสมของมันสำปะหลัง อำเภอไพศาลี

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๑

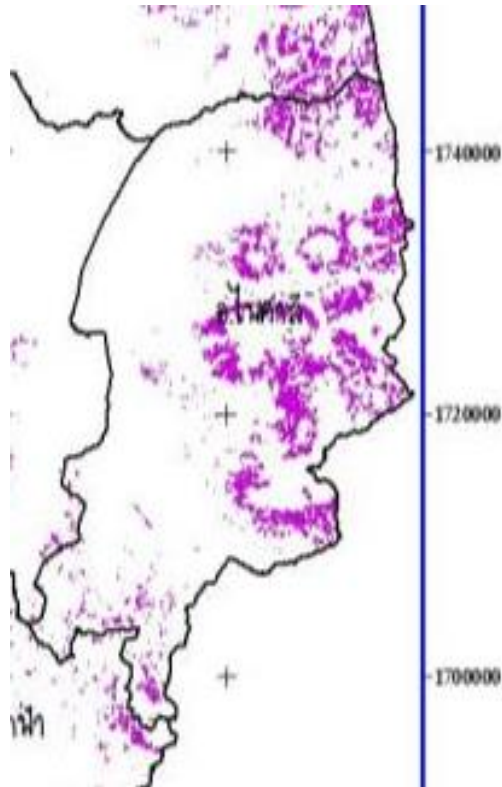
๒) ปริมาณการผลิต

อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง จำนวน ๑๐๔,๕๕๘ ไร่ มีเกษตรกร ๕,๗๕๙ ครัวเรือน โดยมีพื้นที่ปลูกมากอยู่ที่ตำบลวังข่อย จำนวน ๒๗,๖๘๘ ไร่ มีเกษตรกร ๑,๒๘๘ ครัวเรือน รองลงมาคือตำบลโพธิ์ประสาธ จำนวน ๒๔,๖๕๘ ไร่ มีเกษตรกร ๑,๓๕๗ ครัวเรือน ตำบลตะคร้อ จำนวน ๑๘,๑๒๖ ไร่ มีเกษตรกร ๑,๑๐๒ ครัวเรือน ตำบลนาขอม จำนวน ๑๓,๑๕๑ ไร่ มีเกษตรกร ๖๖๔ ครัวเรือน ตำบลไพศาลี จำนวน ๑๑,๕๓๑ ไร่ มีเกษตรกร ๗๒๗ ครัวเรือน ตำบลสำโรงชัย จำนวน ๔,๗๑๒ ไร่ มีเกษตรกร ๓๐๒ ครัวเรือน ตำบลวังน้ำลึก จำนวน ๔,๒๙๑ ไร่ มีเกษตรกร ๒๖๓ ครัวเรือน และตำบลโคกเคี้ยว จำนวน ๔๐๑ ไร่ มีเกษตรกร ๕๖ ครัวเรือน ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๖ แสดงปริมาณการปลูกมันสำปะหลัง อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

ตำบล	ครัวเรือน เกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
โคกเคี้ยว	๕๖	๔๐๑	๔๐๑	๑,๔๘๔	๓.๗
สำโรงชัย	๓๐๒	๔,๗๑๒	๔,๗๑๒	๑๖,๔๙๒	๓.๕
วังน้ำลึก	๒๖๓	๔,๒๙๑	๔,๒๙๑	๑๕,๔๔๘	๓.๖
ตะคร้อ	๑,๑๐๒	๑๘,๑๒๖	๑๘,๑๒๖	๖๓,๔๔๑	๓.๕
โพธิ์ประสาธ	๑,๓๕๗	๒๔,๖๕๘	๒๔,๖๕๘	๘๓,๘๓๗	๓.๔
วังข่อย	๑,๒๘๘	๒๗,๖๘๘	๒๗,๖๘๘	๙๖,๙๐๘	๓.๕
นาขอม	๖๖๔	๑๓,๑๕๑	๑๓,๑๕๑	๔๖,๐๒๙	๓.๕
ไพศาลี	๗๒๗	๑๑,๕๓๑	๑๑,๕๓๑	๔๑,๕๑๒	๓.๖
รวม	๕,๗๕๙	๑๐๔,๕๕๘	๑๐๔,๕๕๘	๓๖๕,๑๕๐	๓.๕๔

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกร, พ.ศ. ๒๕๖๔

ภาพที่ ๒๔ แสดงปริมาณการปลูกมันสำปะหลัง อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอไพศาลี ,พ.ศ.๒๕๖๔)

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

การเตรียมพื้นที่เกลบลวัชพืช เศษใบ และต้นมันสำปะหลังส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้ทำพันธุ์ ส่วนใหญ่ปลูกในที่ดินที่มีการยกร่อง ยกร่องปลูกแนวลาดเอียง

การเตรียมท่อนพันธุ์ ใช้ท่อนพันธุ์จากต้นที่มีอายุ ๘ - ๑๒ เพราะท่อนพันธุ์จากลำต้นจะเจริญเติบโตและอยู่รอดดีกว่าท่อนพันธุ์จากปักกิ่ง ท่อนพันธุ์ใหม่ สด ไม่บอบช้ำ และไม่มีโรคแมลงทำลาย ตัดท่อนพันธุ์ยาวประมาณ ๒๕ cm สำหรับปลูกในช่วงปลายฝนและมีจำนวนตาอย่างน้อย ๕ - ๗ ตาต่อพันธุ์

วิธีการปลูก ปลูกในช่วงเดือนเมษายน - มิถุนายน (ต้นฤดูฝน) ปลูกแบบปักท่อนพันธุ์หรือเอียง โดยในช่วงต้นฤดูฝนให้ปักลึก ๕ - ๑๐ cm และในช่วงปลายฤดูควรปักให้ลึก ๑๐ - ๑๕ cm ใช้ระยะปลูกระหว่างแถว ๘๐ - ๑๐๐ cm ระหว่างต้น ๘๐ - ๑๐๐ cm จะได้จำนวน ๑,๖๐๐ - ๒,๕๐๐๐ ต้นต่อไร่

การใส่ปุ๋ย ส่วนใหญ่ใช้ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๒๕ กิโลกรัมต่อไร่ ผสมกับปุ๋ยยูเรียอัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ ใส่เพียงครั้งเดียวเมื่อมันสำปะหลังอายุ ๑ - ๓ เดือนในขณะที่ดินมีความชื้นเพียงพอ ซึ่งจะดูจากปริมาณน้ำฝน โดยชุดหลุมใส่ ๒ ข้างต้นระยะพุ่มใบแล้วกลบดิน

วัชพืชและการป้องกันกำจัด วัชพืชฤดูเดียว ส่วนมากขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด และวัชพืชข้ามปี ส่วนมากขยายพันธุ์ด้วยต้น ราก เหง้า หัว และไหล สามารถป้องกันด้วยการไถ ๑ ครั้ง ตากดินไว้ ๗ - ๑๐ วันและพรวน ๑ ครั้ง ก่อนปลูก คราดเก็บเศษซาก รากเหง้า หัว ไหล ของวัชพืชหลังการพรวนดินกำจัดวัชพืชไม่น้อยกว่า ๒ ครั้ง ต่อฤดูกาลปลูก คือ ครั้งที่ ๑ พ่นสารกำจัดวัชพืชทันที หลังปลูกก่อนวัชพืชงอก ตามคำแนะนำ หรือใช้จอบถาก หรือใช้เครื่องมือกล

ไกลไทรพรรณกำจัดวัชพืชระหว่างแถวปลูกเมื่อปลูกมันอายุ ๑ – ๒ เดือน ครั้งที่ ๒ ใช้จอบถาก หรือพ่นสารกำจัดวัชพืชอีกครั้ง

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอไพศาลี มีการปลูกมันสำปะหลัง ฤดูการปลูกเริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือนมิถุนายน ปลูกสูงสุดในเดือนมีนาคม การเก็บเกี่ยวระหว่างธันวาคม ถึงเดือนมีนาคม เก็บเกี่ยวสูงสุดในเดือนกุมภาพันธ์ โดยมีปฏิทินการเพาะปลูกมันสำปะหลัง ในอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ดังนี้

ตารางที่ ๒๗ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกมันสำปะหลังในอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
มันสำปะหลัง			△									
	←	▽	→									→

สัญลักษณ์

ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด

ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

๕) ต้นทุนการผลิต

อำเภอไพศาลี มีต้นทุนการผลิตมันสำปะหลังต่อไร่ ปี ๒๕๖๔ เป็นเงิน ๕,๔๗๕ บาท/ไร่

ตารางที่ ๒๘ แสดงต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง ต่อไร่ ปี ๒๕๖๔ อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

รายการ	บาท
ไถดะ	๒๕๐
ยกร่อง	๒๐๐
พันธุ์	๑,๑๗๐
ค่าแรงปลูก	๓๐๐
ยาคุมหญ้า/ยาฆ่าหญ้า	๕๒๕
ค่าฉีดยาคุมหญ้า/ยาฆ่าหญ้า	๔๗๐
ยากำจัดศัตรูพืช	๑๒๐
ค่าฉีดยากำจัดศัตรูพืช	๑๒๐
ค่าจ้างใส่ปุ๋ย รดน้ำ	๑๐๐
ปุ๋ย	๓๙๐
ดายหญ้า	๑๕๐
เก็บเกี่ยวเหมา (รถชุด+บรรทุก)	๖๘๐
ค่าเช่า	๑,๐๐๐
รวม	๕,๔๗๕

ผลผลิตเฉลี่ย

๓,๖๕๐ ตัน/ไร่

ราคาปัจจุบันตันละ

๒.๕๐ บาท

เป็นเงิน	๙,๑๒๕ บาท
หักต้นทุน	๕,๔๗๕ บาท
กำไร	๓,๖๕๐ บาท

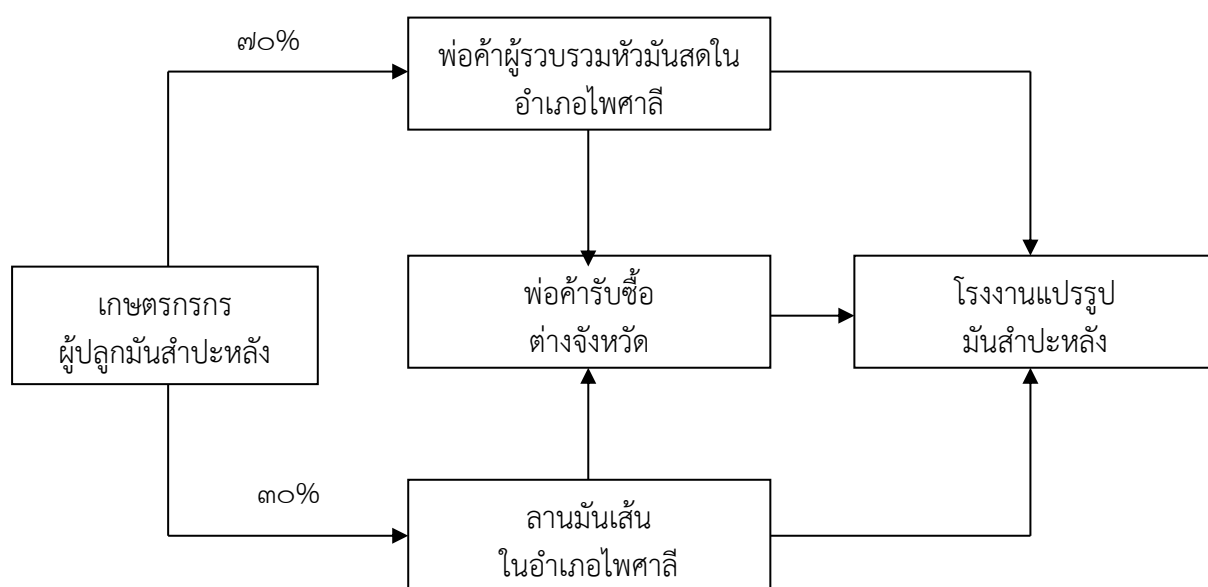
(ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอไพศาลี, พ.ศ.๒๕๖๔)

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

ผลผลิตมันสำปะหลังมีทิศทางเพิ่มขึ้นเนื่องจากเกษตรกรได้รับแรงจูงใจจากการปรับขึ้นของราคามันสำปะหลังตั้งแต่ช่วงครึ่งหลังปี ๒๕๖๓ และมีโครงการสนับสนุนภาคเกษตรจากรัฐบาล โดยเฉพาะโครงการประกันรายได้มันสำปะหลัง ซึ่งราคาผลผลิตหัวมันสดประมาณ ๒.๕-๒.๗ บาท/กิโลกรัม ราคาหัวมันสำปะหลังสดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากราคาส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

(๑) วิธีการตลาดมันสำปะหลัง

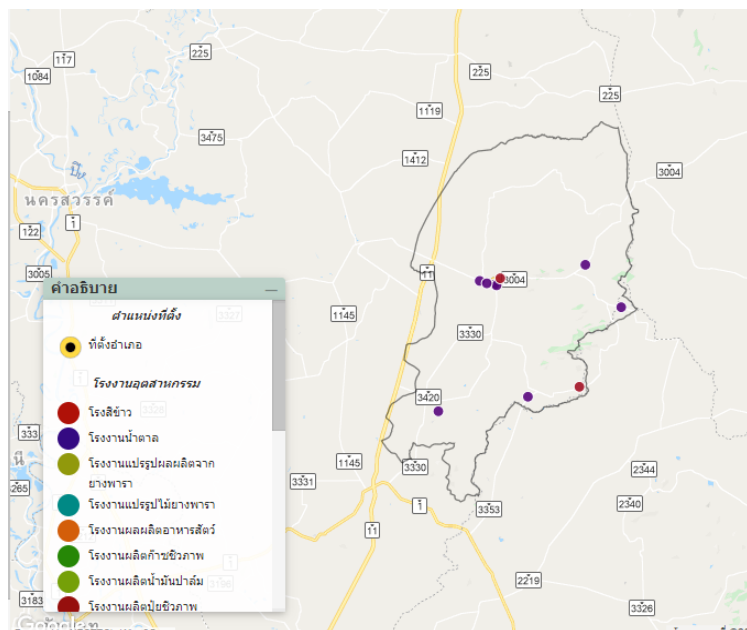
เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังในอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ส่วนใหญ่ขายหัวมันสดให้กับลานมันเส้นในอำเภอไพศาลี ประมาณ ร้อยละ ๓๐ ส่วนอีก ร้อยละ ๗๐ ขายหัวมันสดให้พ่อค้าผู้รวบรวมหัวมันสดในอำเภอไพศาลี และพ่อค้าหัวมันสดจะส่งขายให้พ่อค้าต่างจังหวัด เพื่อส่งให้โรงงานแปรรูปมันต่อไป

ภาพที่ ๒๕ แสดงวิธีการตลาดมันสำปะหลัง ของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอไพศาลี, พ.ศ.๒๕๖๔)

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ มีจุดรับซื้อมันสำปะหลัง จำนวน ๒๐ แห่ง โดยตั้งอยู่ตำบลไพศาลี ๒ แห่ง ตำบลโคกเดื่อ ๒ แห่ง ตำบลวังข่อย ๕ แห่ง ตำบลตะคร้อ ๗ แห่ง และตำบลโพธิ์ประสาท ๔ แห่ง

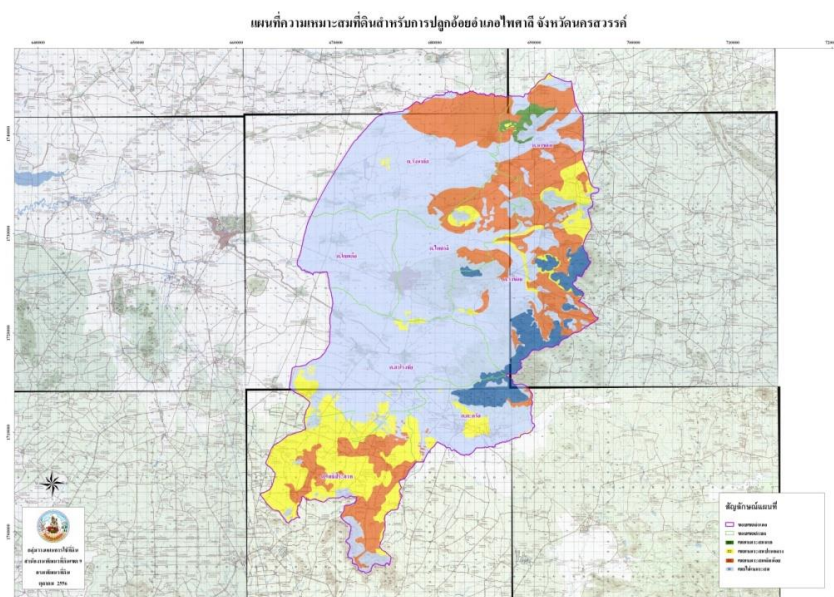
ภาพที่ ๒๖ แสดงแหล่งรับซื้อน้ำมันสำปะหลัง อำเภอฟากท่า
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, ๒๕๖๓)

๑.๓.๓ ชนิดดินค้ำอ้อยโรงงาน

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

อำเภอฟากทามีพื้นที่ ที่เหมาะสมสำหรับปลูกอ้อยโรงงาน จำนวน ๕๕,๘๑๙ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๔๖,๙๖๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๑๓ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๘,๘๕๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๘๗ และพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๒๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๓

ภาพที่ ๒๗ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่มีศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อยโรงงาน อำเภอฟากท่า
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๑)

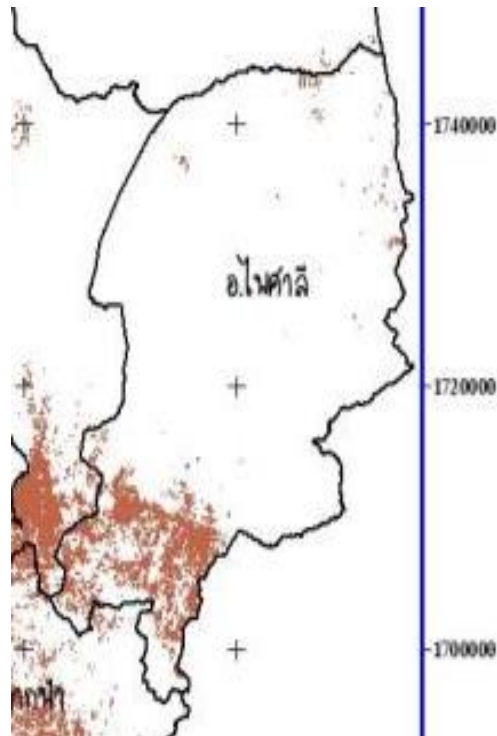
ตารางที่ ๒๙ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับอ้อยโรงงาน อำเภอไพศาลี

ขอบเขต	ประเภท	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ
ไพศาลี	เหมาะสมปานกลาง	๔๖,๙๖๑	๘๔.๑๓
	เหมาะสมเล็กน้อย	๘,๘๓๗	๑๕.๘๓
	ไม่เหมาะสม	๒๑	๐.๐๓
อำเภอไพศาลี		๕๕,๘๑๙	

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๓

(๒) พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน

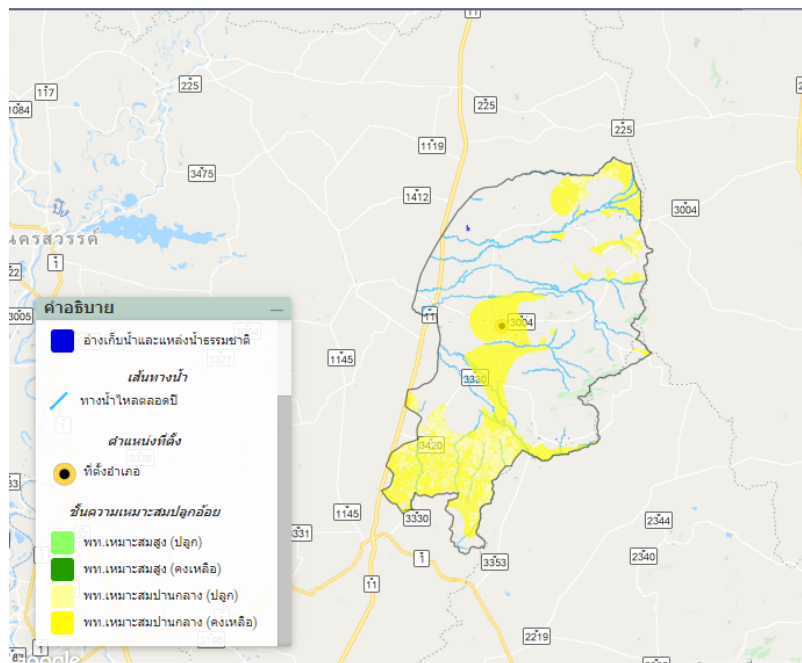
อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน จำนวน ๑๐,๑๐๒ ไร่ โดยมีพื้นที่ปลูกมากที่สุด คือ ตำบลโพธิ์ประสาธ จำนวน ๓,๗๗๗ ไร่ รองลงมาคือตำบลสำโรงชัย จำนวน ๒,๔๐๖ ไร่ ตำบลวังข่อย จำนวน ๑,๒๔๕ ไร่ ตำบลตะคร้อ จำนวน ๑,๐๔๓ ไร่ ตำบลนาขอม จำนวน ๙๘๑ ไร่ ตำบลวังน้ำลัด จำนวน ๖๒๘ ไร่ และตำบลไพศาลี จำนวน ๒๒ ไร่ ตามลำดับ

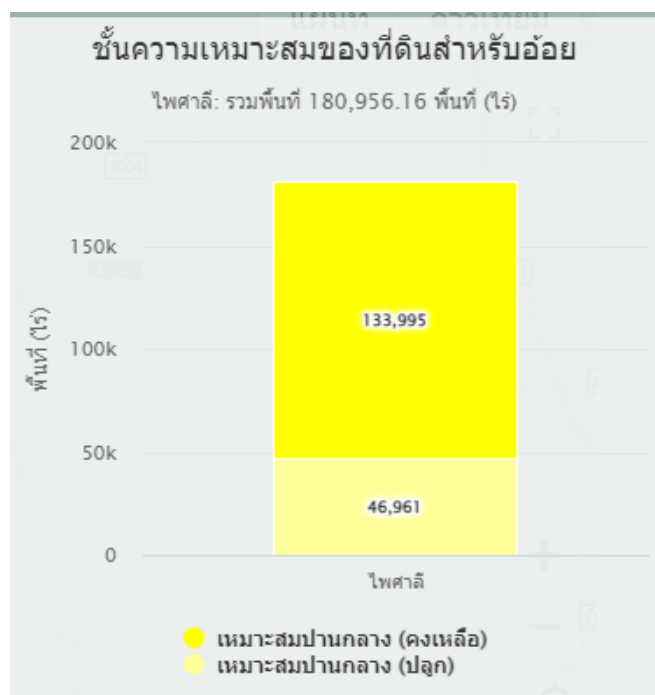
ภาพที่ ๒๘ แผนที่แสดงพื้นที่อ้อยโรงงาน (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอไพศาลี

(ที่มา : ฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกร, พ.ศ. ๒๕๖๔)

(๓) การซ้อนทับพื้นที่เขตความเหมาะสมสำหรับปลูกพืชกับพื้นที่ปลูกจริง

ภาพที่ ๒๙ แผนที่แสดงการซ้อนทับพื้นที่เขตความเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกจริงของอ้อยโรงงานอำเภอไพศาลี (ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th>, พ.ศ.๒๕๖๓)

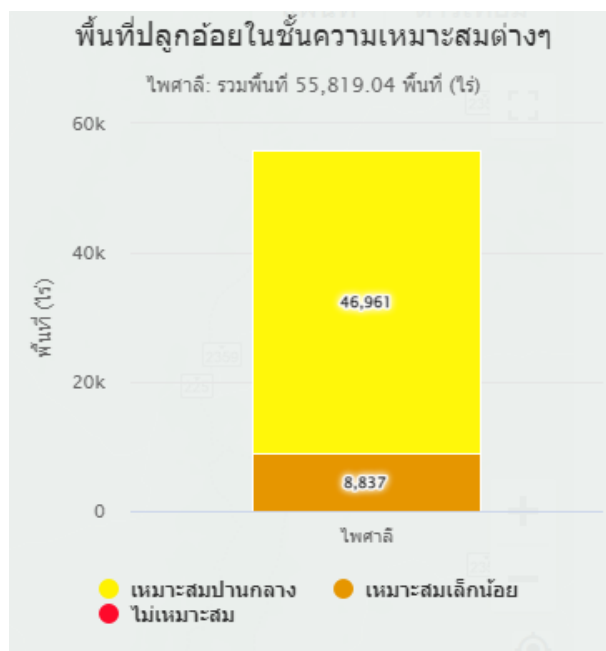

ภาพที่ ๓๐ แสดงการเปรียบเทียบพื้นที่เขตความเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกจริงในแต่ละระดับความเหมาะสมของอ้อยโรงงาน อำเภอไพศาลี

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๓)

(๔) พื้นที่ปลูกข้าวอ้อยโรงงานตามระดับชั้นความเหมาะสม

อำเภอไพศาลี มีพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน ตามระดับชั้นความเหมาะสม จำนวน ๕๕,๘๑๙ ไร่ โดยมีพื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๔๖,๙๖๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๑๓ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๘,๘๓๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๘๓ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๒๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๓

ภาพที่ ๓๑ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอไพศาลี (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๑)

พื้นที่ปลูกอ้อยในชั้นความเหมาะสมต่างๆ			
ไพศาลี: รวมพื้นที่ 55,819.04 พื้นที่ (ไร่)			
ขอบเขต	ประเภท	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ
ไพศาลี	■ เหมาะสม...	46,961.49	84.13
	■ เหมาะสม...	8,836.63	15.83
	■ ไม่เหมาะ...	20.92	0.03

ภาพที่ ๓๒ แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอไพศาลี (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๑)

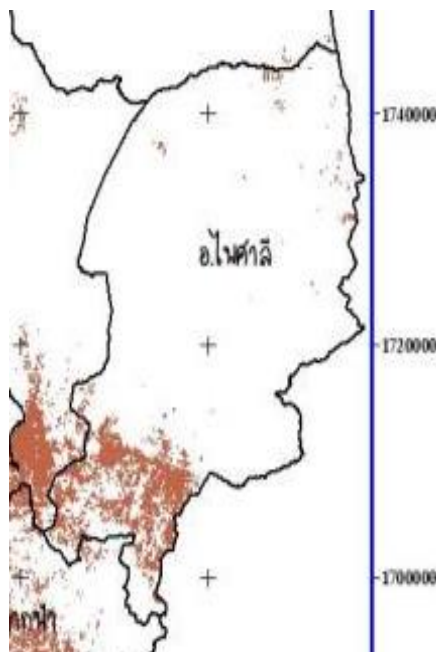
๒) ปริมาณการผลิต

อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน จำนวน ๑๐,๑๐๒ ไร่ ๔๙๖ ครัวเรือน โดยมีพื้นที่ปลูกมากที่สุดคือ ตำบลโพธิ์ประสาธ จำนวน ๓,๗๗๗ ไร่ ๑๘๖ ครัวเรือน รองลงมาคือตำบลสำโรงชัย จำนวน ๒,๔๐๖ ไร่ ๙๕ ครัวเรือน ตำบลวังข่อย จำนวน ๑,๒๔๕ ไร่ ๖๘ ครัวเรือน ตำบลตะคร้อ จำนวน ๑,๐๔๔ ไร่ ๕๗ ครัวเรือน ตำบลนาขอม จำนวน ๙๘๑ ไร่ ๖๙ ครัวเรือน ตำบลวังน้ำลัด จำนวน ๖๒๘ ไร่ ๓๐ ครัวเรือน และตำบลไพศาลี จำนวน ๒๒ ไร่ ๒ ครัวเรือน ตามลำดับ

ตารางที่ ๓๐ แสดงปริมาณการปลูกอ้อยโรงงาน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

ตำบล	ครัวเรือน	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
โพธิ์ประสาธ	๑๘๖	๓,๗๗๗	๓,๗๗๗	๔๑,๕๔๗	๑๑
สำโรงชัย	๙๕	๒,๔๐๖	๒,๔๐๖	๒๘,๘๗๒	๑๒
นาขอม	๖๙	๙๘๑	๙๘๑	๑๑,๗๗๒	๑๒
วังข่อย	๖๘	๑,๒๔๕	๑,๒๔๕	๑๓,๖๙๕	๑๑
ตะคร้อ	๕๗	๑,๐๔๔	๑,๐๔๔	๑๑,๔๘๔	๑๑
วังน้ำลัด	๓๐	๖๒๘	๖๒๘	๗,๕๓๖	๑๒
ไพศาลี	๒	๒๒	๒๒	๒๔๒	๑๑
รวม	๔๙๖	๑๐,๑๐๒	๑๐,๑๐๒	๑๑๕,๑๔๘	๑๑.๔๒

ที่มา : ระบบการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร, พ.ศ.๒๕๖๔

ภาพที่ ๓๓ แสดงปริมาณการปลูกอ้อยโรงงาน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอไพศาลี, พ.ศ.๒๕๖๔)

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

การเลือกพันธุ์ ใช้พันธุ์รับรองตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร และเตรียมท่อนพันธุ์จากแปลงพันธุ์ที่มีความสม่ำเสมอ ตรงตามพันธุ์ ปราศจาก โรคและแมลง มีอายุประมาณ ๘-๑๐ เดือนเกษตรกรส่วนใหญ่ทำแปลงพันธุ์อ้อยไว้ใช้เอง เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการซื้อพันธุ์อ้อย

การเตรียมดิน มีการใช้ไถระเบิดดินดาน ไถลึกประมาณ ๗๕ เซนติเมตร โดยไถเป็นตาหมากรุก หลังจากนั้น จึงใช้ไถงาน (๓ ผาน หรือ ๔ ผาน ตามกำลังของแทรกเตอร์) และพรวนตามปกติ แล้วจึงยกร่องปลูกหรือ ถ้าจะปลูกโดยใช้เครื่องปลูกก็ไม่ยกร่อง

การปลูก มีทั้งใช้แรงงานคนปลูกและใช้เครื่องปลูก ถ้าใช้คนปลูกจะยกร่องกว้าง ๑.๔-๑.๕ เมตร วางพันธุ์อ้อยเป็นลำโดยใช้ลำเดี่ยวเกยกันครั้งลำ หรือ ๒ ลำคู่ ใช้จอบสับลำอ้อยเป็น ๒-๓ ส่วน แล้วกลบด้วยดินหนาประมาณ ๕ เซนติเมตร และถ้าใช้เครื่องปลูก หลังจากเตรียมดินแล้ว ไม่ต้องยกร่อง จะใช้ เครื่องปลูกติดท้ายแทรกเตอร์ โดยจะมีตัวเปิดร่อง และช่องสำหรับใส่ พันธุ์อ้อยเป็นลำ และมีตัวตัดลำอ้อยเป็นท่อนลงในร่อง และมีตัวกลบดิน ตามหลัง และสามารถดัดแปลงให้สามารถใส่ปุ๋ยรองพื้น พร้อมปลูกได้เลย ปัจจุบันมีการใช้เครื่องปลูกทั้งแบบเดี่ยวและแถวคู่ โดยจะปลูกแถวเดี่ยว ระยะแถว ๑.๔-๑.๕ เมตร และ ปลูกแถวคู่ระยะแถว ๑.๔-๑.๕ เมตร ระยะระหว่างคูแถว ๓๐-๔๐ เซนติเมตร

การใส่ปุ๋ย ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๖-๑๖-๑๖ อัตรา ๔๐-๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ โดยใส่ครั้งแรกหลังปลูก ๑ เดือน หรือหลังแต่งตอทันที ใส่ครั้งที่ ๒ หลังปลูกหรือแต่งตอ ๒-๓ เดือน ด้วยปุ๋ยยูเรีย อัตรา ๑๕-๒๐ กิโลกรัมต่อไร่

การให้น้ำ พื้นที่เพาะปลูกอ้อยส่วนใหญ่อยู่ในเขตอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก เกษตรกรจะใช้น้ำในสระตนเองหรือเจาะบ่อบาดาลในการให้น้ำแก่อ้อย ทำให้ความสามารถในการไว้ตอดีขึ้น เป็นการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มรายได้ โดยการให้น้ำแบบวางสายน้ำหยด

การเก็บเกี่ยว เกษตรกรจะตัดอ้อย หลังจากอ้อยมีอายุ ๑๐-๑๒ เดือน ส่วนใหญ่ใช้รถเกี่ยว และส่วนน้อยใช้แรงงานคนในการตัดอ้อย เป็นการลดต้นทุนการผลิตอ้อย

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอไพศาลี มีการปลูกอ้อยโรงงาน ฤดูการปลูกเริ่มตั้งแต่เดือนธันวาคม ถึงเดือนมีนาคม ปลูกสูงสุดในเดือนมกราคม การเก็บเกี่ยวระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนเมษายน เก็บเกี่ยวสูงสุดในเดือนกุมภาพันธ์ โดยมีปฏิทินการเพาะปลูกอ้อยโรงงาน ในอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ดังนี้

ตารางที่ ๓๑ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกอ้อยโรงงาน ในอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
อ้อยโรงงาน	←△→	←▽→									←→	←→

สัญลักษณ์

←→ ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด

←→ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอไพศาลี ,พ.ศ.๒๕๖๔)

๕) ต้นทุนการผลิต

อำเภอไพศาลี มีต้นทุนการผลิตอ้อยโรงงาน เป็นเงิน ๗,๓๓๖ บาท ต่อไร่

ตารางที่ ๓๒ แสดงต้นทุนการผลิตอ้อยโรงงานต่อไร่ ปี ๒๕๖๔ อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

รายการ	บาท	หมายเหตุ
ไถดะ	๒๕๐	
ไถแปร	๒๕๐	
พันธุ์อ้อย	๒,๒๗๕	
ปลูก (รกลูก)	๓๐๐	
ยาคุมวัชพืช (๒ ครั้ง)	๒๗๕	
ค่าฉีดยา	๓๐๐	
ดายหญ้า	๒๐๐	
ค่าปุ๋ย (๒ ครั้ง)	๗๑๑	
ค่าแรงใส่ปุ๋ย	๑๐๐	
ค่าแรงงานให้น้ำ	๒๐๐	
ค่าเก็บเกี่ยว	๔๔๐	
ค่าคิบบอ้อย ต้นละ ๓๐ บาท	๓๔๕	ต้นละ ๓๐ บาท
ค่าบรรทุก	๖๙๐	ต้นละ ๖๐ บาท
ค่าเช่าที่	๑,๐๐๐	
รวม	๗,๓๓๖	

ผลผลิตเฉลี่ย	๑๑,๔๒๐	กก./ไร่ ณ ความชื้น ๑๐๐ %
ราคาผลผลิต กก.ละ	๑.๐๗	บาท
เป็นเงิน	๑๒,๒๑๙	บาท
หักต้นทุน	๗,๓๓๖	บาท
กำไร	๔,๘๘๓	บาท/ไร่

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอไพศาลี, พ.ศ. ๒๕๖๔)

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

จากที่คณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย มีมติเห็นชอบการกำหนดราคาอ้อยขึ้นต้นและผลตอบแทนการผลิตและจำหน่ายน้ำตาลทรายขึ้นต้น ฤดูกาลผลิตปี ๒๕๖๔/๒๕๖๕ ในอัตราร้อยต้นละ ๑,๐๗๐ บาท ณ ระดับความหวานที่ ๑๐ ซี.ซี.เอส อัตราขึ้นลง อยู่ที่ ๔๕ บาทต่อ ๑ หน่วย ซี.ซี.เอส ทำให้ราคาอ้อยเพิ่มขึ้นจากปีการผลิต ๒๕๖๓/๒๕๖๔ ราคาอยู่ที่ ๑,๐๒๖ บาท และมีเกษตรกรปลูกอ้อยลดลง และผลผลิตลดลงจำนวนมาก เพราะเกษตรกรหันไปปลูกพืชไร่ชนิดอื่น เช่น มันสำปะหลัง ที่มีราคาสูงและยังมีโครงการของรัฐที่เป็นแรงจูงใจ ทางโรงงานน้ำตาลจึงประกาศเปิดหีบอ้อย ตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๕๖๔ – กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

ตารางแสดง ประมาณการราคาอ้อยขั้นสุดท้ายและผลตอบแทนการผลิตและจำหน่ายน้ำตาลทรายขั้นสุดท้าย ฤดูกาลผลิตปี 2563/2564 (หักรวม 8 บาท)

เขต	ประสิทธิภาพการผลิต (กก./ตันอ้อย)	C.C.S.	ราคาอ้อยขั้นสุดท้าย (บาท/ตันอ้อย)			ผลตอบแทนการผลิตฯ ขั้นสุดท้าย (บาท/ตันอ้อย) ที่ 10 C.C.S.	อ้อย (ตัน)	น้ำตาล (กระสอบ : 100 กก.)	กากน้ำตาล (ตัน)
			ที่ 10 C.C.S.	อัตราเงิน/อง	ที่ C.C.S.เฉลี่ย				
1	115.51	12.96	1,024.65	61.48	1,206.43	439.14	2,016,671.05	2,329,507.13	88,527.07
2	102.58	12.01	973.37	58.40	1,090.74	417.16	8,051,292.44	8,258,772.29	349,229.24
3	108.98	12.32	1,018.88	61.13	1,160.51	436.66	9,726,382.26	10,599,530.75	459,637.91
4	101.84	12.03	975.43	58.53	1,094.12	418.04	11,850,018.67	12,068,266.35	524,311.16
5	107.76	11.47	1,023.47	61.41	1,113.74	438.63	177,272.51	191,030.90	8,106.78
6	105.05	12.17	1,026.84	61.61	1,160.54	440.08	331,083.67	347,793.85	16,354.18
7	115.37	13.17	1,019.62	61.18	1,213.44	436.98	3,976,403.84	4,587,549.80	175,884.82
9	118.45	13.65	1,010.73	60.64	1,232.10	433.17	30,529,687.82	36,163,021.34	1,230,885.05
เฉลี่ยทั่วประเทศ	111.83	12.91	1,002.20	60.13	1,177.49	429.51	66,658,812.26	74,545,472.39	2,852,936.21

หมายเหตุ

เขต 1 จำนวน 2 โรงงาน ประกอบด้วย น้ำตาลทิพย์สุโขทัย, น้ำตาลไทยอโศกอินทรีย์
 เขต 2 จำนวน 6 โรงงาน ประกอบด้วย น้ำตาลทรายทุ่งทะเลพร, น้ำตาลนครพรหม, น้ำตาลพันธุโลก, เกษตรไทยอินทรีย์ (รวมผล), น้ำตาลทิพย์วิมลพรหม, มิตรเกษตรสุโขทัย
 เขต 3 จำนวน 7 โรงงาน ประกอบด้วย ยานตราไทยอินทรีย์, น้ำตาลสังขบุรี, ไทยรุ่งเรืองอุตสาหกรรม, อุตสาหกรรมน้ำตาล หิมาลัย, น้ำตาลสระบุรี, น้ำตาลสระบุรี (สระโบสถ์), ไทยอุตสาหกรรมเพชรบูรณ์
 เขต 4 จำนวน 13 โรงงาน ประกอบด้วย น้ำตาลราชบุรี, น้ำตาลราชบุรี (กาญจนบุรี), น้ำตาลบ้านโป่ง, น้ำตาลมิตรผล, อุตสาหกรรมมิตรผล, น้ำตาลไทยกาญจนบุรี, ประจวบอุตสาหกรรม, อุตสาหกรรมน้ำตาลบ้านไร่, น้ำตาลบ้านไร่, น้ำตาลท่ามะกา, ไทยต้นขุนอุตสาหกรรม, ไทยอุตสาหกรรมน้ำตาล, น้ำตาลวิฟฟ์ชัยมงคล
 เขต 5 จำนวน 1 โรงงาน ประกอบด้วย อุตสาหกรรมน้ำตาลสุพรรณบุรี
 เขต 6 จำนวน 1 โรงงาน ประกอบด้วย อุตสาหกรรมน้ำตาลปราจีนบุรี
 เขต 7 จำนวน 5 โรงงาน ประกอบด้วย อุตสาหกรรมน้ำตาลขอนแก่น, น้ำตาลนิวกิ่งสินธุ์, น้ำตาลและดีเอสซี รินตอ, น้ำตาลระยอง, น้ำตาลและดีเอสซี รินตอ (รวมปูน)
 เขต 8 จำนวน 1 โรงงาน ประกอบด้วย อุตสาหกรรมน้ำตาลขอนแก่น (ไม่เปิดรับ)
 เขต 9 จำนวน 22 โรงงาน ประกอบด้วย สายเรือ, น้ำตาลทรายขาวร้อน, น้ำตาลอุบลราชธานี, น้ำตาลขอนแก่น, น้ำตาลขอนแก่น (วิเศษชัย), น้ำตาลบุรีรัมย์, อุตสาหกรรมน้ำตาลอีสาน, อุตสาหกรรมโคกโพธิ์, รวมเกษตรกรรมอุตสาหกรรมสุรินทร์, อุตสาหกรรมอ่าวหวิน, รวมเกษตรกรรมอุตสาหกรรม, รวมเกษตรกรรมอุตสาหกรรม (อุบลราชธานี), น้ำตาลราชบุรี, น้ำตาลมิตรภาพสินธุ์, น้ำตาลสุรินทร์, น้ำตาลรัตนบุรี, น้ำตาลอ่าวหวิน, น้ำตาลไทยสุรินทร์, น้ำตาลระยอง (ชัยภูมิ), ไทยรุ่งเรืองอุตสาหกรรม, มิตรเกษตรวิเศษชัย

ภาพที่ ๓๔ ประมาณการราคาอ้อย ฤดูกาลผลิตปี ๒๕๖๓/๒๕๖๔

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาล กระทรวงอุตสาหกรรม : วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๔

(๑) วิธีการตลาดอ้อยโรงงาน เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ ๙๐ จะขายผลผลิตให้กับโรงงานน้ำตาล ตามที่มีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของทางโรงงานมาให้สมัครตามโควต้า และอีกร้อยละ ๑๐ ขายให้พ่อค้าคนกลางที่ทำโควตา อ้อยกับโรงงาน และ ซึ่งไม่มีโรงงานน้ำตาลตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอไพศาลี ต้องบรรทุกอ้อยไปขายยังต่างอำเภอ โดยโรงงาน น้ำตาลที่เกษตรกรขายผลผลิตอ้อยสดที่สำคัญ ได้แก่ โรงงานน้ำตาลหนองโพ อำเภอตากสิน จังหวัดนครสวรรค์ และโรงงาน ไทยอุตสาหกรรมน้ำตาล อำเภอเบ็ญจมาศ จังหวัดเพชรบูรณ์

ภาพที่ ๓๕ แสดงวิธีการตลาดอ้อยโรงงาน ของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอไพศาลี, พ.ศ. ๒๕๖๔)

๖) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

อำเภอไพศาลี มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ต้นแบบด้านทำไร่อ้อย จำนวน ๑ ราย

องค์ความรู้ทักษะความชำนาญ

เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

๑) การเตรียมท่อนพันธุ์ มีการป้องกันกำจัดโรคและแมลง โดยมีการนำท่อนพันธุ์อายุประมาณ ๘-๑๐ เดือน ชุบน้ำร้อน ๕๐ องศาเซลเซียส ๒ ชั่วโมง เพื่อป้องกัน โรคใบด่าง ลดการเป็นโรคใบขาวและโรคกอตะไคร้

๒) การใช้ปุ๋ยไนโตรเจนอัตรา ๑๐-๒๐ กก./ไร่ ก่อนการตัดอ้อย ไปทำพันธุ์ ๑ เดือน ช่วยให้อ้อยมีความงอก และความแข็งแรงของ หน่ออ้อยดีขึ้น

ตารางที่ ๓๓ แสดง เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่ อำเภอฟุคาสาลี จังหวัดนครสวรรค์

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เริ่ม	สาขา
๑	นายวิรัตน์ สีแดง	๘	โพธิ์ประสาธ	ไพศาล	๒๕๖๐	ทำไร่อ้อย

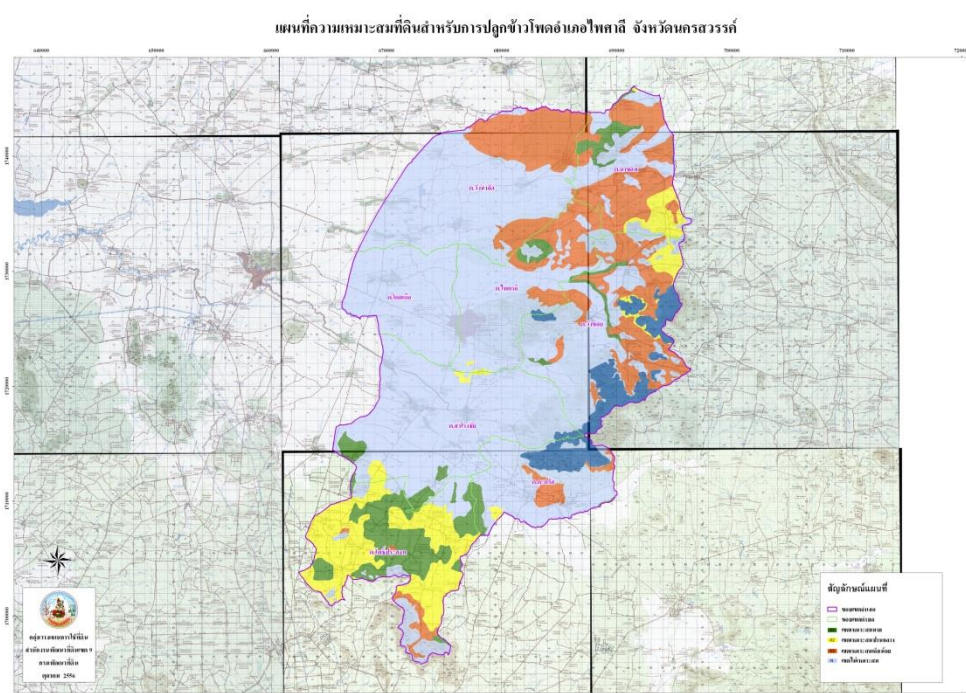
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอฟุคาสาลี, พ.ศ.๒๕๖๔)

๑.๓.๔ ชนิดสินค้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

อำเภอฟุคาสาลีมีพื้นที่ ที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จำนวน ๑๔,๐๓๕ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๑๒,๙๔๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๒๓ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๘๕๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖.๐๕ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๒๓๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑.๗๐

ภาพที่ ๓๖ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่มีศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอฟุคาสาลี (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๑)

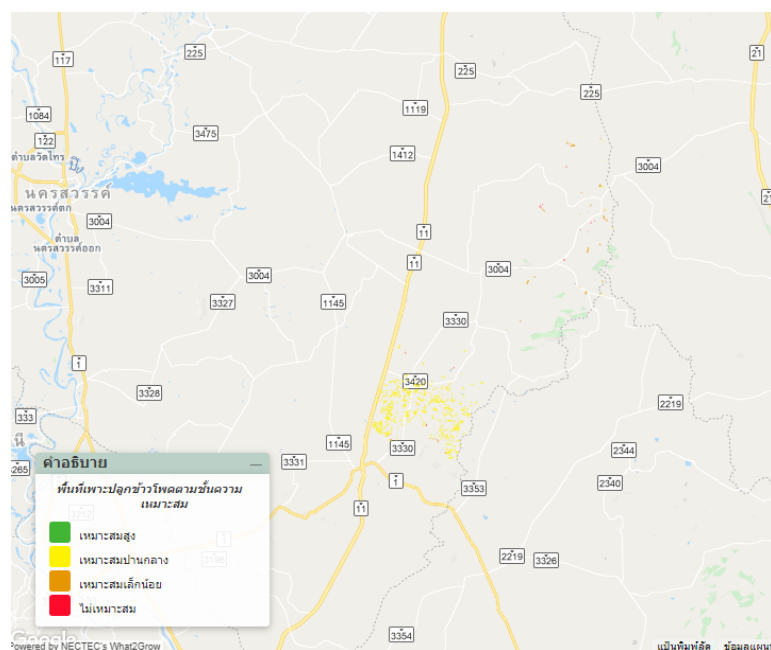
ตารางที่ ๓๔ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอไพศาลี

อำเภอ	ประเภท	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ
ไพศาลี	เหมาะสมปานกลาง	๑๒,๙๔๖	๙๒.๒๓
	เหมาะสมเล็กน้อย	๘๕๐	๖.๐๕
	ไม่เหมาะสม	๒๓๙	๑.๗๐
อำเภอไพศาลี		๑๔,๐๓๖	

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๑

(๒) พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

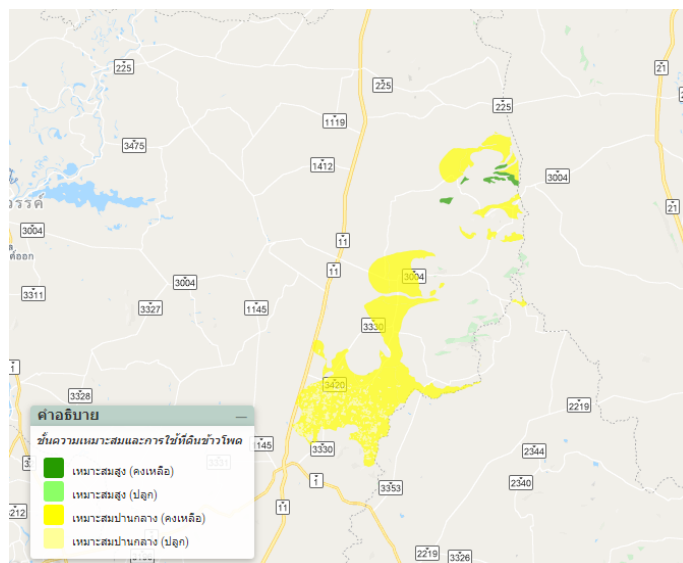
อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จำนวน ๒๐,๕๖๒ ไร่ โดยมีพื้นที่ปลูกมากที่สุดคือ ตำบลโพธิ์ประสาธ จำนวน ๑๖,๘๔๖ ไร่ รองลงมาคือตำบลวังข่อย จำนวน ๑,๘๘๐ ไร่ ตำบลนาขอม จำนวน ๗๒๘ ไร่ ตำบลสำโรงชัย จำนวน ๖๑๒ ไร่ ตำบลตะคร้อ จำนวน ๔๘๖ ไร่ และตำบลวังน้ำลัด จำนวน ๑๐ ไร่ ตามลำดับ

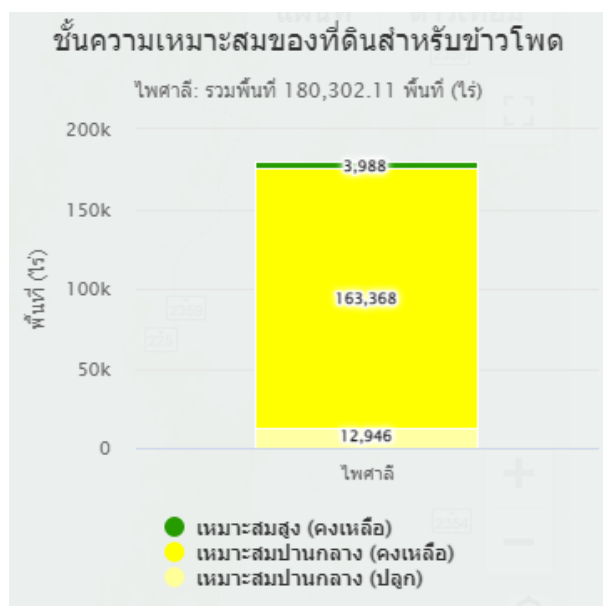
ภาพที่ ๓๗ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอไพศาลี

(ที่มา : ฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกร, พ.ศ. ๒๕๖๔)

(๓) การซ้อนทับพื้นที่เขตความเหมาะสมสำหรับปลูกพืชกับพื้นที่ปลูกจริง

ภาพที่ ๓๘ แผนที่แสดงการซ้อนทับพื้นที่เขตความเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกจริงของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอไพศาลี (ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th>, พ.ศ.๒๕๖๓)

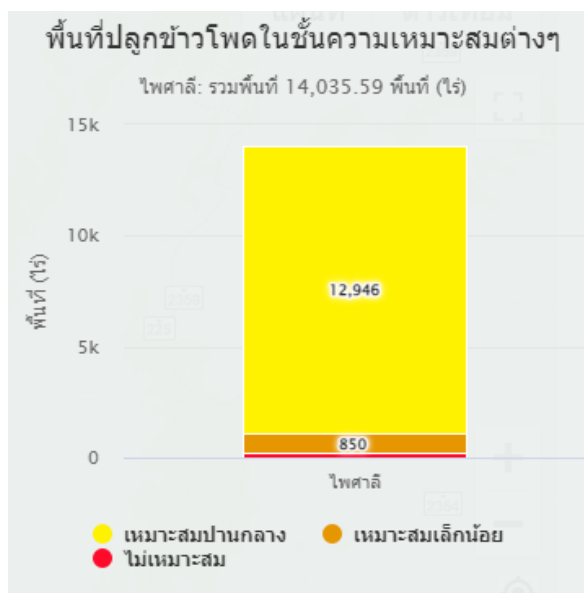

ภาพที่ ๓๙ แสดงการเปรียบเทียบพื้นที่เขตความเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกจริงในแต่ละระดับความเหมาะสมของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอไพศาลี

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๓)

(๔) พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามระดับชั้นความเหมาะสม

อำเภอไพศาลีมีพื้นที่ ที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จำนวน ๑๔,๐๓๕ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๑๒,๙๔๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๒๓ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๘๕๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖.๐๕ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๒๓๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑.๗๐

ภาพที่ ๔๐ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอไพศาลี (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๑)

พื้นที่ปลูกข้าวโพดในชั้นความเหมาะสม ต่างๆ			
ไพศาลี: รวมพื้นที่ 14,035.59 พื้นที่ (ไร่)			
ขอบเขต	ประเภท	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ
ไพศาลี	■ เหมาะสม...	12,946.02	92.23
	■ เหมาะสม...	850.29	6.05
	■ ไม่เหมาะสม...	239.28	1.70

ภาพที่ ๔๑ แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอไพศาลี (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๑)

๒) ปริมาณการผลิต

อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จำนวน ๒๐,๕๖๒ ไร่ ๙๖๒ ครัวเรือน โดยมีพื้นที่ปลูกมากที่สุดคือ ตำบลโพธิ์ประสาท จำนวน ๑๖,๘๔๖ ไร่ ๗๗๐ ครัวเรือน รองลงมาคือตำบลวังข่อย จำนวน ๑,๘๘๐ ไร่ ๙๑ ครัวเรือน ตำบลนาขอม จำนวน ๗๒๘ ไร่ ๕๐ ครัวเรือน ตำบลสำโรงชัย จำนวน ๖๑๒ ไร่ ๓๓ ครัวเรือน ตำบลตะคร้อ จำนวน ๔๘๖ ไร่ ๓๐ ครัวเรือน และตำบลวังน้ำลัด จำนวน ๑๐ ไร่ ๑ ครัวเรือน ตามลำดับ

ตารางที่ ๓๕ แสดงปริมาณการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

ตำบล	ครัวเรือน	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
โพธิ์ประสาท	๗๗๐	๑๖,๘๔๖	๑๖,๘๔๖	๑๓,๔๗๗	๐.๘
สำโรงชัย	๓๓	๖๑๒	๖๑๒	๔๙๐	๐.๘
นาขอม	๕๐	๗๒๘	๗๒๘	๕๘๒	๐.๘
วังข่อย	๙๑	๑,๘๘๐	๑,๘๘๐	๑,๕๐๔	๐.๘
ตะคร้อ	๓๐	๔๘๖	๔๘๖	๓๘๙	๐.๘
วังน้ำลัด	๑	๑๐	๑๐	๘	๐.๘
รวม	๙๖๒	๒๐,๕๖๒	๒๐,๕๖๒	๑๖,๔๕๐	๐.๘

ที่มา : ระบบการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร, พ.ศ.๒๕๖๔

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

การเลือกพันธุ์ การเลือกซื้อเมล็ดพันธุ์ให้ซื้อจากหน่วยงานหรือบริษัทเมล็ดพันธุ์ ที่มี มาตรฐานเชื่อถือได้ โดยได้ขึ้นทะเบียนไว้กับกรมวิชาการเกษตร และถูกบรรจุเมล็ดพันธุ์ต้องระบุชื่อหน่วยงาน หรือบริษัท สถานที่ผลิต วัน เดือนและปีที่ผลิตไว้อย่างชัดเจน เมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพดีคือมีความงอกกว่า ๙๐ เปอร์เซ็นต์ และมีความแข็งแรงสูง

การเตรียมดิน การไถดะโดยใช้รถไถพรวน ๓ ตากแปลงไว้ ๕-๗ วัน เพื่อทำลายวัชพืช จากนั้นจึงไถพรวน ด้วยพาล ๗ เพื่อเก็บกักความชื้นและย่อยดินให้ร่วนซุย กรณีที่ดินเป็นกรดหรือกรดจัด (pH < ๕.๕) ปรับปรุงดินก่อน ปลูกข้าวโพดโดยการใส่ปูนขาว หรือปูนมาร์ล

การปลูก ปลูกเป็นแถวแบบยกร่อง โดยใช้แรงคน รถไถ หรือรถไถเดินตามขนาดเล็ก ติดท้ายด้วยเครื่อง ปลูก พร้อมกับการใส่ปุ๋ยรองพื้น ระยะปลูก คือ ระยะระหว่างแถว ๗๐-๗๕ เซนติเมตร ระยะระหว่างหลุม ๒๐ เซนติเมตร จำนวน ๑-๒ ต้นต่อหลุม อัตราเมล็ดพันธุ์ คือ ๔-๕ กิโลกรัมต่อไร่

การใส่ปุ๋ย กรณีดินเหนียวสีแดงหรือดินร่วนเหนียว ใส่ปุ๋ย ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ โดยใส่ ร่องกันร่อง พร้อมปลูก ครั้งที่ ๒ ใส่ปุ๋ย ๔๖-๐-๐ อัตรา ๒๐ กิโลกรัมต่อไร่ ใส่พร้อมการทำร่นโดยโรยปุ๋ยข้างแถวหลัง ปลูก ๒๐-๒๕ วัน แล้วพรวนดินกลบหรือใส่ปุ๋ยที่ผสมจากแม่ปุ๋ย ในอัตรา ๗.๕-๗.๕-๗.๕ กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O ร่อง กันร่องพร้อมปลูก และใส่ครั้งที่ ๒ อัตรา ๙.๒ กิโลกรัมของ N กรณีดินร่วนทราย ใส่ปุ๋ย ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๖๐ กิโลกรัมต่อไร่ โดยใส่ร่องกันร่องพร้อมปลูกครั้งที่ ๒ ใส่ปุ๋ย ๔๖-๐-๐ อัตรา ๒๐ กิโลกรัมต่อไร่ ใส่พร้อมการทำร่นโดยโรย ปุ๋ยข้างแถวหลังปลูก ๒๐-๒๕ วัน แล้วพรวน ดินกลบ หรือใส่ปุ๋ยที่ผสมจากแม่ปุ๋ยในอัตรา ๙-๙-๙ กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O ร่องกันร่องพร้อมปลูก และใส่ ครั้งที่ ๒ อัตรา ๙.๒ กิโลกรัมของ N

การให้น้ำ ข้าวโพดเป็นพืชที่ไม่ชอบน้ำท่วมขัง โดยเฉพาะใน ระยะแรกของการเจริญเติบโต ในระยะที่ยอด ยังไม่โผล่พ้นดิน จึงมีการให้น้ำครั้งแรกหลังจากการพรวนดิน พุนโคน เมื่อต้นข้าวโพดอายุได้ประมาณ ๓ สัปดาห์ หรือ อาจจะสังเกตอาการเหี่ยวของใบข้าวโพดที่เกิดขึ้นหลังจากนั้นการให้น้ำก็จะเป็นไปตามปกติอีก ประมาณ ๓ - ๖ ครั้ง ขึ้นอยู่กับชนิดของดินและสภาพภูมิอากาศ มีการให้น้ำ โดยให้ตามร่องคูพร้อมกับใส่ปุ๋ยแต่งหน้าครั้งที่ ๒

การเก็บเกี่ยว เก็บเกี่ยวข้าวโพดที่อายุ ๑๑๐-๑๒๐ วัน โดยสามารถสังเกตได้จากใบและต้นที่เปลี่ยนเป็นสีฟางข้าวทั้งแปลง เกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดจะจ้างเครื่องเกี่ยว นวดในการเก็บเกี่ยว และส่งเมล็ดข้าวโพดจำหน่ายในแหล่งรับซื้อในท้องถิ่น โดยไม่มีการจัดการหลังเก็บเกี่ยว ทั้งในด้านการลดความชื้นและอื่น ๆ

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอไพศาลี มีการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ฤดูการปลูกเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงเดือนกรกฎาคม ปลูกสูงสุดในเดือนมิถุนายน การเก็บเกี่ยวระหว่างเดือนกันยายน ถึง เดือนพฤศจิกายน เก็บเกี่ยวสูงสุดในเดือนตุลาคม โดยมีปฏิทินการเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ดังนี้

ตารางที่ ๓๖ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์					←	△	→			←	▽	→

สัญลักษณ์

ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด

ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอไพศาลี ,พ.ศ.๒๕๖๔)

๕) ต้นทุนการผลิต

อำเภอไพศาลี มีต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นเงิน ๔,๐๕๕ บาท ต่อไร่

ตารางที่ ๓๗ แสดงต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ต่อไร่ ปี ๒๕๖๔ อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

รายการ	บาท	หมายเหตุ
ไถดะ	๒๕๐	
ไถแปร	๒๕๐	
เมล็ดพันธุ์	๓๗๕	
ปลูก (รถปลูก)	๖๐	
สารเคมีกำจัดวัชพืช (๒ ครั้ง)	๒๗๕	
ค่าฉีดยา	๒๐๐	
สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	๒๐๐	
ค่าปุ๋ย (๒ ครั้ง)	๔๙๕	
ค่าแรงใส่ปุ๋ย	๕๐	
ค่าแรงงานให้น้ำ	๒๐๐	
ค่าเก็บเกี่ยว	๖๐๐	
ค่าบรรทุก	๑๐๐	
ค่าเช่าที่	๑,๐๐๐	
รวม	๔,๐๕๕	

ผลผลิตเฉลี่ย	๘๐๐ กก./ไร่	ณ ความชื้น ๒๕ %
ราคาผลผลิต กก.ละ	๘.๙๗	บาท
เป็นเงิน	๗,๑๗๖	บาท
หักต้นทุน	๔,๐๕๕	บาท
กำไร	๓,๑๒๑	บาท/ไร่

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอไพศาลี, พ.ศ. ๒๕๖๔)

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

ราคาจำหน่ายข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปีการผลิต ๒๕๖๔/๒๕๖๕ ข้าวโพดความชื้น ๑๔.๕ % ราคาประมาณ ๘.๕๐- ๙.๖๐ บาท มีแนวโน้มว่าราคาข้าวโพดจะสูงขึ้น จากราคาตลาดที่ขยับขึ้นสูงเกินกว่า “ราคาประกันรายได้” ที่กำหนดไว้ กก.ละ ๘.๕๐ บาท และยังมีโครงการของรัฐที่เป็นแรงจูงใจ คือ โครงการประกันรายได้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ที่ทำให้เกษตรกรในอำเภอไพศาลี ปลุกข้าวปลูกพอกับปีการผลิต ๒๕๖๓/๒๕๖๔

สถานการณ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของไทย

	ปี 2562/63	ปี 2563/64			เพิ่ม/ลด (%)
พื้นที่เพาะปลูก	7.024 ล้านไร่	7.029 ล้านไร่			0.07
ผลผลิต	4.535 ล้านตัน	4.805 ล้านตัน			5.95
จำนวนเกษตรกร	0.45 ล้านครัวเรือน	0.45 ล้านครัวเรือน			-
ความต้องการใช้	8.34 ล้านตัน	8.38 ล้านตัน			0.48
ราคา (ความชื้น 14.5%) บาท/กก.	เฉลี่ยทั้งปี	ม.ค. 64	ก.พ. 64	19 มี.ค. 64	เพิ่ม/ลด (%)
● เกษตรกรขายได้ (เกษตรกรรับ)	8.19	8.40	8.67	8.60	-0.81
● โรงงานอาหารสัตว์รับซื้อ	8.76	9.11	9.40	9.28	-1.28

ที่มา : คณะกรรมการนโยบายและบริหารจัดการข้าวไทย (คณคช.)

ประชาสัมพันธ์

ที่มา : คณะกรรมการนโยบายและบริหารจัดการข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (นบขพ.)

ประชาสัมพันธ์กราฟิก

ภาพที่ ๔๒ สถานการณ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของไทย

ที่มา : คณะกรรมการนโยบายและบริหารจัดการข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ : วันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๔

(๑) วิธีการตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่เพาะปลูกในพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ ๙๕ ของปริมาณผลผลิต จะขายให้กับลานตากรับซื้อ/ไซโลโดยตรง ในจังหวัดนครสวรรค์รับซื้อ ส่วนข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ ๕ มีพ่อค้ารายย่อยรวบรวมให้กับลานตากรับซื้อ/ไซโล โดยลานตากและไซโลที่รับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ส่วนใหญ่จะทำการตากและคัดเมล็ดเพื่อส่งขายนอกจังหวัดนครสวรรค์ ใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ภายในประเทศและส่งออกต่างประเทศ

ภาพที่ ๔๓ แสดงวิธีการตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอไพศาลี, พ.ศ. ๒๕๖๔)

๒. ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ตารางที่ ๓๘ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและกลุ่มปัญหา	สภาพปัญหา	แนวทางแก้ไข	หมู่บ้าน/ตำบลเป้าหมาย
ด้านการผลิตสินค้าและการตลาด ๑. ข้าว ๒. อ้อย ๓. มันสำปะหลัง ๔. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	๑. ภัยพิบัติ (แล้ง และน้ำท่วม) ๒. การระบาดของโรคและแมลง ๓. ต้นทุนการผลิตสูง ๔. ราคาข้าวผลผลิตตกต่ำ ๕. เกษตรกรมีการผลิตพืชปลอดภัยน้อย	๑. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีระบบน้ำหยด ๒. ปรับเปลี่ยนแผนการผลิตพืช ๓. จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ด้านการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช ๔. ให้ความรู้ด้านการป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกวิธี ๕. จัดทำแปลงพยายกรณ์เตือนการระบาดของศัตรูพืช ๖. ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มผลิต พันธุ์ เมล็ดพันธุ์ ใช้เอง ๗. ส่งเสริมเทคโนโลยีการผลิต ตามหลักการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม และการผลิตสินค้าปลอดภัย	ทุกตำบล
ด้านเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร ๑. วิสาหกิจชุมชน ๒. แม่บ้านเกษตรกร ๓. ยุวเกษตรกร ๔. กลุ่มส่งเสริมอาชีพ	๑. กลุ่มเกษตรกรขาดทักษะการขายสินค้า ๒. กลุ่มเกษตรกรกู้เงินผิดวัตถุประสงค์ ๓. การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพและกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรไม่ประสบผลสำเร็จ	๑. ส่งเสริมพัฒนาตลาดอิเล็กทรอนิกส์ ๒. จัดอบรมให้ความรู้การบริหารจัดการกลุ่มและติดตามการดำเนินงานของกลุ่ม	ทุกตำบล
ด้านการแปรรูปผลผลิตและผลิตภัณฑ์ ๑. ขาดมาตรฐานการรับรองคุณภาพ ๒. ผลผลิตไม่ต่อเนื่อง	๑. สินค้าขาดการรับรองมาตรฐาน ๒. ผลผลิตไม่ต่อเนื่อง	๑. ส่งเสริมการผลิตให้ได้คุณภาพเพื่อขอมาตรฐานสินค้า ๒. ส่งเสริมการแปรรูปให้ต่อเนื่อง	ทุกตำบล

๓. การจัดทำ TOWS Matrix

๓.๑ การวิเคราะห์ TOWS Matrix ของอำเภอไพศาลี
ตารางที่ ๓๙ แสดงการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix

	จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
	๑.มีนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ๒.สภาพดินมีความเหมาะสมต่อการปลูกพืชในแต่ละชนิด ๓.มีจุดเรียนรู้ด้านการเกษตร ๔.มีเกษตรกรต้นแบบที่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ ๕.มีกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร ๖.คนรุ่นใหม่สนใจทำการเกษตร	๑.ขาดแหล่งน้ำที่ใช้ในการเกษตร ๒.ที่ดินการเกษตรส่วนใหญ่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ๓.ระบบการเกษตรเชิงเดี่ยว ๔.กลุ่ม/องค์กรเกษตรกร ยังไม่มีความเข้มแข็ง ๕.เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีอายุมากขาดการเข้าถึงเทคโนโลยี ๖.เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรรุ่นใหม่ ขาดความรู้และประสบการณ์การส่งเสริมการเกษตร ๗.กลุ่มเกษตรกรขาดการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่ทันสมัย
โอกาส (O)	กลยุทธ์เชิงรุก SO	กลยุทธ์เชิงแก้ไข WO
๑.รัฐบาลมีนโยบายและมาตรการต่างๆ เพื่อส่งเสริมการเกษตร ๒.มีแหล่งงบประมาณ เช่น งบพัฒนาจังหวัด งบกลุ่มจังหวัด งบกรมส่งเสริมการเกษตร และงบองค์การบริหารส่วนตำบล ๓.มีองค์กรและเครือข่ายในพื้นที่ให้การสนับสนุน ๔.มีการบูรณาการร่วมกับองค์กร/หน่วยงานอื่น	๑. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ๒ พัฒนาศักยภาพเกษตรกร และองค์กรเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง ๓ เพิ่มศักยภาพอาสาสมัครและเกษตรกรต้นแบบ	๑ พัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการผลิตพืชอาหารปลอดภัย ๒ ลดต้นทุนการผลิต ๓ ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ๔ ส่งเสริมการปลูกพืชตามระบบเกษตรที่ดีเหมาะสม (GAP) ๕ ส่งเสริมโครงการชุมชนขนาดเล็กกับหน่วยงานพัฒนาที่ดิน
ภัยคุกคาม (T)	กลยุทธ์เชิงป้องกัน ST	กลยุทธ์เชิงรับ WT
๑.ราคาสินค้าตกต่ำ ๒.ภัยธรรมชาติซ้ำซาก ได้แก่ น้ำท่วม ฝนแล้ง ๓.สถานการณ์เปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ ๔.แรงงานภาคการเกษตรลดลง ๕. เกษตรกรรุ่นใหม่ลดลง ๖.ดินขาดความอุดมสมบูรณ์	๑.ส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรทดแทนแรงงาน ๒.ปรับเปลี่ยนแผนการผลิตพืช ๓.ส่งเสริมการปลูกพืชใช้น้ำน้อยในฤดูแล้ง ๔.ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินและการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน	๑.ส่งเสริมการเกษตรแบบผสมผสาน ๒.ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้การป้องกันภัยพิบัติให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจ เพื่อให้การทำการเกษตรมีประสิทธิภาพมากขึ้น ๓.บริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรให้มีประสิทธิภาพ

กำหนดเป็นกลยุทธ์ ดังนี้

๑. กลยุทธ์เชิงรุก

- ๑.๑ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
- ๑.๒ พัฒนาศักยภาพเกษตรกร และองค์กรเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง
- ๑.๓ เพิ่มศักยภาพอาสาสมัครและเกษตรกรต้นแบบ

๒. กลยุทธ์เชิงแก้ไข

- ๒.๑ พัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการผลิตพืชอาหารปลอดภัย
- ๒.๒ ลดต้นทุนการผลิต
- ๒.๓ ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
- ๒.๔ ส่งเสริมการปลูกพืชตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP)
- ๒.๕ ส่งเสริมโครงการชุดสระขนาดเล็กกับหน่วยงานพัฒนาที่ดิน

๓. กลยุทธ์เชิงป้องกัน

- ๓.๑ ส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรทดแทนแรงงาน
- ๓.๒ ปรับเปลี่ยนแผนการผลิตพืช
- ๓.๓ ส่งเสริมการปลูกพืชใช้น้ำน้อยในฤดูแล้ง
- ๓.๔ ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินและการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

๔. กลยุทธ์เชิงรับ

- ๔.๑ ส่งเสริมการเกษตรแบบผสมผสาน
- ๔.๒ ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้การป้องกันภัยพิบัติให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเพื่อให้การทำการเกษตรมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- ๔.๓ บริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรให้มีประสิทธิภาพ

บทที่ ๓

ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอไพศาล

๑. แนวทางการพัฒนา

๑.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)

๑.๑.๑ การผลิตพืช

๑) ข้าว

- เป้าหมาย (สิ่งที่คาดหวังหรือผลสำเร็จที่จะให้เกิด) ลดต้นทุนการผลิต/การเพิ่มคุณภาพผลผลิตข้าว

- กลยุทธ์/ วิธีการดำเนินงาน

๑.ประชุมหารือเพื่อวางแผนการดำเนินโครงการ

๒.คัดเลือกพื้นที่ และเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ

๓.ดำเนินกิจกรรมทุกกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

๔.ติดตามผลการดำเนินโครงการ

๕.ประเมินผล /รายงานผล

กลยุทธ์ ที่ ๑ ลดต้นทุนการผลิตข้าว

โครงการที่ ๑ ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตข้าวพันธุ์ดี

โครงการที่ ๒ การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ทดแทนปุ๋ยเคมี

โครงการที่ ๓ การป้องกันและกำจัดศัตรูข้าวโดยใช้ชีวภัณฑ์เพื่อลดการใช้สารเคมี

โครงการที่ ๔ การไถกลบตอซัง

กลยุทธ์ ที่ ๒ การเพิ่มคุณภาพผลผลิตข้าว

โครงการที่ ๑ การผลิตข้าวปลอดภัย

โครงการที่ ๒ พัฒนาคุณภาพข้าวขาวดอกมะลิ

๒) มันสำปะหลัง

- เป้าหมาย (สิ่งที่คาดหวังหรือผลสำเร็จที่จะให้เกิด) ลดต้นทุนการผลิต/การเพิ่มคุณภาพผลผลิตมันสำปะหลัง

๑.ประชุมหารือเพื่อวางแผนการดำเนินโครงการ

๒.คัดเลือกพื้นที่ และเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ

๓.ดำเนินกิจกรรมทุกกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

๔.ติดตามผลการดำเนินโครงการ

๕.ประเมินผล /รายงานผล

- กลยุทธ์/ วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ ๑ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง

โครงการที่ ๑ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง

๓) อ้อยโรงงาน

- เป้าหมาย (สิ่งที่คาดหวังหรือผลสำเร็จที่จะให้เกิด) ลดต้นทุน และเพิ่มผลผลิตการผลิตอ้อยโรงงาน

- กลยุทธ์/ วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ ที่ ๑ ลดต้นทุนการผลิตอ้อยโรงงาน

โครงการที่ ๑ โครงการอบรมเกษตรกรเกษตรกรเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อยโรงงาน

๔) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

- เป้าหมาย (สิ่งที่คาดหวังหรือผลสำเร็จที่จะให้เกิด) ลดต้นทุน และเพิ่มผลผลิตการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

- กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ ๑ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

โครงการที่ ๑ โครงการอบรมเกษตรกรเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

๑.๑.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร

๑) วิสาหกิจชุมชน

เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- พัฒนากลุ่ม/องค์กรเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง

กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ อบรมถ่ายทอดความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนากลุ่ม

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการรวมกลุ่มและพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

๒) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร/กลุ่มยุวเกษตรกร/กลุ่มส่งเสริมอาชีพ/

เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- ๑ ตำบล ๑ กลุ่มยุวเกษตรกรต้นแบบ

- ๑ ตำบล ๑ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรต้นแบบ

- ๑ ตำบล ๑ กลุ่มส่งเสริมอาชีพต้นแบบ

กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง

โครงการที่ ๑ พัฒนาศักยภาพกลุ่มยุวเกษตรกรต้นแบบ

โครงการที่ ๒ พัฒนาศักยภาพกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรต้นแบบ

โครงการที่ ๓ พัฒนาศักยภาพกลุ่มส่งเสริมอาชีพต้นแบบ

๒) แปลงใหญ่

เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- จัดตั้งกลุ่มแปลงใหญ่อ้อยโรงงานให้ครอบคลุมพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานอำเภอไพศาลี

จำนวน ๗ กลุ่ม

- จัดตั้งกลุ่มมันสำปะหลังแปลงใหญ่ จำนวน ๔ กลุ่ม

กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์ส่งเสริมการรวมกลุ่มอ้อยโรงงานแปลงใหญ่

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการรวมกลุ่มอ้อยโรงงานแปลงใหญ่

กลยุทธ์ที่ ๒ กลยุทธ์ส่งเสริมการรวมกลุ่มมันสำปะหลังแปลงใหญ่

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการรวมกลุ่มมันสำปะหลังแปลงใหญ่

๑.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร

๑.๓.๑ ที่ดิน

- ๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์
 - เพื่อให้เกษตรกรสามารถตรวจวัดค่าวิเคราะห์ดินก่อนปลูกพืชได้
- ๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงานอบรมถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกร

กลยุทธ์ที่ ๑ ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินและการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

โครงการที่ ๑ การปรับปรุงบำรุงดินและใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

๑.๓.๒ แหล่งน้ำ

- ๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์
 - เพื่อให้เกษตรกรมีแหล่งน้ำที่พอเพียงต่อการเพาะปลูกพืช
- ๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์ ส่งเสริมการขุดสระขนาดเล็ก

โครงการที่ ๑ ขุดสระน้ำขนาดเล็กในไร่นา

๒. ตารางสรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล

ประเภท/ ด้าน	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	พื้นที่ดำเนินการ (ระบุหมู่บ้าน/ ตำบลเป้าหมาย)	วิธีดำเนินงาน	ปริมาณงาน/งบประมาณ										ผู้รับผิดชอบ
						ปี ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๗		ปี ๒๕๖๘		ปี ๒๕๖๙		ปี ๒๕๗๐		
						งาน	งบ ม.	งาน	งบม.	งาน	งบม.	งาน	งบม.	งาน	งบม.	
พัฒนาการ ผลิตสินค้า	๑.อบรมเกษตรกร เกษตรกรเพิ่ม ประสิทธิภาพการ ผลิตสินค้า การเกษตร (ข้าว และมันสำปะหลัง)	๑.เพื่อพัฒนา ศักยภาพเกษตรกร ให้มีความรู้และ ทักษะในการเพิ่ม ประสิทธิภาพการ ผลิตสินค้าเกษตรให้ สอดคล้องกับ ความ ต้องการของตลาด ๒.เกษตรกรที่เข้า ร่วมโครงการ สามารถลดต้นทุน การผลิตได้ ๓.เกษตรกรที่เข้า ร่วมมีการนำความรู้ ที่ได้รับไปปฏิบัติใน แปลง	เกษตรกร จำนวน ๒๔๐ ราย	๘ ตำบล	๑. ประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ คัดเลือกเกษตรกร และจัดทำทะเบียน เกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการพัฒนา ศักยภาพการผลิต สินค้าเกษตร ๒. ถ่ายทอด เทคโนโลยีที่ เหมาะสมให้แก่ เกษตรกร ตามความ ต้องการ และตาม ความเหมาะสมของ พื้นที่ พร้อมทั้งจัดตั้ง กลุ่มพัฒนาศักยภาพ ในการเพิ่ม ประสิทธิภาพการ ผลิตสินค้าเกษตร และเตรียมความ พร้อมเกษตรกรเข้า สู่ระบบส่งเสริม การเกษตรแบบ แปลงใหญ่					๘	๑๐๐,๘๐๐ บาท					อบต.ทุกตำบล และ คณะกรรมการ ศบกต.

	๒.อบรมการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชโดยใช้ชีวภัณฑ์เพื่อลดการใช้สารเคมี	๑.เพื่อถ่ายทอดความรู้การใช้เทคโนโลยีชีวภาพในสินค้าเกษตร ๒. เพื่อสาธิตการทำและใช้ชีวภัณฑ์ควบคุมกำจัดศัตรูพืช ๓.เพื่อให้เกษตรกรฝึกปฏิบัติให้เกิดทักษะและนำไปปฏิบัติได้	เกษตรกรจำนวน ๒๐๐ ราย	๘ ตำบล	๑.จัดประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการแก่เกษตรกรเป้าหมาย ๒.ถ่ายทอดความรู้การใช้เทคโนโลยีชีวภาพในสินค้าเกษตร ๓.สาธิตการทำและใช้ชีวภัณฑ์เพื่อควบคุมศัตรู ๔. ให้เกษตรกรฝึกปฏิบัติให้เกิดทักษะและนำไปปฏิบัติในการควบคุมศัตรูพืชได้อย่างถูกต้อง			๘	๖๑,๓๐๔							อบต.ทุกตำบลและคณะกรรมการศบกต.
	๓.ส่งเสริมการปลูกพืชปลอดภัยและได้มาตรฐาน	๑.เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ในการผลิตพืชปลอดภัยและได้มาตรฐาน ๒.ศึกษาดูงาน	๑.อบรมเกษตรกรจำนวน ๑๖๐ คน ๒.ศึกษาดูงาน	๘ ตำบล	๑.จัดอบรมเกษตรกรจำนวน ๑๖๐ คน ๒ วัน เพื่อถ่ายทอดความรู้วิธีการ การดูแลรักษา วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว ๒.ศึกษาดูงานจำนวน ๑ วัน				๘	๕๖๐,๐๐๐						อบต.ทุกตำบลและคณะกรรมการศบกต..
	๔.ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ทดแทนปุ๋ยเคมี	๑.เพื่อให้เกษตรกรสามารถทำปุ๋ยอินทรีย์ไว้ใช้เองได้ในชุมชน	เกษตรกร ๘ ตำบลละ ๓๐ คน จำนวน ๒๔๐ คน	๘ ตำบล	๑.การทำปุ๋ยหมักชีวภาพชนิดแห้ง ๒.การทำปุ๋ยหมักชนิดน้ำ						๘	๔๐๐,๐๐๐ บาท				อบต.ทุกตำบลและคณะกรรมการศบกต.

พัฒนา เกษตรกร/ กลุ่ม/ องค์กร	๑.ส่งเสริมการ รวมกลุ่มและพัฒนา ศักยภาพวิสาหกิจ ชุมชน	เกษตรกรเกิดการ เรียนรู้ในการพัฒนา ผ่านกระบวนการ กลุ่มก่อให้เกิดการ เสริมสร้าง ความสามารถของ เกษตรกรอย่างเสมอ ภาคและเป็น เอกภาพในการนำ เกษตรกรและองค์กร เกษตรกรสู่การสร้าง ความเข้มแข็ง	กลุ่มวิสาหกิจ ชุมชน จำนวน ๘ กลุ่ม	๘ ตำบล	๑.การถ่ายทอด ความรู้ตามความ ต้องการของกลุ่ม ๒.การติดตาม แนะนำส่งเสริม									๘	๑๖๐,๐๐๐ บาท	อบต.ทุกตำบล และ คณะกรรมการ ศบกต.		
	๒.พัฒนาศักยภาพ กลุ่มยุทธศาสตร์ ต้นแบบ	๑.ส่งเสริม สนับสนุน ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ต้นแบบเพื่อเป็น กลไกในการจัดการ เรียนรู้รวมถึงการ ถ่ายทอดองค์ความรู้ ขยายผลสู่ชุมชน และและสร้าง เครือข่ายในการดํา เนินกิจกรรมเพื่อ เสริมสร้างและ พัฒนาให้องค์กร เกษตรกรมีความ เข้มแข็ง	ยุทธศาสตร์ ๘ กลุ่มๆ ละ ๒๐ คน จำนวน ๑๖๐ คน	๘ ตำบล	๑.คัดเลือกกลุ่มยุทธ ศาสตร์ ๒.จัดกระบวนการ เรียนรู้เพื่อพัฒนา สู่Smart Group ต้นแบบ ๓.สนับสนุนปัจจัย การผลิตเพื่อพัฒนา ทักษะและอาชีพ การเกษตร เบื้องต้นตาม แผนพัฒนาศักยภาพ กลุ่มยุทธศาสตร์ ต้นแบบ			๒	๑๘,๐๐๐	๒	๑๘,๐๐๐	๒	๑๘,๐๐๐	๒	๑๘,๐๐๐	๒	๑๘,๐๐๐	อบต.ทุกตำบล และ คณะกรรมการ ศบกต.
	๓.พัฒนาศักยภาพ กลุ่มแม่บ้าน เกษตรกรต้นแบบ	๑.พัฒนากลุ่ม แม่บ้านเกษตรกรที่มี ศักยภาพให้เป็น แหล่งเรียนรู้ต้นแบบ เพื่อเป็นกลไกในการ จัดการเรียนรู้รวมถึง การถ่ายทอดองค์ ความรู้ขยายผลสู่	กลุ่มแม่บ้าน เกษตรกร ๘ กลุ่มๆละ ๑๐ ราย จำนวน ๘๐ คน	๘ ตำบล	๑.คัดเลือกกลุ่มแม่บ้าน เกษตรกรจำนวน ๘ กลุ่ม ๒.จัดกระบวนการ เรียนรู้ เพื่อวิเคราะห์ ศักยภาพและจัดทำ แผนพัฒนากลุ่ม แม่บ้านเกษตรกร สู่			๒	๑๘,๐๐๐	๒	๑๘,๐๐๐	๒	๑๘,๐๐๐	๒	๑๘,๐๐๐	๒	๑๘,๐๐๐	อบต.ทุกตำบล และ คณะกรรมการ ศบกต.

		ชุมชน และและสร้างเครือข่ายในการดำเนินกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาให้องค์กรเกษตรกรมีความเข้มแข็งและมีความสามารถในการบริหารจัดการกลุ่มอย่างยั่งยืนและเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการพึ่งตนเองและการพึ่งพากันเอง			Smart Group และจัดทำ IFPP รายการ ๓.จัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และทักษะการเป็นผู้ประกอบการเกษตรตามแผน IFPP ๔.สนับสนุนวัสดุการเกษตรเพื่อการพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรต้นแบบ											
๔.พัฒนาศักยภาพกลุ่มส่งเสริมอาชีพต้นแบบ	๑.พัฒนากลุ่มส่งเสริมอาชีพที่มีศักยภาพให้เป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบเพื่อเป็นกลไกในการจัดการเรียนรู้รวมถึงการถ่ายทอดองค์ความรู้ขยายผลสู่ชุมชน และและสร้างเครือข่ายในการดำเนินกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาให้องค์กรเกษตรกรมีความเข้มแข็งและมีความสามารถในการบริหารจัดการกลุ่มอย่างยั่งยืนและเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการ	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ ๘ กลุ่มๆ ละ ๑๕ ราย จำนวน ๑๒๐ คน	๘ ตำบล	๑.คัดเลือกกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรจำนวน ๘ กลุ่ม ๒.จัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพและจัดทำแผนพัฒนากลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร สู่ Smart Group และจัดทำ IFPP รายการ ๓.จัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และทักษะการเป็นผู้ประกอบการเกษตรตามแผน IFPP ๔.สนับสนุนวัสดุการเกษตรเพื่อการพัฒนากลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร		๒	๑๖,๐๐๐	๒	๑๖,๐๐๐	๒	๑๖,๐๐๐	๒	๑๖,๐๐๐	๒	๑๖,๐๐๐	อบต.ทุกตำบล และคณะกรรมการศบกต.

		พึ่งตนเองและการพึ่งพากันเอง			ต้นแบบ											
	๕.ส่งเสริมการรวมกลุ่มอ้อยโรงงานแปลงใหญ่	๑. เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มทำการผลิต การบริหารจัดการร่วมกันและรวมกันจำหน่ายโดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน ๒.เพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตผลผลิตอ้อยเพิ่มขึ้น	กลุ่มแปลงใหญ่อ้อยโรงงานจำนวน ๗ กลุ่ม	๕ ตำบล	๑.คัดเลือกพื้นที่ ๒.ประสัมพันธสร้างการรับรู้ ๓.จัดตั้งกลุ่มแปลงใหญ่ ๔.การถ่ายทอดความรู้ตามความต้องการของกลุ่ม	๕	-									เกษตรตำบลและคณะกรรมการศบกต.
	๖.ส่งเสริมการรวมกลุ่มมันสำปะหลังแปลงใหญ่	. เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มทำการผลิต การบริหารจัดการร่วมกันและรวมกันจำหน่ายโดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน ๒.เพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตผลผลิตมันสำปะหลังเพิ่มขึ้น	กลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลังจำนวน ๖ กลุ่ม	๖ ตำบล	๑.คัดเลือกพื้นที่ ๒.ประสัมพันธสร้างการรับรู้ ๓.จัดตั้งกลุ่มแปลงใหญ่ ๔.การถ่ายทอดความรู้ตามความต้องการของกลุ่ม			๖	-							เกษตรตำบลและคณะกรรมการศบกต.
พัฒนาพื้นที่ทรัพยากรการเกษตร	๑.ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินและการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน	๑.สร้างความ๑. เพื่อให้เกษตรกรสามารถตรวจวัดค่าวิเคราะห์ดินก่อนปลูกพืชได้ ๒.เพื่อส่งเสริมการใช้ปุ๋ยให้ถูกต้องตามค่า	เกษตรกร ๓ ตำบลๆละ ๓๐ คน จำนวน ๙๐ คน	๓ ตำบล (ตำบลสำโรงชัย ตำบลโพธิ์ประสาทและตะคร้อ)	๑.อบรมการปรับปรุงบำรุงดินและการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน					๑	๓๙,๓๐๐ บาท					อบต.และคณะกรรมการศบกต.ตำบลสำโรงชัย โพธิ์ประสาทและตะคร้อ

		วิเคราะห์ดิน														
	๒.ขุดสระน้ำขนาดเล็กในไรนา	๑. เพื่อให้เกษตรกรมี สระน้ำสำหรับกัก เก็บน้ำไว้ใช้ทำ การเกษตรในช่วง หน้าแล้ง ๒.เพื่อลดความ เสียหายของผลผลิต ทางการเกษตรที่ ได้รับผลกระทบจาก ภัยแล้ง	เกษตรกรที่มี ความต้องการ ขุดบ่อน้ำ จำนวน ๑๖ สระ	๘ ตำบล	๑.จัดประชุมชี้แจง รวมกลุ่มเกษตรกรที่ คัดเลือกแล้ว ๒.ขอสนับสนุนงบใน การขุดสระน้ำขนาด เล็กจากหน่วยงาน พัฒนาที่ดิน							๘	๑,๒๐๒,๑๖๐ บาท	๘	๑,๒๐๒,๑๖๐ บาท	สำนักงาน เกษตรอำเภอ และอบต.ทุก ตำบล

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๔. ทะเบียนเกษตรกร. สืบค้น ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๔.จาก
http://www.aiu.doae.go.th/bi_report/bi_report๑.
- สำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัดนครสวรรค์. ๒๕๖๐. แผนที่การใช้ที่ดิน. สืบค้น ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๔. จาก
<http://agri-map-online.moac.go.th>.
- สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอำเภอไพศาลี, พ.ศ. ๒๕๖๔. ข้อมูลอำเภอไพศาลี. สืบค้น ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๔. จาก <https://www.maepern.go.th/condition.php>
- สถานีอุตุนิยมวิทยาจังหวัดนครสวรรค์. ๒๕๖๔. ข้อมูลภูมิอากาศและปริมาณน้ำฝน. สืบค้น ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๔. จาก <https://www.nakhonsawanmet.tmd.go.th/data>.

.

ภาคผนวก

พัฒนาการผลิตสินค้า

๑. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ข้าวและมันสำปะหลัง)

๑.๑ หลักการและเหตุผล

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้นำมา กำหนดเป็น เป้าหมายในการสร้างความสามารถในการแข่งขันด้านการเกษตร ตลอดจนยุทธศาสตร์การส่งเสริม ประสิทธิภาพการผลิต สินค้าเกษตร และยกระดับสู่มาตรฐานสากลด้วยงานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมของกรม ส่งเสริมการเกษตร

ฉะนั้น เพื่อให้การดำเนินงานขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เป็นไปตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และ ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สำนักงานเกษตรอำเภอไพศาลีซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมและพัฒนา เกษตรกรผู้ผลิตสินค้าเกษตรให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ จึงได้จัดทำโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การผลิตสินค้าเกษตร โดยมุ่งหวังเพื่อพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรให้มีความสามารถในการผลิตพืชที่ตอบสนองกับ ยุทธศาสตร์และนโยบาย ลดต้นทุนการผลิตเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันส่งผล ให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนในอาชีพของเกษตรกรผู้ผลิตพืช

๑.๒ วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้มีความรู้และทักษะในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

๒. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามารถลดต้นทุนการผลิตได้

๓. เกษตรกรที่เข้าร่วมมีการนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติในแปลง

๑.๓ เป้าหมาย

เกษตรกร ๘ ตำบลๆ ละ ๓๐ ราย จำนวน ๒๔๐ ราย

๑.๔ ระยะเวลาดำเนินการ

ตั้งแต่เดือนมกราคม – ตุลาคม (ปี พ.ศ. ๒๕๖๘)

๑.๕ พื้นที่ดำเนินการ

ศพก. และ ศพก.เครือข่าย ๘ ตำบล

๑.๖ กิจกรรม

กิจกรรมการอบรม ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร เพิ่มศักยภาพเกษตรกรให้มีความรู้และทักษะใน การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรสอดคล้องกับความต้องการของตลาด

๑.๗ วิธีการดำเนินการ

๑. ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ คัดเลือกเกษตรกร และจัดทำทะเบียนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ พัฒนาศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตร

๒. ถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมให้แก่เกษตรกร ตามความต้องการ และตามความเหมาะสมของ พื้นที่ พร้อมทั้งจัดตั้งกลุ่มพัฒนาศักยภาพในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรและเตรียมความพร้อม เกษตรกรเข้าสู่ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

๓. จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินโครงการฯ

๑.๘ งบประมาณ

- วัสดุฝึกอบรม จำนวน ๒๔๐ ราย ๆ ละ ๑๐๐ บาท เป็นเงิน ๒๔,๐๐๐ บาท

- ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๒๔๐ ราย ๆ ละ ๑ มื้อๆ ละ ๕๐ บาท จำนวน ๒ วัน เป็นเงิน

๒๔,๐๐๐ บาท

- ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน ๒๔๐ ราย ๆ ละ ๒ มื้อ ๆ ละ ๓๕ บาท จำนวน ๒ วัน เป็นเงิน ๓๓,๖๐๐ บาท

- ค่าสัมมนาคุณวิทยากร จำนวน ๘ กลุ่ม ๆ ละ ๔ ชั่วโมง ๆ ละ ๖๐๐ บาท เป็นเงิน ๑๙,๒๐๐ บาท
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๑๐๐,๘๐๐ บาท

หมายเหตุ สามารถถัวจ่ายได้ทุกรายการ

๑.๙ ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๑. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ ๕๐ สามารถลดต้นทุนการผลิตได้
๒. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ ๕๐ มีการนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติในแปลง

๒.โครงการอบรมการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชโดยชีวภัณฑ์ เพื่อลดการใช้สารเคมี

๒.๑ หลักการและเหตุผล

การผลิตพืช เพื่อการบริโภคและจำหน่าย เกษตรกรส่วนใหญ่จะดำเนินการผลิตตลอดปี เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด การผลิตพืชของเกษตรกรในพื้นที่เดิมซ้ำกันหลายๆ ครั้งต่อปี ประกอบกับการใช้พันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง อาจทำให้อ่อนแอต่อศัตรูพืชที่จะเข้าทำลาย เกษตรกรจึงหันมาใช้สารเคมีเกษตร เช่น ปุ๋ยเคมี ยาเคมีกำจัดศัตรูพืช เพื่อรักษาผลผลิตให้สวยงามเป็นที่ต้องการของตลาด จึงส่งผลกระทบต่อเกษตรกรผู้ผลิตและผู้บริโภคในด้านสุขภาพ สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจปัจจุบันมีวิธีการจัดการศัตรูพืชที่ประหยัดและปลอดภัย ซึ่งไม่จำเป็นต้องใช้สารเคมีหรือใช้เท่าที่จำเป็นเท่านั้น วิธีการดังกล่าว เรียกว่า การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (Integrated pest Management หรือ IPM) โดยการใช้การควบคุมศัตรูพืชหลายวิธีอย่างสอดคล้องกัน เช่น การใช้ปัจจัยการผลิตอย่างเหมาะสม ใช้ศัตรูธรรมชาติ เช่น ตัวห้ำ ตัวเบียน และเชื้อโรค เช่น แบคทีเรีย, รา ไตรโคเดอร์มา ฯลฯ ควบคุมศัตรูพืช นอกจากนั้นจัดให้มีการถ่ายทอดความรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรได้เรียนรู้ เข้าใจและเกิดทักษะสามารถนำไปปฏิบัติในการจัดการศัตรูพืชได้อย่างถูกต้องและยั่งยืนต่อไป

๓.๒ วัตถุประสงค์

๑. เพื่อถ่ายทอดความรู้การใช้เทคโนโลยีชีวภาพในสินค้าเกษตร
๒. เพื่อสาธิตการทำและใช้ชีวภัณฑ์ควบคุมกำจัดศัตรูพืช
๓. เพื่อให้เกษตรกรฝึกปฏิบัติให้เกิดทักษะและนำไปปฏิบัติได้

๓.๓ เป้าหมาย

เกษตรกรผู้ปลูกพืช ๘ กลุ่ม ๆ ละ ๒๕ ราย จำนวน ๒๐๐ ราย

๓.๔ ระยะเวลาดำเนินการ

ตั้งแต่เดือนมกราคม – ตุลาคม (ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ หรือ ปี พ.ศ. ๒๕๖๗)

๓.๕ พื้นที่ดำเนินการ

ศพก.เครือข่าย จำนวน ๘ ตำบล

๓.๖ กิจกรรม

๑. จัดประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการแก่เกษตรกรเป้าหมาย

๒. ถ่ายทอดความรู้
๓. สาธิตการทำ
๔. ให้เกษตรกรฝึกปฏิบัติ

๓.๗ วิธีดำเนินการ

๑. จัดประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการแก่เกษตรกรเป้าหมาย
๒. ถ่ายทอดความรู้การใช้เทคโนโลยีชีวภาพในสินค้าเกษตร
๓. สาธิตการทำและใช้ชีวภัณฑ์เพื่อควบคุมกำจัดศัตรู
๔. ให้เกษตรกรฝึกปฏิบัติให้เกิดทักษะ และนำไปปฏิบัติในการควบคุมศัตรูพืชได้อย่างถูกต้อง

๓.๘ งบประมาณ

- วัสดุอุปกรณ์ กลุ่มละ ๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๘ กลุ่ม เป็นเงิน ๔๐,๐๐๐ บาท
- ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๘ กลุ่มๆ ๑ มื้อๆ ละ ๕๐ บาท จำนวน ๑ วัน เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท
- ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน ๘ กลุ่ม ๆ ละ ๒ มื้อ ๆ ละ ๓๕ บาท จำนวน ๑ วัน เป็นเงิน

๑๔,๐๐๐ บาท

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๖๔,๐๐๐ บาท

หมายเหตุ สามารถถัวจ่ายได้ทุกรายการ

๓.๙ ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๑. เกษตรกรได้รับความรู้การใช้เทคโนโลยีชีวภาพในสินค้าเกษตรและสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง
๒. เกษตรกรสามารถผลิตและใช้ชีวภัณฑ์ ในการควบคุมศัตรูพืชได้อย่างถูกต้อง
๓. สามารถลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรได้
๔. สามารถลดการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช

๓. โครงการส่งเสริมการผลิตพืชปลอดภัยและได้มาตรฐาน

๓.๑ หลักการและเหตุผล

รัฐบาลได้รณรงค์ความปลอดภัยด้านอาหารเพื่อให้อาหารที่ผลิตและบริโภคภายในประเทศมีความปลอดภัยได้มาตรฐานทัดเทียมสากล นำไปสู่การมีสุขภาพดีถ้วนหน้าของประชาชน และมุ่งเน้นที่จะทำให้ประเทศไทยเป็นครัวของโลก เป็นผู้นำด้านการเกษตรในการผลิตอาหารป้อนสู่ตลาดโลก ผลิตผลเกษตรจากไร่นาของเกษตรกรซึ่งเป็นจุดเริ่มแรกของห่วงโซ่อาหารจึงต้องมีความปลอดภัยก่อนการส่งมอบให้แก่ผู้บริโภค เพื่อนำไปจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคโดยตรงหรือเพื่อนำไปส่งออก ตลอดจนเพื่อนำไปเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมเกษตร แต่เนื่องจากการผลิตด้านการเกษตรของไทยในอดีตที่ผ่านมามุ่งเน้น เพื่อการผลิตเชิงปริมาณที่มีได้คำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อผู้บริโภค สังคม และสิ่งแวดล้อม เกษตรกรจำนวนไม่น้อยมีการใช้สารเคมีอย่างไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ จึงมีผลทำให้ผลผลิตทางการเกษตรที่ได้ไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค ก่อให้เกิดผลกระทบต่อดิน น้ำ อากาศ สิ่งแวดล้อม และรวมทั้งก่อให้เกิดจุดอ่อนในด้านการค้าผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรเองในทุกๆระดับ ดังนั้นเพื่อให้เกษตรกรสามารถผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ และประกอบอาชีพการเกษตรได้อย่างยั่งยืน จึงต้องดำเนินงานส่งเสริมการผลิตเกษตรอินทรีย์ เพื่อผลักดันให้ประเทศไทยเป็นครัวของโลกตามนโยบายของรัฐบาล ด้วยการ

ส่งเสริมและพัฒนาในขั้นตอนการผลิตและการจัดการผลิตผลหลังการเก็บเกี่ยวสินค้าเกษตรเพื่อสร้างความมั่นใจด้านมาตรฐานและความปลอดภัยให้แก่ผู้รับซื้อและผู้บริโภคทุกระดับ

๓.๒ วัตถุประสงค์

๑. สร้างความตระหนักด้านการผลิตที่ปลอดภัยให้กับเกษตรกร เพื่อให้สามารถปรับเป็นระบบการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัย ได้มาตรฐานระดับต่างๆ จนถึงมาตรฐานระดับเกษตรอินทรีย์
๒. เพิ่มพื้นที่การผลิตและชนิดสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยได้มาตรฐาน
๓. สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน
๔. สร้างโอกาสทางการตลาดให้กับสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน ให้สามารถแข่งขันได้ทั้งตลาดภายในประเทศและเพื่อการส่งออก

๓.๓ เป้าหมาย

เกษตรกร ๘ ตำบล ๆ ละ ๒๐ ราย จำนวน ๑๖๐ ราย

๓.๔ ระยะเวลาดำเนินการ

ตั้งแต่เดือนมีนาคม ๒๕๖๘ – กันยายน ๒๕๖๘

๓.๕ พื้นที่ดำเนินการ

ศพก. และ ศพก.เครือข่าย

๓.๖ กิจกรรม

๑. อบรมเกษตรกร
๒. ศึกษาดูงาน

๓.๗ วิธีการดำเนินงาน

๑. อบรมด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน
๒. ศึกษาดูงานด้านการผลิตและตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน

๓.๘ งบประมาณ

- ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๘ กลุ่ม ๆ ๑ มื้อๆละ ๑๐๐ บาท ๒ วัน เป็นเงิน ๒๕๖,๐๐๐ บาท
- ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน ๘ กลุ่ม ๆ ๒ มื้อๆละ ๓๕ บาท ๒ วัน เป็นเงิน ๑๗๙,๒๐๐ บาท
- ค่าตอบแทนวิทยากร ๖ ชั่วโมงๆละ ๖๐๐ บาท จำนวน ๘ กลุ่ม เป็นเงิน ๒๘,๘๐๐ บาท
- ค่าศึกษาดูงานจำนวน ๑ ครั้ง ๆ ละ ๑ วัน จำนวน ๑๖๐ คน ๆ ละ ๖๐๐ บาท เป็นเงิน ๙๖,๐๐๐ บาท

รวมเป็นเงินทั้งหมด ๕๖๐,๐๐๐ บาท

๕.๙ ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นและสามารถขายสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน

๔. โครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ทดแทนปุ๋ยเคมี

๔.๑ หลักการและเหตุผล

ปุ๋ยเป็นปัจจัยที่สำคัญ ในการผลิตพืช เนื่องจากปุ๋ยเป็นอาหารของพืชสามารถจำแนกปุ๋ยได้ ๓ ประเภท คือ ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ และปุ๋ยเคมีในการเลือกใช้ปุ๋ยนั้น เกษตรกรควรศึกษา ข้อดี และข้อเสีย ของปุ๋ยแต่ละประเภทก่อนเลือกใช้ปุ๋ยแต่ละชนิดปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ การใช้ปุ๋ยมีประสิทธิภาพ ได้แก่การเลือกใช้ปุ๋ยให้

เหมาะสมกับชนิดและอายุของพืช ความชื้นในดิน คุณสมบัติของดินและวิธีการใช้ปุ๋ยแบบผสมผสานจะเป็นแนวทางที่สามารถช่วยให้เกษตรกรได้รับทั้งผลตอบแทนที่สูงสุดเสริมสร้างระบบการผลิตพืชแบบยั่งยืนและความปลอดภัยให้กับสภาพแวดล้อม

๔.๒ วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรสามารถทำปุ๋ยอินทรีย์ไว้ใช้เองได้ในชุมชน

๔.๓ เป้าหมาย

เกษตรกร ๓ ตำบล ๆ ละ ๓๐ ราย

๔.๔ ระยะเวลาดำเนินการ

ตั้งแต่เดือนมกราคม – ตุลาคม(ปี พ.ศ. ๒๕๖๙ หรือ ปี พ.ศ. ๒๕๗๐)

๔.๕ พื้นที่ดำเนินการ

ตำบลลำโรงชัย ตำบลโพธิ์ประสาท และ ตำบลตะคร้อ

๔.๖ กิจกรรม

๑. การทำปุ๋ยหมักชีวภาพชนิดแห้ง
๒. การทำปุ๋ยหมักชนิดน้ำ

๔.๗ วิธีการดำเนินการ

การทำปุ๋ยหมักชีวภาพชนิดแห้ง

๑. ผสมน้ำเอนไซม์ น้ำตาล และน้ำ ในถังพลาสติก แล้วใช้บัวรดน้ำตักรดที่ละชั้น
 ๒. เกลี่ยกองปุ๋ยหมักบนพื้นให้หนาประมาณ ๑ ศอกคลุมด้วยกระสอบป่านหรือกระสอบปุ๋ย หรือคลุมด้วยแกลบสด หรือฟางเพื่อไม่ให้ถูกแสงแดดประมาณ ๕ วัน ตรวจสอบความร้อนในวันที่ ๒ หรือ ๓ ไม่ต้องกลับกองปุ๋ย ถ้าปุ๋ยกองใหญ่มากใช้เวลา ๒๐ วัน
 ๓. บรรจุปุ๋ยหมักชีวภาพที่คลุกเคล้ากันดีแล้ว ในกระสอบปุ๋ยสามารถเก็บไว้นานเป็นปี
- ปุ๋ยหมักชีวภาพที่ได้จะประกอบด้วยจุลินทรีย์ สารอินทรีย์ต่าง ๆ ที่มีสารอาหารเหมาะสมสำหรับพืชนำไปใช้ทันที ปุ๋ยหมักชีวภาพที่ดีจะมีกลิ่นหอมมีเยื่อขาวของเชื้อรา ในระหว่างการหมักถ้าไม่เกิดความร้อนแสดงว่ามีข้อผิดพลาดอุณหภูมิในการหมักที่เหมาะสมอยู่ระหว่าง ๔๐-๕๐ องศาเซลเซียสถ้าให้ความร้อนสูงเกินไป จะเกิดความร้อนนานเกินไป ฉะนั้นความชื้นที่ให้พอดีประมาณ ๓๐%

การทำปุ๋ยหมักชีวภาพชนิดน้ำ

๑. นำเศษผักที่เหลือจากการขายหรือเศษผักที่เก็บมาจากสวนผักที่เขาคัดออกมาจากบ้าน(หาที่ไหนมาก็ได้)
๒. นำผักมาหั่นให้เป็นชิ้นเล็ก ๆ เพื่อช่วยในการย่อยสลายได้ง่าย
๓. นำเศษผักมาผสมคลุกเคล้ากับกากน้ำตาล ในอัตราส่วนผสม เศษผัก ๓ กิโลกรัม : กากน้ำตาล ๑ กิโลกรัม
๔. นำไปหมักไว้ในถังหมักเป็นเวลา ๓ เดือน จึงสามารถนำน้ำหมักชีวภาพไปใช้ได้

วิธีการใช้

๑. ผสมปุ๋ยหมักชีวภาพกับดินในแปลงปลูกผักทุกชนิดในอัตรา ๑ กิโลกรัมต่อ ๑ ตารางเมตร
๒. พืชผักอายุเกิน ๒ เดือน เช่น กะหล่ำปลี ถั่วฝักยาว แตง ฟักทองควรใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพคลุกกับดินรองก้นหลุมก่อนปลูกกล้าผักประมาณ ๒ กำมือรดน้ำให้ชุ่ม ๆ
๓. ไม้ผลควรรองก้นหลุมด้วยเศษหญ้า ใบไม้แห้ง ฟาง และปุ๋ยหมักชีวภาพ ๑ กิโลกรัมสำหรับไม้ผลที่ปลูกแล้วใส่ปุ๋ยหมักชีวภาพ แนวทรงพุ่ม ๒ กำมือต่อ ๑ ตารางเมตรแล้วคลุมด้วยหญ้าแห้ง ใบไม้แห้ง ฟาง แล้วรดน้ำให้ชุ่ม

๔. ไม้ดอกไม้ประดับ ไม้กระถาง ควรใส่ปุ๋ยหมักชีวภาพ เดือนละ ๑ ครั้งต่อ ๑ กำมือใช้ ๑ กิโลกรัม ต่อ ๒x๓ ตารางเมตร

ปุ๋ยหมักชีวภาพใช้เวลาสลายสารอาหารสำหรับพืชเร็วกว่าปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกเมื่อใส่ลงดินที่มีความชื้นพอเหมาะเชื้อจุลินทรีย์ที่ได้ปุ๋ยหมักชีวภาพจะทำหน้าที่ย่อยสลายอินทรีย์วัตถุในดินให้เป็นประโยชน์ต่อต้นไม้จึงไม่จำเป็นต้องให้ในปริมาณมาก ๆ และในดินควรมีอินทรีย์วัตถุพวกปุ๋ยหมักปุ๋ยคอก หญ้าแห้ง ใบไม้แห้ง ฟาง และมีความชื้นเพียงพอต้นไม้พืชจึงจะได้ประโยชน์เต็มที่จากการใส่ปุ๋ยหมักชีวภาพ แต่ถ้าใส่ครั้งละมากเกินไปอาจทำให้ต้นไม้ตายได้ ส่วนจะให้ครั้งละปริมาณเท่าไรบ่อยครั้งเท่าไร เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดนั้นกรุณาประมาณและสังเกตความเหมาะสมด้วย

๔.๘ งบประมาณ

สนับสนุนปัจจัยในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ จำนวน ๘ กลุ่ม

- ค่ากากน้ำตาล กก.ละ ๑๐ บาทจำนวน ๑,๐๐๐ กก. เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท
- ค่าถังพลาสติก ขนาด ๒๐๐ ลิตรจำนวน ๘๐๐ ใบๆละ ๒๐๐ บาท เป็นเงิน ๑๖,๐๐๐ บาท
- ค่าวิทยากร ชั่วโมงละ ๖๐๐ บาท จำนวน ๕ ชั่วโมง เป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท
- ค่าหัวเชื้อจุลินทรีย์ จำนวน ๒๐๐ ลิตรๆละ ๔๐ บาท เป็นเงิน ๘,๐๐๐ บาท
- ค่าผัก ผลไม้ที่ใช้ในการทำน้ำหมัก เป็นเงิน ๑๓,๐๐๐ บาท

รวมกลุ่มละ ๕๐,๐๐๐ บาท

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๔๐๐,๐๐๐ บาท

หมายเหตุ สามารถถัวจ่ายได้ทุกรายการ

๔.๙ ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการร้อยละ ๖๐ สามารถทำปุ๋ยชีวภาพไปใช้เองได้

เกษตรกรสามารถทำปุ๋ยชีวภาพไว้ใช้เองได้เพื่อช่วยลดรายจ่ายในภาคการเกษตรลง

พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร

๕.โครงการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

๕.๑ หลักการและเหตุผล

วิสาหกิจชุมชน คือ ชุมชนที่มีสมาชิกในชุมชนเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตทั้งด้านการผลิต การค้า และการเงิน และต้องการใช้ปัจจัยการผลิตนี้ให้เกิดดอกผลทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ด้านเศรษฐกิจ คือ การสร้างรายได้และอาชีพ ด้านสังคม คือ โยงให้ชุมชนได้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ โดยผ่านการประกอบกระบวนการของชุมชน โดยเป้าหมายหลักของการพัฒนาการเกษตรคือการที่เกษตรกรและชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้และมีความสามารถในการดำเนินการทางการเกษตรทั้งในระดับของการพึ่งพาตนเองและในระดับของการแข่งขันกลไกหนึ่งสนับสนุนให้เกษตรกรเป็นตัวนำการพัฒนากระบวนการกลุ่มเกษตรกรจะได้รับการพัฒนาให้เกิดการมีส่วนร่วมและเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ระหว่างเกษตรกร มีความสามารถในการแสวงหาข้อมูลการวิเคราะห์ปัญหา กำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาการแสวงหาและจัดการกับทรัพยากรอย่างชาญฉลาดเกิดเครือข่ายความร่วมมือและการดำเนินการเพื่อการพัฒนาการผลิตการตลาด

๕.๒ วัตถุประสงค์

เกษตรกรเกิดการเรียนรู้ในการพัฒนาผ่านกระบวนการกลุ่มก่อให้เกิดการเสริมสร้างความสามารถของเกษตรกรอย่างเสมอภาคและเป็นเอกภาพในการนำเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรสู่การสร้างความสำเร็จ

๕.๓ เป้าหมาย

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน ๘ กลุ่ม

๕.๔ ระยะเวลา

ตุลาคม - สิงหาคม (ปี พ.ศ. ๒๕๖๙ หรือ ปี พ.ศ. ๒๕๗๐)

๕.๕ พื้นที่ดำเนินการ

ที่ทำการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน ๘ กลุ่ม

๕.๖ กิจกรรม

๑. การถ่ายทอดความรู้ตามความต้องการของกลุ่ม
๒. การติดตามแนะนำส่งเสริม

๕.๗ วิธีดำเนินงาน

๑. การถ่ายทอดความรู้ตามความต้องการของกลุ่ม จำนวน ๘ กลุ่ม ๆ ละ ๒๐,๐๐๐ บาทเป็นเงิน ๑๖๐,๐๐๐ บาท
๒. การติดตามแนะนำส่งเสริม

๕.๘ งบประมาณ

การถ่ายทอดความรู้ตามความต้องการของกลุ่ม จำนวน ๘ กลุ่ม ๆ ละ ๒๐,๐๐๐ บาท

รวมเป็นเงิน

๑๖๐,๐๐๐ บาท

หมายเหตุ สามารถจ่ายได้ทุกรายการ

๕.๙ ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เข้าร่วมโครงการมีการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งและเกิดความสามัคคีในชุมชน มีการต่อทะเบียนวิสาหกิจชุมชนประจำปี

๖. โครงการพัฒนาศักยภาพกลุ่มยุทธกรต้นแบบ

๖.๑ หลักการและเหตุผล

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงาน ภายใต้แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ในยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยเพิ่มศักยภาพชุมชน และเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง เพื่อให้ชุมชนพึ่งพาตนเองและได้รับส่วนแบ่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากขึ้น ซึ่งนโยบายหลักในการพัฒนาประเทศได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ให้สามารถพึ่งพาตนเองพร้อม ๆ กับการพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตการจัดการสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพ ปลอดภัย ตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทาน เน้น “Value-Based Economy” ในลักษณะทำน้อยได้มาก (Do less get more) การพัฒนาสินค้าเกษตรเพื่ออุตสาหกรรม และส่งเสริมให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรทำการเกษตรแบบผู้ประกอบการตามโมเดลประเทศไทย ๔.๐ (Thailand ๔.๐) โดยการนำนโยบายสู่การปฏิบัติในพื้นที่ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพื่อให้เกิดความเหมาะสมแต่ละสภาพพื้นที่ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อเกษตรกร มีการกำหนดแนวทางด้านการพัฒนาเกษตรกร องค์กรเกษตรกรในการเสริมสร้างศักยภาพผู้นำเกษตรกรและเครือข่ายทั้งในด้านการบริหารจัดการการผลิต การตลาดสินค้าเกษตร รวมไปถึงส่งเสริมให้เกิดการลดต้นทุนและขยายโอกาสทางการแข่งขันเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

การส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรให้เข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้นั้น ต้องเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่ม องค์กรและชุมชนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในระดับของการพึ่งพาตนเองและในระดับของการแข่งขัน โดยยึดเกษตรกรเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา กลไกหนึ่งที่สนับสนุนให้เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรได้รับการพัฒนาอย่างเต็มความสามารถไปสู่เป้าหมายดังกล่าว นั่นคือ การนำเอากระบวนการ

จัดตั้งกลุ่ม การบริหารจัดการกลุ่มในขั้นพื้นฐานไปสู่การเชื่อมโยงเครือข่าย การมีส่วนร่วม การเสริมสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรให้ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ให้มีความสามารถในการแสวงหาข้อมูล การวิเคราะห์ปัญหา กำหนดแนวทางในการพัฒนา การแสวงหาและการจัดการกับทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างชาญฉลาด รวมทั้งการนำองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น นวัตกรรม และเทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมบนฐานความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มาใช้ในการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตรมาประยุกต์ในการขับเคลื่อนการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรซึ่งก่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือทั้งในด้านเชิงธุรกิจและสังคม นอกจากนี้การพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรยังต้องคำนึงถึงการมีสุขภาวะที่ดีซึ่งได้ต้องอาศัยระบบการผลิตอาหารที่ปลอดภัยหรือระบบอาหารที่ยั่งยืน การส่งเสริมความมั่นคงด้านอาหารจะต้องดำเนินการหลายกิจกรรม เช่น การผลิต การปรุงประกอบอาหาร ถนอมอาหาร การจัดเลี้ยง การจัดหา/สำรองอาหารในภาวะปกติและยามวิกฤต การใช้ประโยชน์จากแหล่งอาหารและการจัดทำบ้านเกษตรสมบูรณ์เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดความมั่นคงด้านอาหาร

ดังนั้น การดำเนินการเพื่อการพัฒนาองค์กรเกษตรกรให้เข้มแข็งเพื่อให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้และได้รับส่วนแบ่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเท่าเทียม ทั้งเครือข่ายในสาขาอาชีพและเครือข่ายหลากหลายสาขา อาชีพด้านสหวิชาชีพ ที่เกี่ยวข้องทางการเกษตรที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาการเกษตร สนับสนุนให้เกิดผู้นำเกษตรกรที่มีความสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในเวทีของการบริหารงานเกษตรในระดับต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งหวังว่าจะเกื้อหนุน ให้เกิดการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่กลุ่ม องค์กรเกษตรกร เพื่อการพัฒนาทางการเกษตรและสังคมเกษตรกรอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืนต่อไป

๖.๒ วัตถุประสงค์

๑. พัฒนากลุ่มยุวเกษตรกรที่มีศักยภาพให้เป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ เพื่อเป็นกลไกในการจัดการเรียนรู้รวมถึงการถ่ายทอดองค์ความรู้ขยายผลสู่ชุมชน และและสร้างเครือข่ายในการดำเนินกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาให้องค์กรเกษตรกรมีความเข้มแข็ง

๖.๓ เป้าหมาย

กลุ่มยุวเกษตรกร จำนวน ๘ กลุ่ม

๖.๔ ระยะเวลาดำเนินงาน

มกราคม - สิงหาคม (ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ หรือ ปี พ.ศ. ๒๕๗๐)

๖.๕ พื้นที่ดำเนินการ

โรงเรียนที่ถูกคัดเลือกตำบลละ ๑ แห่ง จำนวน ๘ แห่ง

๖.๖ กิจกรรม

๑. คัดเลือกกลุ่มยุวเกษตรกรตำบล ละ ๑ แห่งเพื่อเป็นกลุ่มต้นแบบ
๒. จัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสู่ Smart Group ต้นแบบ
๓. สนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อพัฒนาทักษะและอาชีพการเกษตรเบื้องต้นตามแผนพัฒนา

ศักยภาพกลุ่มยุวเกษตรกรต้นแบบ

๖.๗ วิธีการดำเนินงาน

วางแผนกำหนดกิจกรรมที่จะดำเนินการ ขอบเขตกำหนดแผนปฏิบัติงานและงบประมาณที่จะใช้ในการปฏิบัติงาน

๑. พิจารณาคัดเลือกกลุ่มยุวเกษตรกร เข้าร่วมโครงการตามจำนวนเป้าหมาย พร้อมกำหนดแผนปฏิบัติงานร่วมกัน

๒. ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามความต้องการของกลุ่มยุวเกษตรกรและบริบทของพื้นที่ เพื่อพัฒนาศักยภาพกลุ่มยุวเกษตรกร จำนวน ๘ กลุ่ม กลุ่มละ ๒๐ ราย โดยเน้นให้กลุ่มยุวเกษตรกรเป็นศูนย์กลาง และออกแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน ๑ ครั้ง

๓. จัดเก็บข้อมูลกลุ่มยุวเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรม และรายงานสรุปผลการดำเนินงาน

๖.๘ งบประมาณ

ปีงบประมาณ ๒๕๖๗

- จัดกระบวนการเรียนรู้ จำนวน ๒ กลุ่ม ๆ ละ ๒๐ ราย จำนวน ๑ วัน ๆ ละ ๒๐๐ บาท รวม ๔๐ ราย เป็นเงิน ๘,๐๐๐ บาท
- สนับสนุนปัจจัยการผลิต จำนวน ๒ กลุ่ม ๆ ละ ๕,๐๐๐ บาท เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๑๘,๐๐๐ บาท

ปีงบประมาณ ๒๕๖๘

- จัดกระบวนการเรียนรู้ จำนวน ๒ กลุ่ม ๆ ละ ๒๐ ราย จำนวน ๑ วัน ๆ ละ ๒๐๐ บาท รวม ๔๐ ราย เป็นเงิน ๘,๐๐๐ บาท
- สนับสนุนปัจจัยการผลิต จำนวน ๒ กลุ่ม ๆ ละ ๕,๐๐๐ บาท เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๑๘,๐๐๐ บาท

ปีงบประมาณ ๒๕๖๙

- จัดกระบวนการเรียนรู้ จำนวน ๒ กลุ่ม ๆ ละ ๒๐ ราย จำนวน ๑ วัน ๆ ละ ๒๐๐ บาท รวม ๔๐ ราย เป็นเงิน ๘,๐๐๐ บาท
- สนับสนุนปัจจัยการผลิต จำนวน ๒ กลุ่ม ๆ ละ ๕,๐๐๐ บาท เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๑๘,๐๐๐ บาท

ปีงบประมาณ ๒๕๗๐

- จัดกระบวนการเรียนรู้ จำนวน ๒ กลุ่ม ๆ ละ ๒๐ ราย จำนวน ๑ วัน ๆ ละ ๒๐๐ บาท รวม ๔๐ ราย เป็นเงิน ๘,๐๐๐ บาท
- สนับสนุนปัจจัยการผลิต จำนวน ๒ กลุ่ม ๆ ละ ๕,๐๐๐ บาท เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๑๘,๐๐๐ บาท

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น

๗๒,๐๐๐ บาท

หมายเหตุ สามารถจ่ายได้ทุกรายการ

๖.๙ ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

กลุ่มยุทธศาสตร์มีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดแนวทางในการพัฒนา การจัดการ กับทรัพยากรในท้องถิ่น รวมทั้งการนำองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม บนฐานความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มาใช้ในการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตร ตลอดจนเป็นแหล่งเรียนรู้ ต้นแบบ เพื่อเป็นกลไกในการจัดการเรียนรู้รวมถึงการถ่ายทอดองค์ความรู้ขยายผลสู่ชุมชน

๗. โครงการพัฒนาศักยภาพกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรต้นแบบ

๗.๑ หลักการและเหตุผล

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงาน ภายใต้แผนพัฒนา การเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ในยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยเพิ่มศักยภาพชุมชน และเศรษฐกิจฐานรากให้มีความ เข้มแข็ง เพื่อให้ชุมชนพึ่งพาตนเองและได้รับส่วนแบ่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากขึ้น ซึ่งนโยบายหลักในการพัฒนา ประเทศได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ให้สามารถพึ่งพาตนเองพร้อม ๆ กับการ พัฒนาขีดความสามารถในการผลิตการจัดการสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพ ปลอดภัย ตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทาน เน้น “Value-Based Economy” ในลักษณะทำน้อยได้มาก (Do less get more) การพัฒนาสินค้าเกษตรเพื่อ อุตสาหกรรม และส่งเสริมให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรทำการเกษตรแบบผู้ประกอบการตามโมเดลประเทศไทย ๔.๐ (Thailand ๔.๐) โดยการนำนโยบายสู่การปฏิบัติในพื้นที่ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดและ

กลุ่มจังหวัดเพื่อให้เกิดความเหมาะสมแต่ละสภาพพื้นที่ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อเกษตรกร มีการกำหนดแนวทางด้านการพัฒนาเกษตรกร องค์กรเกษตรกรในการเสริมสร้างศักยภาพผู้นำเกษตรกรและเครือข่ายทั้งในด้านการบริหารจัดการการผลิต การตลาดสินค้าเกษตร รวมไปถึงส่งเสริมให้เกิดการลดต้นทุนและขยายโอกาสทางการแข่งขันเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

การส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรให้เข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้นั้น ต้องเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่ม องค์กรและชุมชนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในระดับของการพึ่งพาตนเองและในระดับของการแข่งขัน โดยยึดเกษตรกรเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา กลไกหนึ่งที่สนับสนุนให้เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรได้รับการพัฒนาอย่างเต็มความสามารถไปสู่เป้าหมายดังกล่าว นั่นคือ การนำเอากระบวนการจัดตั้งกลุ่ม การบริหารจัดการกลุ่มในขั้นพื้นฐานไปสู่การเชื่อมโยงเครือข่าย การมีส่วนร่วม การเสริมสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรให้ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ให้มีความสามารถในการแสวงหาข้อมูล การวิเคราะห์ปัญหา กำหนดแนวทางในการพัฒนา การแสวงหาและการจัดการกับทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างชาญฉลาด รวมทั้งการนำองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น นวัตกรรม และเทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมบนฐานความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มาใช้ในการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตรมาประยุกต์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาจนส่งเสริมการเกษตรซึ่งก่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือทั้งในด้านเชิงธุรกิจและสังคม นอกจากนี้การพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรยังต้องคำนึงถึงการมีสุขภาวะที่ดีซึ่งได้ต้องอาศัยระบบการผลิตอาหารที่ปลอดภัยหรือระบบอาหารที่ยั่งยืน การส่งเสริมความมั่นคงด้านอาหารจะต้องดำเนินการหลายกิจกรรม เช่น การผลิต การปรุงประกอบอาหาร ถนอมอาหาร การจัดเลี้ยง การจัดหา/สำรองอาหารในภาวะปกติและยามวิกฤต การใช้ประโยชน์จากแหล่งอาหารและการจัดทำบ้านเกษตรสมบูรณ์เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดความมั่นคงด้านอาหาร

ดังนั้น การดำเนินการเพื่อการพัฒนาองค์กรเกษตรกรให้เข้มแข็งเพื่อให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้และได้รับส่วนแบ่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเท่าเทียม ทั้งเครือข่ายในสาขาอาชีพและเครือข่ายหลากหลายสาขาอาชีพด้านสหวิชาชีพ ที่เกี่ยวข้องทางการเกษตรที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาการเกษตร สนับสนุนให้เกิดผู้นำเกษตรกรที่มีความสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในเวทีของการบริหารงานเกษตรในระดับต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งหวังว่าจะเกื้อหนุน ให้เกิดการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่กลุ่ม องค์กรเกษตรกร เพื่อการพัฒนาทางการเกษตรและสังคมเกษตรกรอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืนต่อไป

๗.๒ วัตถุประสงค์

๑. พัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่มีศักยภาพให้เป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ เพื่อเป็นกลไกในการจัดการเรียนรู้รวมถึงการถ่ายทอดองค์ความรู้ขยายผลสู่ชุมชน และและสร้างเครือข่ายในการดำเนินกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาให้องค์กรเกษตรกรมีความเข้มแข็ง

๗.๓ เป้าหมาย

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จำนวน ๘ กลุ่ม

๗.๔ ระยะเวลาดำเนินงาน

มกราคม - สิงหาคม (ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ หรือ ปี พ.ศ. ๒๕๗๐)

๗.๕ พื้นที่ดำเนินการ

ที่ทำการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่ถูกคัดเลือกตำบลละ ๑ แห่ง จำนวน ๘ แห่ง

๗.๖ กิจกรรม

๑. คัดเลือกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรตำบล ละ ๑ แห่ง เพื่อเป็นกลุ่มต้นแบบ
๒. จัดกระบวนการเรียนรู้ ระยะที่ ๑ ประเมินสถานการณ์ วิเคราะห์พื้นที่ และจัดทำแผนการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจครัวเรือน
๓. จัดกระบวนการเรียนรู้ ระยะที่ ๒ เพื่อพัฒนาทักษะการเป็นวิทยากรแหล่งเรียนรู้ต้นแบบด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจครัวเรือน

๔. การสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อพัฒนากลุ่มเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจครัวเรือน

๗.๗ วิธีการดำเนินงาน

วางแผนกำหนดกิจกรรมที่จะดำเนินการ ขอบเขตกำหนดแผนปฏิบัติงานและงบประมาณที่จะใช้ในการปฏิบัติงาน

๑. พิจารณาคัดเลือกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เข้าร่วมโครงการตามจำนวนเป้าหมาย พร้อมกำหนดแผนปฏิบัติงานร่วมกัน

๒. จัดกระบวนการเรียนรู้ ระยะที่ ๑ ประเมินสถานการณ์ วิเคราะห์พื้นที่ และจัดทำแผนการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจครัวเรือน จำนวน ๑๐ ราย จำนวน ๑ วัน งบประมาณ ๒,๐๐๐ บาท

๓. จัดกระบวนการเรียนรู้ ระยะที่ ๒ เพื่อพัฒนาทักษะการเป็นวิทยากรแหล่งเรียนรู้ต้นแบบด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจครัวเรือน จำนวน ๑๐ ราย ๑ วัน งบประมาณ ๒,๐๐๐ บาท

๔. การสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อพัฒนากลุ่มเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจครัวเรือน กลุ่มละ ๕,๐๐๐ บาท

๕. รายงานสรุปผลการดำเนินงาน

๗.๘ งบประมาณ

ปีงบประมาณ ๒๕๖๗

- จัดกระบวนการเรียนรู้ จำนวน ๒ กลุ่ม ๆ ละ ๑๐ ราย จำนวน ๒ วัน ๆ ละ ๒๐๐ บาท รวม ๒๐ ราย เป็นเงิน ๘,๐๐๐ บาท
- สนับสนุนปัจจัยการผลิต จำนวน ๒ กลุ่ม ๆ ละ ๕,๐๐๐ บาท เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๑๘,๐๐๐ บาท

ปีงบประมาณ ๒๕๖๘

- จัดกระบวนการเรียนรู้ จำนวน ๒ กลุ่ม ๆ ละ ๑๐ ราย จำนวน ๒ วัน ๆ ละ ๒๐๐ บาท รวม ๒๐ ราย เป็นเงิน ๘,๐๐๐ บาท
- สนับสนุนปัจจัยการผลิต จำนวน ๒ กลุ่ม ๆ ละ ๕,๐๐๐ บาท เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๑๘,๐๐๐ บาท

ปีงบประมาณ ๒๕๖๙

- จัดกระบวนการเรียนรู้ จำนวน ๒ กลุ่ม ๆ ละ ๑๐ ราย จำนวน ๒ วัน ๆ ละ ๒๐๐ บาท รวม ๒๐ ราย เป็นเงิน ๘,๐๐๐ บาท
- สนับสนุนปัจจัยการผลิต จำนวน ๒ กลุ่ม ๆ ละ ๕,๐๐๐ บาท เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๑๘,๐๐๐ บาท

ปีงบประมาณ ๒๕๗๐

- จัดกระบวนการเรียนรู้ จำนวน ๒ กลุ่ม ๆ ละ ๑๐ ราย จำนวน ๒ วัน ๆ ละ ๒๐๐ บาท รวม ๒๐ ราย เป็นเงิน ๘,๐๐๐ บาท
- สนับสนุนปัจจัยการผลิต จำนวน ๒ กลุ่ม ๆ ละ ๕,๐๐๐ บาท เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๑๘,๐๐๐ บาท

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น

๗๒,๐๐๐ บาท

หมายเหตุ สามารถถัวจ่ายได้ทุกรายการ

๗.๙ ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดแนวทางในการพัฒนา การจัดการกับทรัพยากรในท้องถิ่น รวมทั้งการนำองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมบนฐานความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มาใช้ในการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตร ตลอดจนเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ เพื่อเป็นกลไกในการจัดการเรียนรู้รวมถึงการถ่ายทอดองค์ความรู้ขยายผลสู่ชุมชน

๘. โครงการพัฒนาศักยภาพกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรต้นแบบ

๘.๑ หลักการและเหตุผล

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงาน ภายใต้แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ในยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยเพิ่มศักยภาพชุมชน และเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง เพื่อให้ชุมชนพึ่งพาตนเองและได้รับส่วนแบ่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากขึ้น ซึ่งนโยบายหลักในการพัฒนาประเทศได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ให้สามารถพึ่งพาตนเองพร้อม ๆ กับการพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตการจัดการสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพ ปลอดภัย ตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทาน เน้น “Value-Based Economy” ในลักษณะทำน้อยได้มาก (Do less get more) การพัฒนาสินค้าเกษตรเพื่ออุตสาหกรรม และส่งเสริมให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรทำการเกษตรแบบผู้ประกอบการตามโมเดลประเทศไทย ๔.๐ (Thailand 4.0) โดยการนำนโยบายสู่การปฏิบัติในพื้นที่ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพื่อให้เกิดความเหมาะสมแต่ละสภาพพื้นที่ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อเกษตรกร มีการกำหนดแนวทางด้านการพัฒนาเกษตรกร องค์กรเกษตรกรในการเสริมสร้างศักยภาพผู้นำเกษตรกรและเครือข่ายทั้งในด้านการบริหารจัดการการผลิต การตลาดสินค้าเกษตร รวมไปถึงส่งเสริมให้เกิดการลดต้นทุนและขยายโอกาสทางการแข่งขันเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

การส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรให้เข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้นั้น ต้องเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่ม องค์กรและชุมชนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในระดับของการพึ่งพาตนเองและในระดับของการแข่งขัน โดยยึดเกษตรกรเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา กลไกหนึ่งที่สนับสนุนให้เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรได้รับการพัฒนาอย่างเต็มความสามารถไปสู่เป้าหมายดังกล่าว นั่นคือ การนำเอากระบวนการจัดตั้งกลุ่ม การบริหารจัดการกลุ่มในขั้นพื้นฐานไปสู่การเชื่อมโยงเครือข่าย การมีส่วนร่วม การเสริมสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรให้ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ให้มีความสามารถในการแสวงหาข้อมูล การวิเคราะห์ปัญหา กำหนดแนวทางในการพัฒนา การแสวงหาและการจัดการกับทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างชาญฉลาด รวมทั้งการนำองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น นวัตกรรม และเทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมบนฐานความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มาใช้ในการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตรมาประยุกต์ในการขับเคลื่อนการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรซึ่งก่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือทั้งในด้านเชิงธุรกิจและสังคม นอกจากนี้การพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรยังต้องคำนึงถึงการมีสุขภาวะที่ดีซึ่งได้ต้องอาศัยระบบการผลิตอาหารที่ปลอดภัยหรือระบบอาหารที่ยั่งยืน การส่งเสริมความมั่นคงด้านอาหารจะต้องดำเนินการหลายกิจกรรม เช่น การผลิต การปรุงประกอบอาหาร ถนอมอาหาร การจัดเลี้ยง การจัดหา/สำรองอาหารในภาวะปกติและยามวิกฤต การใช้ประโยชน์จากแหล่งอาหารและการจัดทำบ้านเกษตรสมบูรณ์เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดความมั่นคงด้านอาหาร

ดังนั้น การดำเนินการเพื่อการพัฒนาองค์กรเกษตรกรให้เข้มแข็งเพื่อให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้และได้รับส่วนแบ่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเท่าเทียม ทั้งเครือข่ายในสาขาอาชีพและเครือข่ายหลากหลายสาขา อาชีพด้านสหวิชาชีพ ที่เกี่ยวข้องทางการเกษตรที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาการเกษตร สนับสนุนให้เกิดผู้นำเกษตรกรที่มีความสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในเวทีของการบริหารงานเกษตรในระดับต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดย

มุ่งหวังว่าจะเกื้อหนุนให้เกิดการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่กลุ่ม องค์กรเกษตรกร เพื่อการพัฒนาทางการเกษตรและ
สังคมเกษตรกรอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืนต่อไป

๘.๒ วัตถุประสงค์

๑. พัฒนากลุ่มส่งเสริมอาชีพที่มีศักยภาพให้เป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ เพื่อเป็นกลไกในการจัดการ
เรียนรู้รวมถึงการถ่ายทอดองค์ความรู้ขยายผลสู่ชุมชน และและสร้างเครือข่ายในการดำเนินกิจกรรม เพื่อเสริมสร้าง
และพัฒนาให้องค์กรเกษตรกรมีความเข้มแข็ง

๘.๓ เป้าหมาย

กลุ่มส่งเสริมอาชีพ จำนวน ๘ กลุ่ม

๘.๔ ระยะเวลาดำเนินงาน

มกราคม - สิงหาคม (ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ หรือ ปี พ.ศ. ๒๕๗๐)

๘.๕ พื้นที่ดำเนินการ

ที่ทำการกลุ่มส่งเสริมอาชีพที่ถูกคัดเลือกตำบลละ ๑ แห่ง จำนวน ๘ แห่ง

๘.๖ กิจกรรม

๑. คัดเลือกกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร จำนวน ๘ กลุ่ม เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างความรู้ด้าน
กระบวนการบริหารจัดการกลุ่ม รวมถึงการพัฒนาพื้นฐานสู่การเป็นผู้ประกอบการ

๒. จัดกระบวนการเรียนรู้ ระยะที่ ๑ เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพและจัดทำแผนพัฒนากลุ่มส่งเสริม
อาชีพการเกษตร สู่ Smart Group และจัดทำ IFPP รายการกลุ่ม

๓. จัดกระบวนการเรียนรู้ ระยะที่ ๒ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และทักษะการเป็นผู้ประกอบการ
เกษตรตามแผน IFPP

๔. สนับสนุนวัสดุการเกษตรเพื่อการพัฒนากลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรต้นแบบ

๘.๗ วิธีการดำเนินงาน

วางแผนกำหนดกิจกรรมที่จะดำเนินการ ขอบเขตกำหนดแผนปฏิบัติงานและงบประมาณ
ที่จะใช้ในการปฏิบัติงาน

๑. พิจารณาคัดเลือกกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร เข้าร่วมโครงการตามจำนวนเป้าหมาย พร้อม
กำหนดแผนปฏิบัติงานร่วมกัน

๒. จัดกระบวนการเรียนรู้ ระยะที่ ๑ เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพและจัดทำแผนพัฒนากลุ่มส่งเสริม
อาชีพการเกษตร สู่ Smart Group และจัดทำ IFPP รายการกลุ่ม จำนวน ๘ กลุ่ม กลุ่มละ ๑๕ ราย จำนวน ๑ วัน

๓. จัดกระบวนการเรียนรู้ ระยะที่ ๒ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และทักษะการเป็นผู้ประกอบการ
เกษตรตามแผน IFPP จำนวน ๘ กลุ่ม กลุ่มละ ๑๕ ราย จำนวน ๑ วัน

๔. สนับสนุนวัสดุการเกษตรเพื่อการพัฒนากลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรต้นแบบ กลุ่มละ ๕,๐๐๐ บาท

๕. รายงานสรุปผลการดำเนินงาน

๘.๘ งบประมาณ

ปีงบประมาณ ๒๕๖๗

- จัดกระบวนการเรียนรู้ จำนวน ๒ กลุ่ม ๆ ละ ๑๐ ราย จำนวน ๒ วัน ๆ ละ ๒๐๐ บาท
รวม ๓๐ ราย เป็นเงิน ๖,๐๐๐ บาท

- สนับสนุนปัจจัยการผลิต จำนวน ๒ กลุ่ม ๆ ละ ๕,๐๐๐ บาท เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท
รวมเป็นเงิน ๑๖,๐๐๐ บาท

ปีงบประมาณ ๒๕๖๘

- จัดกระบวนการเรียนรู้ จำนวน ๒ กลุ่ม ๆ ละ ๑๐ ราย จำนวน ๒ วัน ๆ ละ ๒๐๐ บาท
รวม ๓๐ ราย เป็นเงิน ๖,๐๐๐ บาท

- สนับสนุนปัจจัยการผลิต จำนวน ๒ กลุ่ม ๆ ละ ๕,๐๐๐ บาท เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท
รวมเป็นเงิน ๑๖,๐๐๐ บาท

ปีงบประมาณ ๒๕๖๙

- จัดกระบวนการเรียนรู้ จำนวน ๒ กลุ่ม ๆ ละ ๑๐ ราย จำนวน ๒ วัน ๆ ละ ๒๐๐ บาท
รวม ๓๐ ราย เป็นเงิน ๖,๐๐๐ บาท
- สนับสนุนปัจจัยการผลิต จำนวน ๒ กลุ่ม ๆ ละ ๕,๐๐๐ บาท เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท
รวมเป็นเงิน ๑๖,๐๐๐ บาท

ปีงบประมาณ ๒๕๗๐

- จัดกระบวนการเรียนรู้ จำนวน ๒ กลุ่ม ๆ ละ ๑๐ ราย จำนวน ๒ วัน ๆ ละ ๒๐๐ บาท
รวม ๓๐ ราย เป็นเงิน ๖,๐๐๐ บาท
- สนับสนุนปัจจัยการผลิต จำนวน ๒ กลุ่ม ๆ ละ ๕,๐๐๐ บาท เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท
รวมเป็นเงิน ๑๖,๐๐๐ บาท

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น

๖๔,๐๐๐ บาท

หมายเหตุ สามารถถัวจ่ายได้ทุกรายการ

๘.๙ ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

กลุ่มส่งเสริมอาชีพมีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดแนวทางในการพัฒนา การจัดการ กับทรัพยากรในท้องถิ่น รวมทั้งการนำองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม บนฐานความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มาใช้ในการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตร ตลอดจนเป็นแหล่งเรียนรู้ ต้นแบบ เพื่อเป็นกลไกในการจัดการเรียนรู้รวมถึงการถ่ายทอดองค์ความรู้ขยายผลสู่ชุมชน

พัฒนาพื้นที่ทรัพยากรเกษตร

๙. โครงการปรับปรุงบำรุงดินและใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

๙.๑ หลักการและเหตุผล

เนื่องจากการทำการเกษตรของเกษตรกรในอดีตที่ผ่านมาเกษตรกรนิยมใช้สารเคมี ซึ่งปัจจุบันมีราคาสูงมาก ทำให้ต้นทุนการผลิตของพืชของเกษตรกรสูงและสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ มีผลกระทบต่อ สภาพของดินทำให้ดินขาดความอุดมสมบูรณ์โครงสร้างของดินเสื่อม ดินจะแข็งกระด้างขาดความอุดมสมบูรณ์ จาก สถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น สำนักงานเกษตรอำเภอไพศาลี จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมมีการตรวจวัดค่าวิเคราะห์ ดินก่อนปลูกพืช และใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร

๙.๒ วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อให้เกษตรกรสามารถตรวจวัดค่าวิเคราะห์ดินก่อนปลูกพืชได้
- ๒.๒ เพื่อส่งเสริมการใช้ปุ๋ยให้ถูกต้องตามค่าวิเคราะห์ดิน

๙.๓ เป้าหมาย

เกษตรกร ๓ ตำบล ๆ ละ ๓๐ ราย

๙.๔ ระยะเวลาดำเนินงาน

พฤศจิกายน ๒๕๖๘ - มีนาคม ๒๕๖๙ (งบประมาณ ปี พ.ศ. ๒๕๖๘)

๙.๕ พื้นที่ดำเนินการ

ตำบลสำโรงชัย ตำบลตะคร้อ และตำบลโพธิ์ประสาท

๙.๖ กิจกรรม

ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกษตรกร

๙.๗ วิธีการดำเนินงาน

๑. จัดซื้อเครื่องตรวจวัดดินต่ำบลละ ๑ เครื่อง จำนวน ๓ เครื่อง เพื่อเป็นเครื่องมือในการวัดคุณภาพความสมบูรณ์ของดิน ดังนี้ สามารถวัดกรดด่าง ความชื้น วัดค่าพีเอช และวัดปุ๋ยธาตุ NPK ในดินได้

๒. ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การเก็บตัวอย่างดิน การตรวจวิเคราะห์ดิน โดยใช้เครื่อง ตรวจวัดดิน และการใช้ปุ๋ยให้ถูกต้องตามให้ค่าวิเคราะห์ดิน เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต ตำบลละ ๓๐ คน จำนวน ๙๐ คน

๙.๘ งบประมาณ

- ค่าเครื่องตรวจวัดดิน ๓ เครื่อง เครื่องละ ๕,๐๐๐ บาท	เป็นเงิน ๑๕,๐๐๐	บาท
- ค่าวัสดุการฝึกอบรม/เอกสารเผยแพร่ รายละเอียด ๑๐๐ บาท	เป็นเงิน ๙,๐๐๐	บาท
- ค่าอาหารกลางวัน ๙๐ คนๆละ ๑ มื้อ มื้อละ ๑๐๐ บาท	เป็นเงิน ๙,๐๐๐	บาท
- ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม ๙๐ คนๆละ๒มื้อๆละ ๓๕ บาท	เป็นเงิน ๖,๓๐๐	บาท
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น		๓๙,๓๐๐ บาท

หมายเหตุ สามารถถัวจ่ายได้ทุกรายการ

๙.๙ ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามารถตรวจวิเคราะห์ดิน โดยใช้เครื่องตรวจวัดดิน และใช้ปุ๋ยได้ถูกต้องตามให้ค่าวิเคราะห์ดินร้อยละ ๕๐

๑๐. โครงการขุดสระน้ำขนาดเล็กในไร่นา

๑๐.๑ หลักการและเหตุผล

อำเภอไพศาลีเป็นพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทาน จึงมักประสบปัญหาน้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง เพราะแหล่งน้ำทางการเกษตรมีน้อย ประกอบกับประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ประกอบอาชีพทำการเกษตรทำให้แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ บางแห่งอยู่ไกลจากแหล่งน้ำธรรมชาติ จึงเล็งเห็นประโยชน์ของการขุดสระขนาดเล็กในพื้นที่ไว้เป็นแหล่งกักเก็บน้ำไว้ใช้ทำการเกษตรในช่วงหน้าแล้ง

๑๐.๒ วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อให้เกษตรกรมีสระน้ำสำหรับกักเก็บน้ำไว้ใช้ทำการเกษตรในช่วงหน้าแล้ง
- ๒.๒ เพื่อลดความเสียหายของผลผลิตทางการเกษตรที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้ง

๑๐.๓ เป้าหมาย

เกษตรกรที่มีความต้องการขุดบ่อน้ำ จำนวน ๑๖ สระ

๑๐.๔ ระยะเวลาดำเนินงาน

ตุลาคม - สิงหาคม (ปี พ.ศ. ๒๕๖๙ หรือ ปี พ.ศ. ๒๕๗๐)

๑๐.๕ พื้นที่ดำเนินการ

๘ ตำบล อำเภอไพศาลี

๑๐.๖ กิจกรรม

๑. จัดประชุมชี้แจงรวมกลุ่มเกษตรกรที่คัดเลือกแล้ว
๒. ขอสนับสนุนงบในการขุดสระน้ำขนาดเล็ก จากองค์การบริหารส่วนตำบลทุกตำบล

๑๐.๗ วิธีการดำเนินงาน

๑.จัดประชุมชี้แจงรวมกลุ่มเกษตรกรที่คัดเลือกแล้ว จำนวน ๘ ตำบลๆละ ๒ สระ จำนวน ๑๖ คน

๑.๑. เพื่อชี้แจงขั้นตอนการดำเนินงาน และซักซ้อมความเข้าใจ

๑.๒ จัดลำดับบัญชีรายชื่อเกษตรกร ที่มีความพร้อมที่จะดำเนินการขุดสระน้ำหลังผ่านการชี้แจง

๒.ขอสนับสนุนงบประมาณในการขุดสระน้ำขนาดเล็ก จำนวน ๑๖ สระ จากองค์การบริหารส่วน

ตำบลทุกตำบล

๒.๑ ขุดสระน้ำ ขนาด ๑ งาน ลึก ๓ เมตร จำนวน ๑๖ สระ เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ทำการเกษตร

ในช่วงฤดูแล้ง

๑๐.๘ งบประมาณ

- ค่าวัสดุการฝึกอบรม/เอกสารเผยแพร่	เป็นเงิน ๑,๖๐๐	บาท
- ค่าอาหารกลางวัน ๑๖ คนๆละ ๑ มื้อ มื้อละ ๑๐๐ บาท	เป็นเงิน ๑,๖๐๐	บาท
- ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม ๑๖ คนๆละ ๒ มื้อๆละ ๓๕ บาท	เป็นเงิน ๑,๑๒๐	บาท
- ค่าขุดสระน้ำ ขนาด ๑ งาน ลึก ๓ เมตร จำนวน ๑๖ สระๆละ ๑๕๐,๐๐๐ บาท	เป็นเงิน ๒,๔๐๐,๐๐๐	บาท
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น	๒,๔๐๔,๓๒๐ บาท	

หมายเหตุ สามารถจ่ายได้ทุกรายการ

๑๐.๙ ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

เกษตรกรมีสระน้ำขนาดเล็กสำหรับกักเก็บน้ำไว้ใช้ทำการเกษตรในช่วงหน้าแล้ง